

Tuija Närhi

Riemujen rikkaus ja surujen summa

Musiikkipedagogina yli sukupolvien

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Tutkinto Musiikkipedagogi YAMK

Koulutusohjelma Musiikin tutkinto

Opinnäytetyö Tuija Närhi

Päivämäärä 1.5.2017

Tekijä Otsikko Sivumäärä Aika	Tuija Närhi Riemujen rikkaus ja surujen summa Musiikkipedagogina yli sukupolvien 84 sivua + 7 liitettä 1.5.2017
Tutkinto	Musiikkipedagogi YAMK
Koulutusohjelma	Musiikin tutkinto
Suuntautumisvaihtoehto	Musiikkipedagogi
Ohjaaja	MuT Annu Tuovila
<p>Opinnäytetyössäni esittelen yli sukupolvien tapahtuvaa osallistumiseen kannustavaa musiikillista toimintaa. Toimintatutkimuksessani selvitän, voinko saada aikaan musiikillista toimintaa yli sukupolvien ja mitä keinoja löydän sen edistämiseksi. Toiminnan arvoina ovat olleet ilo, osallistaminen, arvokas kohtaaminen, matala osallistumiskynnys ja yhteistoiminnallinen oppiminen. Työ perustuu arvoihin ja tavoitteisiin, joita on kirjattu kasvatuksen ja opetuksen uusiin opetussuunnitelmiin, sote- ja maakuntaudistukseen sekä Karkkilan kaupungin strategiaan.</p> <p>Toimintatutkimukseni aineistonkeruumenetelminä ovat olleet osallistuva havainnointi, työpäiväkirja- ja kuvatallenteet, kyselyt, keskustelut ja kokemuskirja. Kuvaan toimintaani aktiivisena järjestelijänä, ohjaajana, osallistujana ja muusikkona. Reflektoin toimintaa elämäkaaren opintoryhmässä, vanhustenviikon tapahtumassa, vauvamuskarissa tehostetun palveluasumisen yksikössä, musiikillisessa tapahtumapäivässä, yhteislaulutilaisuuksissa ja keskustelutilaisuudessa.</p> <p>Toimintatutkimus osoitti, että yli sukupolvien tapahtuvalla musiikkitoiminnalla on mahdollista tuottaa paljon ilon ja vuorovaikutuksen kokemuksia. Lisäksi näin voidaan tukea elinikäistä oppimista ja muistelua. Vauvamuskaritoiminnassa tapahtui uuden oppimista muistisairauksista huolimatta ja osallistumisen seurauksena on havaittu mielen virkistymistä ja rauhoittumista. Verkostoni eri alojen ihmisten kanssa ovat aktivoituneet ja laajentuneet. Oma ammatti-identiteetti on saanut uutta näkökulmaa toimia vahvuuksiani korostavalla tavalla. Keskustelutilaisuus osoitti, että yhteisölliseen toimintaan on kiinnostusta ja arvovalinnoista lähtevällä päätöksenteolla olisi mahdollista toimia tasa-arvoisemmin eri-ikäisten hyväksi. Osoittautui, että matalan osallistumiskynnyksen toiminnalla kunnassamme on tarvetta ja kysyntää.</p> <p>Musiikkipedagogin monipuolinen ammatillinen osaaminen jää helposti liian pienen kohdeyhmän hyväksi. Ammattikuvan rohkealla avartamisella ja musiikin hyvinvointimerkitystä korostavalla työllä voisi saavuttaa suurempia vaikutuksia yhteisöllisyyteen, terveyteen ja hyvinvointiin. Toivon, että olen työni kautta onnistunut jalkauttamaan ajatusta toimia yhdessä sukupolviälykkäillä tavoilla nopeasti muuttuvassa yhteiskunnassamme.</p>	
Avainsanat	hyvinvointi, musiikki, musiikkipedagogi, sukupolvet, yhteistoiminta

Author Title Number of Pages Date	Tuija Närhi Music for All Working with Different Generations as a Music Pedagog 84 pages + 7 appendices 1 May 2017
Degree	Master of Music
Degree Programme	Music
Specialisation option	Music Pedagogy
Supervisor	Annu Tuovila, DMus
<p>This project report introduces musical activities, which encourage participation across generations. The main research questions are to determine whether it is possible to design musical activities between generations and what kind of tools I can find for their further development. The project relies on the social objectives of providing different generations with opportunities to pleasure, involvement, appreciative encounters, low threshold activities and collaborative learning. The study takes into account the aims and values of 1) the newly reformed national curricula for general and arts education 2) the upcoming reform of social, health and provincial services and 3) the strategy of Karkkila Town.</p> <p>The methods include participatory observation, questionnaires, discussions and analysis of photographs and experience journals. During the process, I worked as an organizer, participant, supervisor and musician. The activities under study included 1) a singing and conversation club for elderly people, 2) a theme event during the senior citizens' week, 3) a music playgroup for babies and elderly people in a nursing home, 4) a day of musical activities, 5) singalong events and 6) a discussion event for interest groups and partners.</p> <p>In the course of the project, I noticed it is possible to create lots of experiences of delight and interaction between generations. The benefits also include promotion of lifelong learning and reminiscing. In the music playgroup in a nursing home, it was possible to learn new songs despite dementia. Participation in music lessons raised the spirits of the participants or calmed them down. My own collaborative relationships were activated and widened, and my occupational identity changed so that I can make better use of my strengths. The discussion event showed that there is great interest in organizing communal activities across generations and if we base our decisions on shared values, we could employ a more equal approach in organizing activities for people of different ages.</p> <p>The diverse professional know-how of a music pedagogue is used for too narrow a target group. If we bravely widen the scope of our job descriptions and place emphasis on the role of music as a path to well-being, we could achieve great improvements in the sense of community, health and well-being. I hope that my project will serve as an inspiration to work together by making use of generational intelligence in the fast advancing society.</p>	
Keywords	cooperation, generations, music, music pedagogue, well-being

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Lähtökohtien esittelyä	3
2.1	Ammatilliset lähtökohtani ja työnkuvan pohdintaa	3
2.2	Karkkilan kaupunki	6
2.3	Innoittavat yhteistyökokemukset	10
3	Kasvatuksen ja koulutuksen uudistumisen pyörteessä	15
3.1	Opetussuunnitelmat ja musiikkipedagogin uudistuva työnkuva	15
3.2	Sosiokulttuurinen innostaminen	17
3.3	Paulo Freiren kasvatustilastoista	18
3.4	Taide- ja kulttuurikasvatuksen uusia ympäristöjä	19
3.4.1	Ikääntymisen haasteet ja hyvinvointi	20
3.4.2	Musiikkia ja muistelua vuorovaikutukseen	22
4	Kehittämistyöni päätavoitteet ja menetelmät	24
4.1	Toimintatutkimus tutkimusstrategiana	24
4.2	Tiedonkeruumenetelmät	27
5	Kokeiluprosessin etenemisen kuvaus	30
5.1	Elämänkaaren ryhmän toiminta	30
5.2	Tekee mieli oppia -toiminnallinen tilaisuus vanhustenviikolla	31
5.2.1	Elämänkaaren ryhmä ja nuoret tutustuvat	32
5.2.2	Muut yhteistyöhön osallistuneet	34
5.2.3	Tapahtuman kulku	35
5.3	Vauvamuskari Maariankodissa	38
5.3.1	Ensimmäinen kerta syyskesän teemalla	40
5.3.2	Toinen kerta rohkeammin osallistaen	41
5.3.3	Kolmas kerta toiminnallisemmin	41
5.3.4	Neljäs kerta marssien, tanssien ja venytellen	42
5.3.5	Viides kerta oppimista havainnoiden	42
5.3.6	Kuudes kerta vauvojen kasvusta iloiten	43
5.3.7	Seitsemäs kerta kalastaen ja aisteja aktivoiden	43
5.3.8	Kahdeksas kerta intuitioon ja hetkeen luottaen	45
5.3.9	Yhdeksäs kerta siivoten, leipoen ja saunoen	47

5.3.10	Kymmenes kerta valokuvaten	51
5.3.11	Yhdestoista kerta suosikkilauluja kertailen	55
5.4	Iloa musiikista -tapahtuma	56
5.5	Yhteislaulutilaisuudet	56
5.6	Keskustelutilaisuus	58
6	Toiminnan tuloksia	60
6.1	Elämänkaaren ryhmän toiminta	60
6.2	Tekee mieli oppia- tapahtuma	62
6.3	Vauvamuskari	66
6.4	Iloa musiikista -tapahtumat	70
6.5	Yhteislaulutilaisuudet	71
6.6	Keskustelutilaisuus	74
7	Tavoitteiden toteutuminen	75
7.1	Musiikillinen yhteistoiminta yli sukupolvien	75
7.2	Ammatillinen kasvu ja oppiminen	76
7.3	Yhteisöllisyys, yhteistyö ja hyvinvointi	79
7.4	Ammattikuvat ja ammatillinen yhteistyö muutoksessa	79
8	Pohdinta	81
	Lähteet	85

Liitteet

Liite 1. Esimerkkejä elämänkaaren ryhmän lukukausisuunnitelmista

Liite 2. Tutkimuslupalomake

Liite 3. Tanssiopisto Vinhan yhteislaulutilaisuuden kyselykaavake

Liite 4. Kysely hoitohenkilökunnalle

Liite 5. Tekee mieli oppia -tilaisuuden ohjelmarunko

Liite 6. Iloa musiikista- tapahtumien ohjelma

Liite 7. Kutsu keskustelutilaisuuteen

1 Johdanto

Tarkastelen opinnäytetyössäni musiikkipedagogina toimimisen ulottuvuuksia antamalla omaa tiedollista ja taidollista ammattitaitoani uusien kohderyhmien käyttöön. Musiikkioppilaitoksissa tapahtuva opetustyö jää helposti oppilaitoksen seinien sisäpuolelle tavoittaen hyvin kapean sektorin potentiaalisesta työkentästä. Koko suomalaista koulutusverkkoa uudistetaan uusilla opetussuunnitelmilla ja sosiaali- ja terveydenhuoltoalaa kehitetään sote- ja maakuntauudistuksella. Näissä uudistuksissa yhteisinä teemoina mainitaan toistuvasti yhteisöllisyys, yhteistyö, monialaiset oppimiskokonaisuudet, moniammatillinen yhteistyö ja elinikäinen oppiminen. Muutosten seurauksena ammattikuvat tulevat väistämättä elämään murros- ja uudistumisvaihetta. Mielestäni musiikki kuuluu kaikille ja sen hyvinvointivaikutuksia voisi hyödyntää laajemmin koko yhteiskunnan leveydeltä.

Päätin hakea uutta näkökulmaa työhöni tutkimalla ja havainnoimalla, mitä seuraa aktiivisesta toiminnasta musiikin kanssa yli sukupolvien. Toimintatutkimuksellani selvitän, voinko saada aikaan toimintaa yli sukupolvien ja mitä keinoja löydän sen edistämiseen. Pohdin, miten toiminnan vaikutukset kohdistuvat oman ammatti-identiteetin kehitykseen, uuden oppimiseen ja elinikäisen oppimisen tukemiseen. Lisäksi mietin, millaista hyvinvointimerkitystä musiikilla on mahdollista saavuttaa uusien kohderyhmien kanssa ja millaista yhteisöllisyyttä ja yhteistyöverkostoja työ synnyttää. Miten koen ja näen toimintatutkimukseni perusteella musiikkipedagogin ammattikuvan muutoksen tulevaisuudessa?

Toimintatutkimuksena opinnäytetyöni sisältää työn suunnittelua, toteutusta, havainnointia ja reflektointia erilaisten kohderyhmien kanssa. Alkuperäinen ajatukseni oli yhdistää eri sukupolvia järjestämällä vanhustenviikolle *Tekee mieli oppia* -teemaa toteuttava toiminnallinen tapahtuma. Sukupolvien yhdistämisen ajatus laajeni koskemaan monia muita opetusryhmiä, tapahtumia ja tilaisuuksia. Jokaista kohderyhmää tarkastelen omilla luvuissaan. Tarkimman toimintakuvauksen olen tehnyt vauvamuskaritoiminnasta Maariankodin tehostetun palveluasumisen yksikössä Karkkilassa, jossa olen toiminut lukuvuoden aikana vapaaehtoisena säestäjänä ja aktiivisena avustajana.

Päätyökseni opetan Karkkilan musiikkikoulussa harmonikansoittoa, musiikin perusteita ja yhteissoittoa. Karkkilan työväenopistossa opetan elämänkaaren laulu- ja keskustelu-

ryhmää. Toimintatutkimukseni taustatukena, apuna, positiivisina ja innostuvina yhteistyökumppaneina ovat olleet Karkkilan työväenopisto, Karkkilan sivistystoimi, Karkkilan vapaa-aikatoimi, Mehiläisen tehostetun palveluasumisen yksikkö, Karkkiharmonikat ry, Karkkilan Kuntokärpänen, Karkkilan musiikkikoulun oppilaani, muutama musiikkikoulun ja musiikkileikkikoulun opettaja, ja muut työ- ja opiskelukaverit eri yhteyksistä. Näiden mainittujen tahojen kanssa olen tehnyt ja teen säännöllisesti yhteistyötä joko työntekijänä, vapaaehtoisena yksityishenkilönä tai jonkun yhdistyksen aktiivisena toimijana.

2 Lähtökohtien esittelyä

2.1 Ammatilliset lähtökohtani ja työnkuvan pohdintaa

Karkkilan musiikkikoulu järjestää taiteen perusopetuksen musiikin laajan oppimäärän mukaista opetusta. Olen opettanut koulussa päätoimisesti vuodesta 1993 lähtien huolehtien harmonikansoiton yksilö- ja ryhmäopetuksesta sekä musiikin perusteiden kahden ensimmäisen perustason ryhmäopetuksesta. Pidän opettamisesta ja erilaisten sopivien oppimistapojen etsimisestä oppilailteni. Nautin myös vuorovaikutuksesta erikäisten oppilaiden kanssa.

Kun nuorena musiikkioppilaitoksen opettajana aloitin opetusurani, olivat oppilaat valikoituneet pääsykokeiden perusteella ja heillä oli keskimäärin paljon vähemmän muita harrastuksia kuin nykypäivänä. Soittamisen harjoitteluun suhtauduttiin tunnollisesti ja kunnianhimoisesti. Pääsykokeet järjestetään nykyäänkin, mutta pyrkijöiden määrä on pienentynyt. Nykyään taiteen perusopetuksen oppilaat ovat lähtötasoltaan melko heterogeenista joukkoa. Oppilailta on paljon muitakin harrastuksia, ja niihin sitoutuminen on löyhempää. Jos joku harrastus ei tunnu kivalta, se voidaan helposti lopettaa.

Opettajana olen joutanut usean oppilaan kohdalla aiemmin käyttämästäni vaatimustasosta. Samalla olen miettinyt, miten teen palveluammattini parhaalla mahdollisella tavalla vastaten oppilaan, vanhempien ja ajan mukanaan tuomiin haasteisiin. Oppilaille tulisi jäädä positiivinen tunne musiikin harrastamisesta, mikä edistäisi elinikäisen musiikkisuhteen syntymistä.

Olen halunnut tarjota soitto-oppilailteni yhteisöllistä toimintaa, kuten yhteissoittoa, tapahtumia ja leirejä. Jos opettaja haluaa päästä helpolla, pitää hän soittotunnit ja nostaa opetustuntipalkkion. Kokemuksieni mukaan oppilaiden kanssa koetut *flow*-kokemukset ovat usein liittyneet johonkin ylimääräiseen toimintaan, uusien haasteiden ottamiseen ja niistä selviämiseen. Tämän pohdinnan seurauksena olen päättänyt kehittää itseäni kouluttautumalla lisää ja etsimällä rohkeasti ja avoimesti uusia lähestymistapoja soitonopetukseen ja musiikin opetukseen.

Musiikin ei tulisi olla harvojen etuoikeutettujen omaisuutta, vaan sen soisin kuuluvan ajan hengen mukaisesti kaikille. Musiikin merkitys osallistavana, innostavana ja hyvin-

vointia lisäävänä elementtinä tunnustetaan ja sen terveys- ja hyvinvointivaikutusten tulisi mielestäni olla kaikkien ulottuvilla. Musiikkipedagogin ammatin harjoittamisessa uusien kohderyhmien kanssa ei musiikin opettamisen ja oppimisen ole tarpeen olla keskiössä vaan vuorovaikutus, kohtaaminen ja hyvän mielen tuottaminen voivat olla tärkeimpiä toiminnan arvoja ja tavoitteita.

Mitä uutta voisin tuoda musiikin opetukseen ja käyttöön erilaisten ryhmien kanssa? Miten voin laajentaa omaa osaamistani tuottaen samalla hyvää mieltä ja hyvinvointia uusille kohderyhmille? Nykypäivänä eri sukupolvet asuvat ja toimivat erillään, ja musiikki voi toimia yhteisöllisyyttä lisäävänä, iloa ja vuorovaikutusta tuottavana siltana sukupolvien välillä. Huomasin työssäni yhä enemmän pohtivani, kuinka voisin työskennellä musiikin kanssa yli sukupolvien. Millaisia yhteistyöverkostoja, toimintatapoja ja -malleja on mahdollista kehittää työssäni?

Opetussuunnitelmien uudistusprosessi ja sosiaali- ja terveysalan maakuntaudistus tuovat mukanaan suuria yhteiskunnallisia muutoksia lähitulevaisuudessa. Kiinnostukseni heräsi, voinko jo toteuttaa muutosprosesseihin kirjattuja arvoja käytännössä. Halusin myös selvittää, miten sukupolviteemaa, moniammatillista yhteistyötä ja yhteisöllisyyden ajatusta visioidaan valtion ja oman kuntani taholta. Millaisia vaikutuksia yli sukupolvien tapahtuvasta musiikkitoiminnasta on omalle ammatti-identiteetille, oppimiselle ja näkökulmalle ammattikuvan kehittymistarpeista?

Omaan musiikin harrastamiseeni lapsena ja nuorena kuului jonkin verran hoitolaitos-esiintymisiä. Näistä on jäänyt mieleeni hetkiä, jolloin joku vanhus ryhtyi yllättäen laulamaan tai hytkymään musiikkiesitysten aikana. Säkijärven polkka sai aina iloisia ilmeitä aikaiseksi ja innosti osallistumaan eri tavoin. Muistan elävästi, kuinka vanhukset ryhtyivät spontaanisti taputtamaan, kolistelemaan, nauramaan tai jopa tanssimaan.

Musiikkipedagogin työssäni olen vapaaehtoisena useiden vuosien aikana vierailut oppilaideni kanssa hoivakodeissa esittämässä musiikkia. Näihin esityksiin on aina suhtauduttu myönteisesti ja ne ovat virkistäneet asukkaita laulamaan mukana tai kertomaan omia tarinoita. Jo pelkästään pienten lasten näkeminen on saanut vanhukset iloitsemaan. Näissä esityksissä aloin hiljalleen kaipaamaan enemmän kontaktia ja vuorovaikutteisuutta. Joihinkin konsertteihin valitsin muutaman tutun laulun laulettavaksi tai taputettavaksi innostaen kaikkia osallistumaan. Huomasin ajattelevani, että yhdessä tekeminen positiivisella otteella voisi luoda merkittävämpiä onnellisuusvaikutuksia ja

uusien kokemuksia. Mietin myös, että soitonopettajan työkalupakki voisi olla rohkeasti laveampi tällaisissa kohtaamisissa. Osallistumiseni *Care Music* (2013) -seminaariin synnytti omassa mielessäni paljon pohdintaa musiikin käytöstä eri ympäristöissä. *Care Music* -hanke esitteli tutkimus-, kehittämis- ja edistämistyötä musiikin käytöstä hoidollisissa toimintaympäristöissä.

Musiikkipedagogi (AMK) opinnäytetyöni aihe oli *Musiikin ja liikunnan integrointi oppimista tukevalla tavalla* (Närhi 2014). Kehitin tuolloin työssäni lähinnä musiikin perusteiden ryhmille harjoitteita, joita sovelsin myös ikäihmisten elämänkaaren ryhmälle. Olin aloittanut juuri ryhmän ohjaajana ja nyt olen työskennellyt heidän kanssaan reilut kolme vuotta. Tausta-ajatuksina musiikin ja liikunnan integroinnissa olivat toiminnallisuuden, yhdessä tekemisen, ilon ja oppimisen lisääminen palvelemaan entistä paremmin heterogeenisiä ryhmiä. Halusin tietoisesti molempien edellä mainittujen kohderyhmien kanssa tuoda näkyvämmäksi ajatusta siitä, että musiikki kuuluu kaikille.

Liike, liikunta ja kehonkäyttö musiikin opettamisessa, oppimisessa ja musiikin kanssa toimiessa ovat kokemusteni mukaan oppimista tukevaa, virkistävää, soittajalle tärkeää kehonhallintaa ja motorisia taitoja kehittävää ja erilaisten oppimis- ja omaksumistaitojen hyödyntämistä mahdollistavaa toimintaa. Musiikin ja liikunnan integroinnilla voi edistää myös vuorovaikutusta ja ryhmäytymistä. Positiivisilla oppimiskokemuksilla on merkitystä myös yleiseen minäkäsitykseen ja musiikilliseen minäkuvaan. (Närhi 2014.) Musiikki liikuttaa kehoa ja mieltä. Havaintojeni ja kokemusteni perusteella olen kiinnostunut yhä enemmän musiikin käytöstä toiminnallisilla tavoilla myös ikäihmisten parissa. Musiikin käyttö muistin, kielen, ajatuksien, tunteiden ja vireystilan liikuttajana ikäihmisten parissa kiinnostaa minua oman oppimisen ja musiikkipedagogin toimenkuvani laajentamisen näkökulmasta.

Huomaamattani olen ajautunut myös monenlaisiin vapaaehtoisin projekteihin, jotka liittyvät matalan kynnyksen osallistumiseen sekä virkistykseen ja hyvinvoinnin tarjoamiseen musiikin ja liikunnan avulla yli sukupolvien. Harrastan aktiivisesti liikuntaa, ja olen ammatillisesti ja harrastusteni puolesta verkostoitunut monipuolisesti sekä liikunnan että musiikin ammattilaisten ja harrastelijoiden kanssa. Verkostot ovat mahdollistaneet monia positiivisten ja innokkaiden ihmisten onnistuneita yhteistyöprojekteja. Olemme tarjonneet musiikkia, liikuntaa, iloa, virkistystä, yhdessäoloa, positiivisuutta ja upeita yhteistyökokemuksia, joista me talkoilla toimineet järjestäjät olemme saaneet hyvää palautetta ja flow-kokemuksia. Kaiken edellä kerrotun myötä olen saanut kokemusta,

varmuutta, hyvää palautetta ja intoa ideoita senioreiden kanssa tehtävää työtäni lisää, ja huomaan lähes päivittäin mieleni askartelevan erilaisten virkistävien musiikkituokioiden tarjoamisesta eri-ikäisille kohderyhmille.

2.2 Karkkilan kaupunki

Kerron tässä luvussa taustatietoa Karkkilan kaupungista, joka on ollut kotikaupunkini valtaosan elämästäni. Referoin myös, kuinka valtiovarainministeriö on pohtinut kuntien tulevaisuuden kehitystä ja uudistumiskykyä niiden toimintatapojen mallintamisen kautta.

Karkkilan asukasmäärä on 8903 (Karkkilan kaupunki 2017a).

Väestörakenne oli vuoden 2015 lopussa seuraavanlainen (Karkkilan kaupunki 2017b):

0-6-vuotiaita	7,5 %
7-14-vuotiaita	9,6 %
15 -24-vuotiaita	8,9 %
25- 64-vuotiaita	51,2 %
65- 74-vuotiaita	13,1 %
yli 75-vuotiaita	9,7 %

Karkkilassa väkiluku on pienentynyt noin 100 henkilöllä ajanjaksolla 2013–2016. Yli 75-vuotiaiden määrä jatkaa kasvuaan ja lasten määrä laskuaan, mikä merkitsee hoivapalvelujen lisääntyvää ja lapsiperheiden palvelujen vähenevää tarvetta. (Perusturvakuntayhtymä Karviainen 2016,3.)

Kunnassa on työpaikkoja 3358, joista 53,1 % on palveluissa, noin 42,7 % jalostuksessa, 2,7 % alkutuotannossa ja loput tuntemattomilla toimialoilla. Koko maan keskiarvoihin verrattuna merkittävimmät erot ovat jalostuksen ja palvelujen osalta. Jalostuksen työpaikkojen osalta koko maan keskiarvo on 21,6 % ja palveluammattien 73,8 % (Kuntien avainluvut 2015, Tilastokeskus). Helmikuussa 2017 Karkkilan työttömyysaste oli TEM: n työllisyyskatsauksen mukaan 10,9 % (Karkkilan kaupunki 2017c).

Karkkila tunnetaan metalliteollisuudestaan sekä elektroniikan, biotekniikan ja elintarviketeollisuuden huipputeknologiasta. Karkkila on liikunta- ja kulttuuripalvelujen osalta

hyvin aktiivinen kaupunki. Monipuolisen kulttuuritarjonnan vahvuus on yhteisöjen omaehtoinen toiminta. Aktiivinen monipuolinen yhdistystoiminta tuottaa laadukkaita kulttuuritapahtumia ja muita yhteisöllisiä tilaisuuksia kunnassamme erittäin niukoilla budjeteilla. Kolme taiteen perusopetuksen (musiikki, tanssi ja kuvataide) koulua antavat taiteen perusopetusta ja valmistavat kulttuuritarjontaa eri kohderyhmille omilla rajallisilla taloudellisilla resursseillaan.

Karkkilan kaupunki ja Vihdin kunta muodostavat perusterveydenhuollon ja sosiaalitoimen perusturvakuntayhtymä Karviaisen, jonka toimesta on laadittu palvelutasosuunnitelma vuosille 2014–2017. Väestön rakenteellinen kehitys on otettu suunnitelmakaudella huomioon. Palvelujen järjestämisen johtoajatuksina mainitaan terveyden, toimintakyvyn ja hyvinvoinnin tukeminen ja edistäminen läpi elämänkaaren. Palvelujen järjestämisessä korostetaan ennalta ehkäisevää ja kuntouttavaa työtä. Tulevaisuusorientoituvan toimintatavan perusrunko muodostuu kansanterveystyön vastaanottojen, sosiaalityön, kotihoidon ja muiden kotiin vietävien palvelujen kokonaisuudesta. (Perusturvakuntayhtymä Karviainen 2016,11.)

Karkkilan kaupunki on laatinut strategian vuosille 2014–2017. Strategian taustalla vaikuttaviksi arvoiksi on kirjattu asukas- ja asiakaslähtöisyys, vuorovaikutteisuus ja yhteistyö sekä ammattitaito ja aloitteellisuus. Karkkilan kaupunki on laatinut neljä strategista päämäärää, joiden menestystekijät, tavoitteet ja mittarit on mietitty visiossa *Karkkila-Murroksesta menestykseen*. Ensimmäinen päämäärä on tasapainoinen talous. Toinen päämäärä kuvaa monipuolisen asumisen ekologista puutarhakaupungin ilmettä, kolmas aktiivisia ja hyvinvoivia asukkaita ja neljäs tavoittelee kilpailukykyistä elinkeinoympäristöä. (Karkkilan kaupunki 2017c.)

Olen poiminut seuraavaan taulukkoon päämääriä kuvaavien otsakkeiden alle strategiasta ne kohdat, jotka liittyvät opinnäytetyöni näkökulmaan toimia musiikkipedagogina yli sukupolvien osittain vapaaehtoisena ja osittain palkkatyöhöni liittyen. Taulukossa ovat sanavalinnat lähes sellaisenaan kuin ne on kirjoitettu strategiaan. Joitain olen hieman muuttanut taulukkoon mahduttamisen vuoksi säilyttäen kuitenkin niiden olennaisen merkityksen. Analysoin taulukkoa lopuksi niin kuin voisin sen parhaimmillaan toivoa tarkoittavan kunnassa, jossa yli sukupolvien tapahtuva toiminta olisi luontevana arvopohjana mukana kunnan kehittämisessä. Peilaan myös, mihin tavoitteisiin voisi vaikuttaa luovalla kulttuurin käytöllä hyvinvoinnin edistämässä.

Taulukko 1. Karkkilan kaupungin strategiasta poimittuja opinnäytetyötäni tukevia aiheita.

Karkkilan kaupungin strategia	1. Tasapainoinen talous	2. Monipuolisen asumisen ekologinen puutarha-kaupunki	3. Aktiivisesti osallistuvat ja hyvinvoivat asukkaat	4. Kilpailukyinen elinkeinoympäristö
Murroksesta menestykseen	<ul style="list-style-type: none"> omatoimisuus, osallistuminen ja yhteisöllisyys tukevat tavoitetta korostetaan Karkkilan vahvuuksia 	<ul style="list-style-type: none"> ihmisläheinen toiminnallinen kokonaisuus turvallinen ja virikkeellinen elinympäristö monipuolinen kulttuuritarjonta 	<ul style="list-style-type: none"> sote- palvelut yhteistyössä sivistystoimen kanssa harrastaminen, itsensä ilmaisu, elinikäinen oppiminen, sosiaalinen osallisuus hyvinvoinnin ylläpitäminen ennaltaehkäisee syrjäytymistä ja sairastumista tapahtumat, osallisuuden ja yhteistointamallien kehittäminen 	<ul style="list-style-type: none"> palvelualojen työpaikkojen lisääminen vahvistetaan kilpailukykyä ja monipuolistetaan palvelutarjontaa
Menestystekijät	<ul style="list-style-type: none"> ammattitaitoinen, osaava henkilöstö painopiste ennaltaehkäisevissä palveluissa ja hankkeissa 	<ul style="list-style-type: none"> vahvistaa ja hyödyntää vetovoimatekijöitä myönteisen kaupunkikuvan luominen ja ylläpito 	<ul style="list-style-type: none"> sosiaali-, terveys- ja sivistyspalvelutuotannon toimiva yhteistyö aloitteellisuutta tukevat toimintatavat yhteistyö julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin kesken voimavarojen arvostus ja hyödyntäminen nuorten osaamisen ja työllisyyden edistäminen 	<ul style="list-style-type: none"> päättöksenteko yritysmuotoisesti luotettava ja aktiivinen yhteistyökumppani myönteinen kuntakuva laadukkaan kasvatuksen ja koulutuksen oikea mitoitus omien voimavarojen hyödyntäminen
Tavoitteet vuoteen 2017	<ul style="list-style-type: none"> asukaslähtöinen palvelu-, johtamis- ja toimintakulttuuri menojen kasvu pysähtyy ennaltaehkäisevän toiminnan ansiosta 	<ul style="list-style-type: none"> monipuoliset asumisvaihtoehdot kaupunkikeskustan suunnittelu ja kehittäminen asukas-, asiakas- ja yritysälhtöisesti 	<ul style="list-style-type: none"> sosiaali-, terveys- ja sivistyspalvelutuotannon toiminnan ohjaaminen hyvinvointisuunnitelmalla 	<ul style="list-style-type: none"> yritysten kehittämisen ja kasvun mahdollistaminen Karkkilan vahvistaminen lähialuealueena
Mittarit	<ul style="list-style-type: none"> asiakas- ja henkilöstötyytyväisyyskyselyt ammattitaitoisen henkilöstön pysyvyys ja saatavuus 	<ul style="list-style-type: none"> kaupunkipuistomaisen suunnitelman toteutus 	<ul style="list-style-type: none"> hyvinvointisuunnittelu asiakastytyväisyyskyselyt 	<ul style="list-style-type: none"> yritysilmaston kehittyminen palvelualojen ja uusien toimialojen kasvu uudet yritykset asiakkaiden tyytyväisyys

Talouden tasapainottamisessa mainittu yhteisöllisyys on yksi kantavia ajatuksia yli sukupolvien tapahtuvassa kehittämistyössäni. Kunnan omiin voimavaroihin ja osaamiseen halutaan luottaa pyrkien samalla menojen kasvun hillitsemiseen ennaltaehkäisevän toiminnan ansiosta. Toimivien ja monipuolisten kulttuuripalvelujen merkitys on mielestäni avainasemassa luomassa osallistumista, tyytyväisyyttä ja kaikkien ammattilaisten asumista edelleenkin Karkkilassa.

Monipuolisen asumisen päämäärää ekologisessa puutarhakaupungissa tavoitellaan virikkeellisen elinympäristön ja monipuolisen kulttuuritarjonnan avulla. Jälleen mainitaan vetovoimatekijöiden vahvistaminen ja hyödyntäminen, minkä arvelen viittaavan rikkaaseen kulttuuritoimintaan. Asukasystävällisen ympäristön kehittämisessä ihmisläheisyyttä, toiminnallisuutta ja virikkeellisyyttä voisi tukea lähelle tuoduilla palveluilla, joita uudella tavalla toteutetut kulttuuripalvelut voisivat hyvinkin olla. Toiminnallisuus ja virikkeellisyys voivat merkitä ikäihmiselle myös uudenlaista ihmisläheisyyttä ja toimintaa eri sukupolvien välillä, jota voisi tukea erilaisilla asumisvaihtoehdoilla.

Aktiivisten ja hyvinvoivien asukkaiden päämäärää tavoitellaan sosiaali-, terveys- ja sivistystoimen toimivalla yhteistyöllä. Tätä päämäärää voisi tukea aktiivisella otteella kunnan koululaitoksen kanssa. Sivistystoimen palveluksessa on laaja joukko korkeakoulutettuja ja kokeneita pedagogeja, joiden osaamista ja näkemystä voisi käyttää merkittävästi yhteistyössä sosiaali- ja terveyspalvelujen kanssa. Yhteistyö julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin kanssa on tavoitteena yhteisöllisyyttä lisäävä sekä voimavaroja hyödyntävä. Tulkitsen, että tämä voisi merkitä ammatillisen yhteistyön ja ammattien välisen yhteistyön lisääntymistä ja osaamisen jakamista. Nuorten osaamisen ja työllisyyden edistämistä voisi pohtia siltä kannalta, että voisiko nuorten ja työttömien rooli olla tuottamassa uutta hyvinvointia yhä suuremmalle ikääntyvien joukolle. Tämä vaatii taloudellisia ja koulutuksellisia tukitoimia, mutta voisi olla pitkäjänteisesti ajatellen osa talouden tasapainottamista.

Kilpailukykyisen elinympäristön päämäärän saavuttamiseksi halutaan toimia yritysmyönteisesti pyrkien lisäämään palvelutarjontaa. Samalla kasvatettaisiin palvelualojen työpaikkojen määrää. Laadukas kasvatusta ja koulutus mainitaan menestystekijöinä. Omien voimavarojen hyödyntäminen mainitaan jälleen kilpailukyvyynkin luomisessa. Soisin kunnan markkinoinnissa otettavan vahvasti huomioon kulttuurin ja koulutuksen merkityksen kaikkien päämäärien toteuttamisessa. Ehkä tulevaisuuden yritysmyönteisessä kunnassa voisi olla tilaa myös terveyttä ja hyvinvointia edistävälle kulttuuritoiminnalle yrityspohjalta.

Valtiovarainministeriön tilaisuudessa *Tulevaisuuden kunta-reformi* sidosryhmille (Jäppinen, 2016) on käsitelty erilaisten kuntien ja toimintatapojen mallintamisen kautta kuntien tulevaisuuden kehitystä ja uudistumiskykyä. Vetovoimaisessa kunnassa on uusiutumiskyky suuri ja megamuutokset hallinnassa. Vetovoimaisen kunnan kuvauksessa sukupolvien välisen vuoropuhelun kestävästä kehityksestä ennustetaan kanavoituvan

paikallinen lisäarvo. Myös ekologisten ratkaisujen markkina-arvo ymmärrettäisiin. Tämän edellisen lauseen merkityksen voisi mielestäni laajentaa käsittämään myös tehokkaiden moniammatillisten palvelujen tuotteistamista. Vision mukaan ihmisten luottamus hallintoon on suuri ja asukkaat toimisivat aktiivisina osallistujina sekä hallinnossa että yhteisöissään. Elinvoimainen kunta synnyttää kasvua ja menestys perustuu eri tekijöiden yhteisvaikutukseen. Kunta ja kuntalainen voivat hyvin.

Tulevaisuuden kunta-reformissa on kuvattu *Luoviva kunta*, jossa uudistumiskyky on suuri, mutta megamuutokset eivät ole hallinnassa. Yhteiskunnan isot muutokset uhkaavat kansalaisten hyvinvointia, työttömyys ja turvattomuus lisääntyvät ja edellisistä seuraa muuttoliike kaupunkeihin ja eriytymistä. Sen sijaan luoviva kunta selviytyy hyvän sivistys-, kulttuuri- ja harrastusmahdollisuuksiensa avulla lisäämään houkuttelevuutta ja elinvoimaa. Yhteistyö kunnan ja yhteisöjen välillä on aktiivista. Näillä vahuuksilla voidaan kompensoida julkisen talouden niukkuutta. (Jäppinen 2016.) Pitkäaikaisena karkkilalaisena koen tämän kuvauksen kuvaavan kuntaamme. Yhdistysten aktiivisuuteen luotetaan ja se on vetovoimatekijä. Uhkana on kuormittava byrokratia, joka saattaa heikentää yhdistysten elinmahdollisuuksia ja tasa-arvoa.

Kolmatta sektoria on aktivoitu kunnassamme toimimaan yhteiseksi hyväksi erilaisten projektien yhteydessä ja projektisihteerin koordinoimana. Yhteistyöt perustuvat toimiviin verkostoihin ja yhteistyösuhteisiin pienessä kaupungissa. Monet samat ihmiset toimivat eri yhdistyksissä. Tähän omakohtaiseen havaintooni ja kokemukseen pohjautuen profiloisin Karkkilan kaupungin olevan ”luoviva kunta”, joka pystyy sinnikkäästi pitämään yllä elinvoimaisuuttaan luottaen vahvaan sivistys- ja kulttuuriosaamiseen ja kolmannen sektorin yhteistyöhön. Jos strategiaan kirjattuja arvoja halutaan oikeasti toteuttaa käytännössä, voisin optimistisesti kuvitella, että vahvan sivistys- ja kulttuuriosaamisen toiminta-alat voisivat laajentua toimimaan selvemmin sosiaali- ja terveyspalveluja tuottavilla toimialoilla tarjoamalla ennaltaehkäiseviä ja elinikäistä oppimista tukevia hyvinvointipalveluja ja luomalla kestävästä kehitystä yksilö- ja yhteisötasolla.

2.3 Innoittavat yhteistyökokemukset

Ensimmäinen *Iloa musiikista* -tapahtuma järjestettiin huhtikuussa 2016. Kahdelle päivälle jakautunut tapahtuma sisälsi yhteistyötä, iloa ja toimintaa kaikenikäisille. Ohjelmassa oli vauvamuskaria, muskaria, lasten ja nuorten harmonikkaesityksiä iltakonserttina ja iltapäivämatineana sekä Karkkilan ukuleleyhdistyksen järjestämä matalan kyn-

nyksen ukulelepaja. Varsinaisia ohjaajia päivän aikana oli yhteensä viisi. Lisäksi oli kaksi harmonikansoiton opettajaa, yksi musiikkileikkikoulun opettaja ja yksi ukuleleopettaja. Tapahtumaan osallistettiin lisäksi neljä nuorta auttamaan tuntien toteutuksessa. He saivat tehtäväkseen organisoida itsenäisesti iltapäivämateriaalin juontoihin ja soittoihin. He suoriutuivat hienosti juontaan toinen toistensa esitykset. Tästä päivästä he saivat myös työtodistukset ja stipendit.

Tarkoituksenamme oli järjestää ilmaista vuorovaikutteista tekemistä rennosti ja iloisesti musiikin parissa. Tämän tapahtuman järjestäjäyhdistys oli Karkkiharmonikat ry, jonka aktiivisena jäsenenä olen ollut yhdistyksen perustamisesta lähtien. Olin mukana alkuvaiheesta loppuun asti. Tapahtumaa markkinoitiin yhdellä lehti-ilmoituksella, ilmoitustauluilla, liikkeiden ikkunoissa, oppilaille ja postilaatikkoihin jaettavilla mainoksilla sekä kaupungin sähköisessä tapahtumakalenterissa. Tästä tapahtumasta syntyneiden kokemusten perusteella oli tarkoitus jalostaa hieman aktiivisemmin markkinoitua *Iloa musiikista* -tapahtuma syyslukukaudelle 2016 yhtenä osana yli sukupolvien tapahtuvaa musiikkitoimintaa.

Karkkilan työväenopistossa aloitti diakoni Heli Erkkilän aloitteesta elämänkaaren ryhmä vuonna 2009. Ryhmä on siitä lähtien toiminut säännöllisesti lukukausien aikana koontuen tiistaisin klo 10–11.30 Karkkilan Musiikkikoulun luokkaan, joka on samassa rakennuksessa työväenopiston toiminnan kanssa. Ryhmä koostuu eläkeikäisistä miehistä ja naisista. Ryhmä on aloittanut toiminnan käymällä läpi elämänkaaren vaiheita keskustellen ja muistellen sekä laulaen elämänkaaren vaiheisiin liittyviä lauluja Heli Erkkilän säestyksellä. Toimintaan ovat alusta alkaen kuuluneet vuosittaiset esiintymiset Karkkilan terveyskeskuksen yksiköissä tai yksityisissä hoivakodeissa. Heli Erkkilä siirtyi toisiin työtehtäviin syksyllä 2013, ja hänen tilalleen tuli ryhmän ohjasta jatkamaan eläkkeellä oleva luokanopettaja, oopperalaulaja, kuoronjohtaja, säveltäjä, sanoittaja ja sovittaja Raili Neuvonen.

Sain pyynnön toimia ryhmän sijaisopettajana kerran syksyllä 2013 ja kerran tammi-kuussa 2014. Jatkoin helmikuun 2014 alusta ryhmän ohjasta. Tämä työtehtävä tuli minulle yllättäen. Tosin olin aiemmin haaveillut jostain tämän kaltaisesta. Tein tuolloin parhaillaan opinnäytetyötä musiikin ja liikunnan integroinnista oppimista tukevalla tavalla. Päätin kokeilla lähinnä musiikin perusteiden opettamiseen kehittämiäni harjoitteita sovelletusti tämän ryhmän kanssa muistelun ja laulamisen ohella. Olemme siitä lähtien

katkaisseet oppitunnit pienellä taukoliikunnalla keskeyttäen istumisen ja virkistäen kehoa. Myös ryhmäläisiltä on tullut spontaaneja ideoita tähän taukoliikuntatuokioon.

Elämänkaaren ryhmän ohjaajana olen toiminut nyt yli kolme vuotta. Musiikki, muistelu, keskustelu, aivojumppa ja liike ovat ryhmätuntien sisältö erilaisiin teemoihin kytkettyinä. Ryhmän jäsenet ovat aktiivisia, osallistuvia ja hyväkuntoisia noin 70–80-vuotiaita seniorikansalaisia. Oman näkemykseni mukaan ryhmässä muistellen ja musisoiden voimme tukea toistemme toimintakykyä ja ennaltaehkäistä ikääntymisen mukanaan tuomia väistämättömiä muutoksia. Ryhmä on ollut erittäin tärkeässä alkusysäyksen ja innoittajan roolissa tässä toimintatutkimustyössäni.

Olen saanut melko vapaasti suunnitella opintokerrat, ja ryhmän keskustelut ja toiveet ovat antaneet jatkuvasti uusia ideoita seuraaviin opintokertoihin. Olen tehnyt ryhmälle karkean lukukausisuunnitelman lukukauden alussa. Teemat ovat käsitelleet vuodenai-koja, juhlapäiviä, elämänkaareen liittyviä tapahtumia, tunnetiloja, säveltäjiä ja laulajia. Olen kerännyt ja kirjannut omia ja ryhmältä tulleita ehdotuksia säännöllisesti lukukausi-en varrella. Karkea runko toimii hyvänä suunnittelualustana (Liite 1). Kun tiedämme, mitä on tulossa, voimme kaikki miettiä tietoisesti tai alitajuisesti tulevia teemoja. Kerään säännöllisesti muiden töiden ohessa aineistoa tuleville opintokerroille. Lukuvuosi on näin alituisesti kehittyvässä mukautuvassa prosessissa.

Lähes poikkeuksetta olen käyttänyt suunnitteluun ja valmisteluun enemmän aikaa kuin varsinaiseen tuntiin toteutukseen. Suunnittelutyö on vienyt minut mielenkiintoisten uusien tietolähteiden pariin. Oma uteliaisuus ja monialainen oppimisen nälkä ovat olleet suuria innoittajiani. Samalla suunnittelutyöllä voisin tehdä viikoittain useammankin ryhmän ohjauksen. Koen tämän työn vahvasti tekemällä oppimisen prosessina, johon voin tuoda intuitiivisesti ja luovasti uusia teemoja ja tekemisen tapoja sekä paljon omaa persoonaani mukaan. Elämänkaaren ryhmän ja työväenopiston rehtorin suvaitsevaisen ja kannustavan asenteen myötävaikuttamana olen toteuttanut ryhmän ohjausta kehittä-mishaluisesti ja rohkeasti.

Ryhmässä on tällä hetkellä 13 senioriopiskelijaa. Heistä seitsemän on ollut alusta alka-en mukana ryhmässä. Ryhmä on hengeltään kiinteä, mutta avoin myös uusille tulok-kaille. Ryhmän henki on lämmin ja suvaitsevainen. Tunnit alkavat iloisella puheensori-nalla, kahvinjuonnilla ja halaustervehdyksillä. Sen jälkeen siirrytään laulujen, keskuste-lujen pariin. Kotiin lähdetään hyvillä mielin. Osa alkuperäisistä ryhmäläisistä on vuosien

varrella ikääntynyt ja sairastellut, mutta heitä on muistettu vieraillemalla hoivakodeissa tai lähettämällä terveisiä. Muutama alkuperäisistä ryhmäläisistä on menehtynyt, ja heidän omaisiaan on muistettu.

Ryhmän kanssa työskentely on innoittanut minua jakamaan saavuttamaamme hyvää mieltä myös muualle, ja olen pitkään miettinyt heidän ansiostaan tämän opinnäytetyöni aiheita. Olen laajentanut tiedollista osaamistani ja ryhmäohjauksen taitoa tämän ryhmän kanssa, jossa musiikki on tärkeässä roolissa, mutta musiikillinen taitotaso on toisarvoista. Musiikki tukee muistelun ja keskustelun teemoja sekä toimii tunteiden ja yhteisöllisyyden tulkkina. Valitun teeman mukaiset laulujen sanoitukset avaavat aina uusia muistoja ja keskustelun aiheita. Valitsemani kuuntelunäytteet ovat saattaneet viedä ajatukset hyvin kauaksi nykyhetkestä. Olen usein ajatellut, että olemme jonkin suuremman merkityksen äärellä.

Muskariopettaja Outi Heiniö kertoi keväällä 2016 suunnittelevansa vauvamuskaritoiminnan aloittamista Mehiläisen tehostetun palveluasumisen yksikössä Maariankodissa. Ilmaisin olevani hyvin kiinnostunut hänen toiminnastaan oman mahdollisen opinnäytetyöni näkökulmasta. Pedagogiset ajatuksemme ja arvomme ovat kohdanneet aiemmin käymissämme keskusteluissa.

Vauvamuskarit on karkkilalaisen yksityisen Pupulan päiväkodin järjestämä. Aiemmin se on toiminut päiväkodin pienessä ryhmätalossa. Ryhmät ovat olleet suosittuja, ja ohjaaja Outi Heiniö alkoi tilan vaihdon tarpeesta miettiä erilaisia kaupungissamme olevia tiloja. Hänen ideansa pohjalta päiväkodille järjestyi ainutlaatuinen tilaisuus kokeilla vauvamuskarin järjestämistä myös vanhusten iloksi ja osallistamiseksi Maariankodissa. Ensimmäinen kokoontumiskerta oli syyskuun alussa ja tätä toimintaa kuvailen luvussa 5. Toimintaan osallistuu vauvoja äiteineen, Maariankodin asukkaita, hoitajia, Outi ohjaajana ja minä vapaaehtoisena säestäjänä ja avustajana. Outi hoitaa tiedotuksen omilla kotisivuillaan, www.iloa.info, jossa on myös pieni kuvakooste vauvamuskarista.

Muutamien viime vuosien aikana olen havainnut uutta kiinnostusta yhteislaulutilaisuuksille. Olen säestänyt yhteislaulutuokioita vuosien varrella. Yhteislaulutilaisuuksista syntyi yksi toimintatutkimukseni osa muotoutuen luontevaksi osaksi myös muita tapahtumia ja tilaisuuksia. Kuten johdannossa kerroin, oli alkuperäisenä ajatuksenani yhdistää eri sukupolvia *Tekee mieli oppia* -tapahtumaan, kunnes aiheen käyttö laajeni koske-

maan useampia toimintoja. Edellä mainittuun tapahtumaan osallistui eri luokka-asteilta ja eri kouluista myös perusopetuksen oppilaita.

Kokoan seuraavaan taulukkoon vielä havainnollisesti, miten toimintatutkimukseni hahmottui vuosien varrella. Taulukon alaosa kuvaa toiminnalle määrittelemääni arvopohjaa. Arvopohjan seurauksena syntynyttä toimintaa ja uutta innoituksen lähdettä kuvaan keskikerroksessa. Yläkertaan syntyivät tämän toimintatutkimukseni tapahtumat ja tilaisuudet.

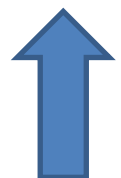
Elämänkaaren ryhmä	Iloa musiikista	Tekee mieli oppia	Vauvamuskari	Yhteislaulu
--------------------	-----------------	-------------------	--------------	-------------

Musiikkipedagogina yli sukupolvien- toimintatutkimus

Musiikin ja liikunnan integrointi- opinnäytetyö	Elämänkaaren ryhmän ohjaus	Ammatti- ja harrastusverkostoissa toimiminen
---	----------------------------	--

Konkreettista toimintaa ja uutta innoitusta

Toiminnallisuus	Musiikki kuuluu kaikille	Yhteistyö	Ilo	Oppiminen
-----------------	--------------------------	-----------	-----	-----------

Arvopohja

Kuvio 4. Oman työn kehittämisen kerroksia.

3 Kasvatuksen ja koulutuksen uudistumisen pyörteessä

3.1 Opetussuunnitelmat ja musiikkipedagogin uudistuva työnkuva

Uudet opetussuunnitelmat on otettu käyttöön eri kouluasteilla ja vuoden 2017 aikana opetussuunnitelman perusteet julkaistaan myös taiteen perusopetuksen oppilaitoksille. Uusien opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti laaditut opetussuunnitelmat taiteen perusopetuksen oppilaitoksissa otetaan käyttöön vuonna 2018.

Millaisia suosituksia uudet opetussuunnitelmat aiheuttavat TPO- oppilaitoksissa pedagogiikan ja toimintakulttuurin kehittämiseksi on vaikea ennalta tarkasti arvioida. Uskon, että perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa mainitut arvot kehittämisestä, yhteistyöstä, yhteisöllisyydestä, vuorovaikutuksesta ympäröivän yhteiskunnan kanssa, oppivasta yhteisöstä, laaja-alaisesta osaamisesta, laaja-alaisista oppimiskokonaisuuksista, samojen jatko-opintokelpoisuuksien luomisesta, tasa-arvosta, elinikäisestä oppimisesta, monipuolisesta työskentelystä, pitkäjänteisestä ponnistelusta, luovuudesta ja hyvinvoinnin edistämisestä tulevat sisältymään myös TPO- oppilaitosten arvoperustaan (Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014, 15–36).

Taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän luonnoksessa mainitaan elinikäisen taidesuhteen luomisesta, vuorovaikutuksesta ja aktiivisesta kulttuurisesta osallisuudesta ympäristön kanssa. Taidekasvatuksella pyritään rakentamaan edellytyksiä taidekasvatuksen kehittämiseksi. Luonnoksessa kannustetaan taiteen käyttämiseen yhteistyön välineenä ja sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävänsä tulevaisuuden luomiseen. Mainitaan myös yhteistyöhankkeiden eri alojen toimijoiden kanssa tuovan sosiaalista ja yhteiskunnallista näkökulmaa opiskeluun. (Opetushallitus 2017, 6–8.) Uusien opetussuunnitelmien myötä ja yhteiskunnan muiden muutosten virrassa myös musiikkipedagogin ammattikuvaan tulee kehittämis- ja uudistuspainetta, mitä on pyritty useiden vuosien ajan ennakoimaan eri koulutusohjelmissa ja hankkeissa.

Leena Unkari-Virtasen toimittamaan *Musiikki kuuluu kaikille* (2015) artikkelikokoelmaan on koottu, kuinka musiikkipedagogit ja musiikkipedagogien koulutus on pyrkinyt vastaamaan työelämästä lähteviin kehittämistarpeisiin etsimällä uusia toimintatapoja ja -ympäristöjä, sekä kehittämällä musiikin käyttöä voimavarana, kohtaamisen ja hyvinvoinnin välineenä erilaisten kohderyhmien käytössä. Musiikkipedagogien työelämä-

töistä kehittämistä on tapahtunut opinnäytetyö kerrallaan. Ammattitaitoa on sovellettu mm. monitaustaisten lasten orkesteritoiminnassa, seniori-ikäisten innostustyössä, konsertin rakentamisessa sadutuksen ja draamakasvatuksen keinoin, erilaisien improvisointiin pohjautuvien sovellusten kehittämisessä, ryhmäopetuksen mahdollisuuksien jäljittämässä, erilaisten oppijoiden huomioimisessa ja sairaalaympäristöissä. Ammattitaidon ulottuvuuksia on lähestytty uudentlaisilla pedagogisilla lähestymistavoilla, joissa työvälineinä voivat olla musiikillinen vuorovaikutus, läsnäolo, kunnioitus ja kohtaaminen.

Liisa-Maria Lilja- Viherlammen väitöskirjatutkimuksessa *Minunkin sisällä soi* musiikkikasvatuksen mahdollisuuksia kouluissa ja musiikkioppilaitoksissa lähestytään terapeutisuus käsitteen avulla. Tutkija näkee musiikkikasvatuksen elinikäiseen oppimiseen ja yksilön musiikkisuhteeseen liittyvänä tekijänä, jossa musiikkisuhde on osa yksilön kulttuurista perusolemusta. Terapeuttisen musiikkikasvatuksen musiikkisuhdetta vaaliva ja hoitava ote mahdollistaa musiikin parissa toimimisen erilaiset terapeuttiset merkitykset ihmiselle. Musiikkipedagogin laajaa osaamista on sovellettu sairaala- ja hoivamusiikkityössä. Sairaala- tai hoivamuusikko voi toimia hoitoprosessia tukevana osana ja kehittää moniammatillista yhteistyötä. Musiikkipedagogi voi löytää itsensä uudentlaisista toimintaympäristöistä ja soveltaa ammattitaitoaan uudella tavalla. (Lilja-Viherlampi 2013,14–15.)

Musiikki ja musiikillinen vuorovaikutus ovat sairaala- ja hoivamuusikon perustehtäviä. Musiikillisen ammattitaidon lisäksi tarvitaan omia vahvuuksia hyödyntävä musiikillinen työkalupakki, valmiuksia havainnoida herkästi ja tunneälykkäästi, kykyä kohdata pelkoja ja erilaisia tunteita, kaaoksen sietokykyä, joustavuutta toimia tilanteiden mukaan ja myös kutsumusta työhön. Musiikkipedagogien koulutus antaa hyviä valmiuksia suunnitella eri tarpeiden mukaista toimintaa hoivaympäristöissä. Musiikkipedagogit voivat jakaa tietoa musiikin merkityksistä tai rohkaista hoitohenkilökuntaa käyttämään musiikkia hoitotilanteissa. (Björkman 2013, 71–76, 78.)

Turun ammattikorkeakoulun Taideakatemiassa toteutetaan vuosien 2017–2018 aikana musiikin ammattilaisille tarkoitettu yhteisömuusikon erikoistumiskoulutus. Koulutuksen tavoitteena on perehdyttää muusikon työhön sairaala- ja hoivaympäristöissä soveltaen taiteellista ja pedagogista osaamista. Oppimistavoitteina ovat musiikillisen vuorovaikutuksen, asiakastyön ja yrittäjyysosaamisen kehittäminen sekä tutkimustulosten soveltaminen ja analysoiminen. (Turun ammattikorkeakoulu 2017.)

Yhteisötaiteessa taiteilijan rooli ei ole esittävä vaan koko yhteisö osallistuu esityksen tekemiseen. Toiminnassa on olennaisessa roolissa kohtaaminen, vuorovaikutus, keskustelu, osallistuminen ja yhteisen prosessin luominen valmiin teoksen tai tuotteen sijaan. Yhteisötaiteen tavoitteita voivat olla yhteisöllisyyden, osallisuuden tunteen ja hyvinvoinnin lisääminen. Taiteilijan erilaisia rooleja on useita. Hän on esimerkiksi organisoija, innostaja, kouluttaja, katalysaattori, ohjaaja, tuottaja, aloitteellisuuden herkistäjä ja yhdistäjä. (Yhteisötaide.)

Yhteisopettajuuden idea perustuu kahden tai useamman opettajan tasapuoliseen yhteistyöhön opetukseen kuuluvien asioiden järjestelyissä. Yhteisopettajuus vaatii halua tehdä yhteistyötä ja näkemyksen ja osaamisen jakamista. Yhteisöllisyyttä ja toiminnallisuutta korostetaan perusopetussuunnitelman perusteissa, kuntastrategioissa sekä yrity maailmassa. Havaintojeni mukaan yhteisöllisyyden arvolla haetaan uutta hyvinvointia maailmanlaajuisesti. Musiikkipedagogin työ musiikkioppilaitoksissa saattaa monella olla varsin yksinäistä. Musiikkioppilaitoksissa opetustyö painottuu ilta-ajankohtiin ja lukujärjestyksen suunnittelussa vaikuttaa perheiden muiden harrastusten ja kuljetusten aikataulutus. Näin ollen taukojen ja yhteisten opettajanhuonetapaamisten järjestely saattaa olla erittäin haasteellista. Yhteisopettajuuden toteuttaminen saattaa siten olla musiikkioppilaitostyössä vielä vieras ajatus. Ryhmäopetuksessa ja yhteisömuusikkona toimimisen ammattikentillä sen sijaan mielestäni yhteisopettajuus olisi kokeilunarvoinen ajatus, joskin varmasti myös kustannuskysymys.

3.2 Sosiokulttuurinen innostaminen

Sosiokulttuurinen innostaminen syntyi Ranskassa toisen maailmansodan jälkeen. Innostaminen sosiaalisen kasvatuksen ammattina on alkanut vapaaehtoistyön pohjalta 1960-luvulla ranskankielisiltä alueilta ja leviten myöhemmin muualle maailmaan. (Kurki 2008, 69,111.)

Innostaminen on pedagoginen liike, joka perustuu suunnitteluun ja päämäärätietoiseen toimintaan. Tavoitteena on osallistaa, luoda aloitteellisuutta ja vastuullista ryhmätoimintaa. Jokaisella ihmisellä on kyky rakentaa nykyisyyttä ja tulevaisuutta yksin ja yhteisöllisesti omassa arkielämässään. Ihmisen persoonallisten arvojen kehittymistä ja yhteisöllistä sitoutumista tuetaan kolmitahoisesti pedagogisella, sosiaalisella ja kulttuurisella ulottuvuudella. (Kurki 2008, 70,71,86,94.)

Toimintatapana innostaminen on löydetty hyväksi välineeksi jäsentää jo olemassa olevaa sosiaalisen ja yhteiskunnallisen toiminnan kenttää ja niitä tarpeita, jotka ovat nousseet esiin monella taholla. Kasvatukselliset, sosiaaliset ja kulttuuriset elementit sopivat nuorisotyöhön, yhteisöjen kehittämistyöhön kaupungeissa ja maaseudulla, aikuiskasvatukseen ja ikäihmisten parissa tapahtuvaan työskentelyyn. (Kurki 2008, 75–76.)

Sinbel (2015, 38) selvittää musiikkipainotteisten palvelutaloprojektien kokeneena järjestäjänä ja seniori-ikäisten innostajana sosiokulttuuriseen näkökulmaan tukeutuen, kuinka tärkeää on saada seniori-ikäinen tuntemaan itsensä aktiiviseksi, kykeneväksi ja voimaantuneeksi. Hän toivoisi kulttuuripalveluita kehitettävän suuntaan, jossa palvelutalojen asukkailla olisi suurempi päätösvalta tarjontaan ja sisältöön. Ammattitaitoisten musiikkipedagogien tarjoamat projektit voisivat ennaltaehkäistä dementiaa ja tuoda säästäjä terveystuloja.

Sosiokulttuurisen innostamisen tarkoituksena on tukea ihmistä aktiiviseen omannäköisen elämän luomiseen. Tavoitteellinen toiminta lähtee arkipäivästä ja tukee ikäihmisen merkityksellistä arkea. Luovan tekemisen tukeminen edistää osaltaan kuntoutumista. Tärkeää on, että osallistuminen tapahtuu esim. hoitotyössä kaikkien ehdoilla suunnitelluista lähtien luoden osallisuutta, mielekkyyttä ja elämän tarkoituksellisuutta. (Stenberg 2015, 15.)

3.3 Paulo Freiren kasvatustilasta

Paulo Freiren kasvatustilasta kuuluvat käsitteet tiedostaminen, dialogi ja reflektio ovat inspiroineet musiikkipedagogin työssäni eri-ikäisten kanssa. Freire ei määrittele tiedostamisen käsitettä, vaikka se on keskeinen teema hänen teksteissään. Hannulan (2000, 91) mukaan tiedostamisen (conscientization) käsitettä on Freiren kirjoitusten pohjalta käännetty ja selvennetty siten, että se viittaa oppijan tietoisuuteen tiedostamisen kehittymisestä. Tiedostaminen tapahtuu ihmisessä vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Siihen liittyy oma tietoinen työskentely, asioihin vaikuttaminen ja vaikuttamisen reflektointi. Tilanteiden tiedostamisella pyritään vaikuttamaan todellisuuteen ja siihen liittyy arvoihin perustuva päätöksenteko. (Hannula 2000, 91.)

Freirelaiselle pedagogiikalle ovat ominaista keskustelevuus sekä oppijan ja opettajan välinen suhde. Opettaja ja oppilas ovat suhteessaan tasa-arvoisia, vastavuoroisia ja opetettava asia on kohteena oppilaan sijaan. Dialogi edellyttää luottamusta ja ilmapii-

riä, joka mahdollistaa uuden ymmärryksen syntymisen. Luottamus mahdollistaa myös kriittisyyden ja kyseenalaistamisen. Koulujen toimintakulttuurit korostavat nykyään yhä enemmän osallisuutta ja yhteistoiminnallisuutta. Ajattelun ja tekemisen vuorovaikutuksessa syntyy tavoitteellista ja toiminnallista työtä. (Paalasmaa 2016, 139–141.)

Todellisessa dialogissa ja vuorovaikutuksessa on kyse tasa-arvoisesta kohtaamisesta, joka vaatii rohkeutta suostua yksinkertaiseen, pröystäilemättömään, todelliseen nöyrään vuorovaikutukseen. Kasvattajat ja kasvatettavat, auttajat ja autettavat kasvattavat toinen toisiaan ja jakavat ihmisyyden hoitaen samalla omat tehtävänsä. Luottamus ja luotettavuus ovat hyvälle yhteistoiminnalla ja vuorovaikutukselle tärkeä osa ja edellytys. (Mattila 2007, 19, 23, 32–34.)

3.4 Taide- ja kulttuurikasvatuksen uusia ympäristöjä

Musiikkityötä on käytetty erilaisissa hoitoympäristöissä, elämänkaarityössä ja osallistamistyössä; näitä ovat esimerkiksi *Care Music* -hanke (Viherlampi-Lilja 2013), *Kohti luovaa arkea* (Huhtinen-Hilden, Puustelli-Pitkänen, Strandman & Ala-Nikkola 2017), *Taikusydän* (2015–2018), *TunneMusiikki* -toiminta (Eläkeliitto) muutamia mainitakseni.

Elämänkaarimusiikkitoiminnan vaikutuksia on tutkittu *Muistaakseni laulan* -hankkeessa, jossa tutkittiin musiikin käyttöä muistisairaiden mielialan, elämänlaadun ja kognitiivisen toimintakyvyn tukemisessa. Tutkimusraportin yhteenvedon mukaan musiikki paransi ja virkisti mielialaa, stimuloi muistelua ja edisti kommunikaatiota. Positiivisia vaikutuksia saavutettiin elämänlaadussa, muistissa ja toimintaan osallistuvien omaisten henkisessä hyvinvoinnissa. (Särkämö, Laitinen, Numminen, Tervaniemi, Kurki & Rantanen 2011, 40–43.)

Taiteesta ja kulttuurista hyvinvointia-toimintaohjelma *Taiku* vuosille 2010–2014 oli osa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen politiikkaohjelmaa. Painopistealueet olivat taiteen ja kulttuurin merkitys osana sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja työhyvinvoinnin tukemista. Toimintaohjelmassa painotettiin myös kulttuurin merkitystä yhteisöllisyyden, osallisuuden, arjen toimintojen ja ympäristön edistäjänä. (Toimintaohjelma 2010–2014.) Loppuraportissa todetaan, että toimintaohjelman myötä vahvistui ajatus taiteen ja kulttuurin terveys- ja hyvinvointivaikutuksista. Valtioneuvoston yhtenä kärkihankkeena vuosille 2016–2018 on vakiinnuttaa taide- ja kulttuurilähtöisiä hyvinvointipalveluja sosiaali- ja terveydenhuollon rakenteisiin (Valtioneuvosto).

Viimeisten vuosikymmenten aikana taiteen ja kulttuurin hyvinvointimerkitystä ovat todentaneet useat tutkimukset ja projektit. Taide ja kulttuuri ovat rikastuttaneet arkea ja hoito- ja hoivatyötä. Uusia taidelähtöisiä menetelmiä on kehitetty ja ymmärrys taiteen hyvinvointivaikutuksista on lisääntynyt. Taidelähtöisiä menetelmiä voi räätälöidä erilaisien kohderyhmien käyttöön tukemaan ihmisen ainutlaatuisuutta eri ikävaiheissa. Taiteen ja luovuuden lisäämiselle on paikkoja palveluissa, eri ammateissa ja arjen ympäristöissä luoden hyvinvointia ja uutta näkökulmaa tulevaisuuteen. (Liikanen 2015, 50.)

Ikäihmiset nähdään usein passiivisina vastaanottajina, taiteen kohteena, eikä tuottajina. Ajattelemme ehkä, että tuotteliaisuus ja luovuus eivät enää kuulu ikäihmisille. Tätä näkökulmaa voisi laajentaa kysymällä ikäihmiseltä, mitä he haluavat. Ikäihminen haluaa ehkä olla oman taiteensa herra. (Hohenthal-Antin 2006, 110–111.) Luovilla menetelmillä voidaan osallistaa kaikkia tekemään taidetta ja toteuttaa ajatusta jokaisen ihmisen luovuudesta.

3.4.1 Ikääntymisen haasteet ja hyvinvointi

Suuret ikäluokat eläköityvät parhaillaan Suomessa. Vuoden 2015 lopussa joka viides suomalainen oli 65 vuotta täyttänyt. Väestöennusteen mukaan vuoden 2060 lopussa yli 65-vuotiaita on jo 29 prosenttia. Samanaikaisesti työikäisten ja alle 15-vuotiaiden henkilöiden määrä laskee. (Tilastokeskus, Väestörakenne.) Eliniän odote on kasvanut merkittävästi ja väestön ikärakenteen kehitys aiheuttaa taloudellisia ja sosiaalisia vaikutuksia. Tähän pohjautuu myös parhaillaan toteutettava sote- ja maakuntauudistus, joka on suuri hallinto- ja toimintatapojen uudistustyö sosiaali- ja terveydenhuoltoalalla Suomessa. Hallituksen esitysluonnokseen (Sote- ja maakuntauudistus 2017, 32–33) hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi on kirjattu osallisuuden ja yhteisöllisyyden vahvistaminen, ennaltaehkäisevän toiminnan merkitys, toimintakyvyn tukeminen ja suunnitelmallinen voimavarojen kohdentaminen hyvinvointia ja terveyttä edistävää työhön.

Sosiaalisen ja taloudellisen aspektin uudenaikaisessa vuorovaikutuksessa ja innovaatioissa omien mahdollisuuksien ja toiminnallisuuden mahdollistuminen, uudet verkostot ja omaehtoinen aktiivisuus olisivat tulevaisuudessa hyvinvointia mittaavia tekijöitä. Sosiaalisia innovaatioita tulisi luoda vuorovaikutteisesti ihmisten tarpeista käsin. (Hämäläinen & Taipale 2007, 216.)

Hämäläinen määrittelee sosiaalista innovaatiota seuraavasti (2007,16):

”Sosiaali- ja terveydenhuollon sosiaalinen innovaatio on yksilön, ryhmän, yhteisön ja/tai verkoston luovan toiminnan seurauksena syntynyt uusi idea, joka johtaa lisäarvoa tuottavaan tulokseen yksilön tai yhteisön hyvinvoinnissa, terveydessä tai palvelujärjestelmässä.”

Muistisairaudet koskettavat työikäisiä ja ikäihmisiä ja erilaiset muistisairaudet luokitellaan jo kansantaudiksi Suomessa. Jokaisen ihmisen aivoterveyttä voi vaalia käyttämällä monipuolisesti aivoja kaikissa ikävaiheissa ja tukea näin elinikäistä oppimista. *Kansallisen muistiohjelman* (2012) mukaan muistisairaita on Suomessa 130 000, joten sairastuneiden ohella asia koskettaa meitä kaikkia läheisiä, naapureita ja työkavereita. Aivoterveyttä voi edistää luomalla mahdollisuuksia elinikäiseen oppimiseen, jolla voidaan vaikuttaa siihen, että muistisairauksiin sairastuttaisiin vähemmän ja iäkkäämpinä. (Kansallinen muistiohjelma 2012, 9,11.)

Elämänkaaripsykologiassa ja nykyaikaisessa gerontologiassa lähtökohtana pidetään, että ihmisen kehitys voi jatkua koko elämän ajan. Kehitys on biologisten, psyykkisten, sosiaalisten ja yksilöllisten voimien muovaamaa. Näitä kaikkia samoja voimia tarvitaan, jos haluamme edistää ikääntyvän väestön elämän laatua ja hyvinvointia kokonaisuudessaan. Oppimista ja kehitysvoimaa löytyy kaikilla ihmisillä iästä riippumatta, mutta kehityspotentiaali ei ilmene itsestään. Elämään mahtuu sisäisiä ja ulkoisia tekijöitä, jotka voivat hidastaa, jarruttaa tai tuhota ideaalia kehitystä. Jokaisella ihmisellä on oma ainutlaatuinen elämänkaaren kokonaisuus, joka muovaa identiteettiä. Ihmisen kehityksellä tarkoitetaan prosessia, jossa välillä mennään eteenpäin, välillä pysähdytään ja jopa taannutaan. Silti aina menemme eteenpäin. (Dunderfelt 1999, 16–17,19,205.)

Hämäläinen ja Taipale nostavat Stakesin tulevaisuuspaneelistä esiin kaksi trendiä (2007,214–216): väestön ikääntyminen ja työllisyyden kasvattamisen haaste. Paneelissa inhimilliselle vuorovaikutukselle, ajan vapauttamiselle vuorovaikutuksen hyväksi, yksinäisyyden ehkäisyyn ja elämän moninaisuuden ymmärtämiselle toivottiin huomiota. Tekemisen, liittymisen ja välittämisen tarve tulisi huomioida päätöksenteossa. Arvotalla toimiminen on mahdollista ja ahneudesta tulisi päästä eroon.

3.4.2 Musiikkia ja muistelua vuorovaikutukseen

Eri sukupolvia yhdistävissä musiikkituokioissa voi tavoitteena olla ilo, mielialan kohentaminen, muistin virkistäminen, vuorovaikutukseen ja yhteistoimintaan rohkaiseminen eri-ikäisten kanssa, kulttuuriperinnön siirtäminen ja henkisen hyvinvoinnin parantaminen. Esimerkiksi Jyväskylässä sukupolvien välistä musiikillista yhteistoimintakokeilua on toteutettu *Lysti*-hankkeen avulla päiväkotilasten ja ikääntyneiden välille. Hankkeen avulla rikastutettiin molempien ikäryhmien arkielämää, yhteistoimintaa, yhteistä iloa sekä vaikutettiin mieleen ja kehoon virkistävästi. Musiikin avulla eri ikäpolvet tutustuivat luontevasti toisiinsa. Lasten käsitys elämän jatkumosta avartui ja ikääntyneet alkoivat laulu- ja leikkituokioiden jälkeen muistella omaa lapsuuttaan ja lapsiaan. (Pantsu, 2011,38–39,42.)

Muistelun merkitys vanhustyössä ja toiminnassa on tärkeää. Muistelu antaa voimaa ja kannattelee elämäntilanteessa, jolloin muistelulle on enemmän aikaa kuin ennen. Lapsuus- ja nuoruusaikojen muistojen painoarvo korostuu ikääntyessä. Muistelussa on kyse myös kulttuuriperinnön siirtämisestä sekä tärkeistä rooleista olla muistojen jakajana ja kuuntelijana. (Pöysti, 2014.)

Oman elämän tarkastelu muistelemalla auttaa elämän hahmottamisessa, erilaisten vaiheiden hyväksymisessä ja voi auttaa muistitoimintojen ylläpitämisessä. Muistelu itsessään voi olla parantavaa, merkitystä luovaa ja itsearvostusta tukevaa toimintaa. Muistellessa puhuja luo ja muokkaa tarinaansa yhä uudelleen. Muistelussa menneisyyden käsittely voimauttaa tulevaisuuden kohtaamiseen. Ikäihmisten muistelut luovat myös siltaa sukupolvien välille. (Dunderfelt, 1999, 211–212.)

Muistelutyön tarkoitus on tehdä oma ainutlaatuinen elämä näkyväksi (Hohenthal-Antin 2006, 96). Kun oma elämäntarina on lähtökohtana, saa muistelu aikaan mielekkyyden ja elämän tarkoituksellisuuden kokemuksia (Stenberg, 2015, 15). Muistelutyö luovilla menetelmillä virkistää, rohkaisee vuorovaikutukseen ja itseilmaisuuksiin, luo kohtaamista ja kohokohtia, lisää ymmärrystä ja jäsentää aikaa (Hohenthal-Antin 2006, 101–102). Taide on miellyttävä väline oman elämän ymmärtämiseen ja muisteluun. Luovat menetelmät muistelutyössä sopivat ikäihmisille ja voivat tehdä vaikeiden asioiden ilmaisemisen helpommaksi. (Mts 83.)

Muistelu sopii myös muistisairaille muistisairauden eri vaiheissa. Muistelu voi luoda tilanteita, jotka luovat turvallisuuden tunnetta ja vähentävät ahdistusta. Oman elämän muistelu kohottaa itsetuntoa ja vahvistaa tunnetta omasta osaamisesta. Jos on jo vaikea kertoa sanallisesti omista tuntemuksistaan, tulee muistaa, että muistisairas kokee asioita. Muistelu vahvistaa arvokkuuden ja merkityksellisyyden tunteita muistisairauden edettyäkin. (Stenberg 2015, 23–24.) Musiikin käyttö tuo esiin muistoja, herättää tunteita ja helpottaa läsnäoloa. Musiikin avulla on mahdollisuus palata menneeseen erityisesti muistisairaiden kanssa. (Huhtinen-Hildén, Puustelli-Pitkänen, Strandman & Ala-Nikkola 2017,71.) Oman kokemukseni mukaan harmonikan merkitys ikäihmisten kanssa työskennellessä on muodostunut merkittäväksi muistojen luojaksi ja mielenkiinnon herättäjäksi. Harmonikan ääni on vinyt muistoissa kauas aikojen taakse.

Oman elämänkulun tiedostamiseen on tehty paljon erilaisia harjoitteita. Ryhmässä elämänkaaren vaiheita jakamalla saamme vastakaikua ja voimme luoda avarampaa todellisuutta yhdessä. (Dunderfelt 1999, 286.) Arjen tilanteista ja ihmisen elämäntarinasta löytyy paljon aiheita ja kysymyksiä, joihin muistelutyötä voidaan soveltaa. (Stenberg 2015, 26.) Erilaisia teemakokonaisuuksia muistelutyöhön löytyy mm. teoksista *Elämänkaaripsykologia* (Dunderfelt 1999), *Muistelu vuorovaikutusmenetelmänä* (Stenberg 2015) ja *Kutkuttavaa taidetta* (Hohenthal-Antin 2006).

4 Kehittämistyöni päätavoitteet ja menetelmät

Halusin selvittää, voinko saada aikaan toimintaa yli sukupolvien ja millaisia keinoja löydän siihen musiikkipedagogin ammatista käsin. Tavoitteena oli seurata myös eri kohderyhmien kanssa saavutettuja hyvinvointimerkityksiä, yhteisöllisyyttä ja omien yhteistyöverkostojen kehittymistä. Kehittämistyön aikana olen pohtinut, millaisia vaikutuksia toiminnasta seuraa omalle ammatti-identiteetille, oppimiselle ja elinikäisen oppimisen tukemiselle. Miten näen kokemusteni perusteella musiikkipedagogin ammattikuvan kehittymisen? Valitsin toimintatavaksi erilaisten toiminnallisten musiikkitilaisuuksien ja tapahtumien järjestämisen yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa.

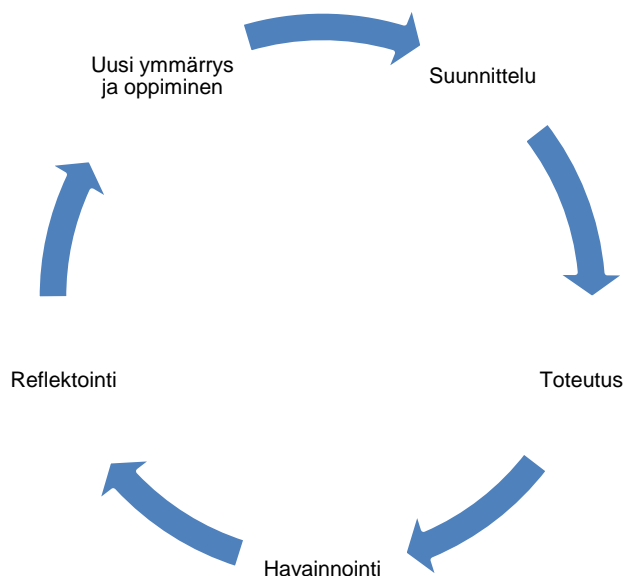
Tapahtumiksi jalostuivat vanhustenviikon toiminnallinen aamupäivätilaisuus valtakunnallisella teemalla *Tekee mieli oppia, Iloa musiikista* -tapahtuma ”vauvasta vaariin ja muksusta mummoon”- teemalla ja yhteislaulutilaisuudet. Lisäksi vauvamuskaritoiminta Maariankodissa imaisi minut mukaansa säestämään ja avustamaan. Elämänkaaren ryhmän ohjaaminen ja ryhmän osallistuminen moneen edellä mainittuun toimintaan on mukana innoittajana ja yhtenä kohderyhmänä. Toiminnan edetessä lisätarpeeksi nousi jakaa kokemuksia myös muille kaupungissa toimiville eri alojen pedagogeille, aktiivisille yhdistys- ja vapaaehtoistoimijoille ja kunnan päätöksentekijöille. Keskustelutilaisuus eri alojen toimijoiden kanssa päätti toimintakierroksen.

Koska kehittämistyössäni on paljon käytännön toimintaa, yhteistoiminnallisuutta ja erilaisia reflektointikerroksia, oli luontevaa valita toimintatutkimuksellinen lähestymistapa. Käytin työssäni osallistuvan havainnoinnin lisäksi erilaisia tiedonkeruumenetelmiä. Esittelen tässä luvussa aluksi toimintatutkimuksen tavoitteita ja mahdollisuuksia, minkä jälkeen esittelen valitsemiani aineistonkeruutapoja.

4.1 Toimintatutkimus tutkimusstrategiana

Toimintatutkimuksen tutkimusstrategiana on pyrkiä käytännön toiminnan ja teoreettisen tutkimuksen vuoropuheluun. Tutkimuksen tavoitteena on kehittää käytännön toimintaa ja toimintatilanteita sekä lisätä osallistujien ymmärtämiskykyä. Toimintatutkimuksellista työtä käytetään työelämän tutkimuksessa lisäämään työelämän ja tutkimustiedon vuorovaikutusta. Opettaja voi käytännön työssä toimia tutkivalla otteella lähestyen omaa työtään suunnitellen, reflektoiden, arvioiden ja kehittäen. Työn kehittäminen läh-

tee silloin työn ääreltä, jolloin työntekijä itse aktiivisesti osallistuu kehittämiseen ja ongelmanratkaisuun tai työn uudelleen muotoiluun. On havaittu, että toiminnan muutos ja laaja-alaisempi ymmärryksen kasvu nivottuna teoreettiseen analyysiin on prosessin kuluessa merkittävämpi verrattuna esimerkiksi ulkopuolisen konsulttitutkijan työn ulkopuolelta tuotuun ratkaisuun. Toimintatapojen teoretisoiminen ja kriittinen tarkastelu auttavat osallistujien työskentelytapojen muuttamisessa. (Suojanen, 2014.)

Kuvio 5. Toimintatutkimuksen sykli sovellettu Heikkisen & Jyrkämän (1999) ja Suojasen (2014) mukaan.

Toimintatutkimuksessa toistuu itsereflektiivinen spiraali, jossa toistuvasti suunnitellaan, toimitaan, havainnoidaan ja tarkastellaan reflektiivisesti tapahtunutta. Toimintaketjun jokaisessa pyörähdyksessä tapahtuu uuden oppimista ja uutta ymmärrystä. Avoimuus toiminnassa syntyville uusille tilanteille ja tarpeille luo toimintatutkimuksesta systemaattisen oppimisprosessin. (Heikkinen & Jyrkämä 1999, 138–139.) Suojasen (2014) mukaan reflektiolla tarkoitetaan ihmisen omaa ajattelua ja asioiden suhteuttamista aiempaan kokemusmaailmaan.

Keskeisiä piirteitä toimintatutkimuksessa ovat aktiivinen osallistuminen, yhteistoiminnallisuus ja ongelmien ratkaiseminen. Nämä keskeiset piirteet tekevät tehokkaan oppimisprosessin eri koulutusmuodoissa, hankepainotteisessa kehittämistyössä, organisaatioiden ja työtoiminnan kehittämisessä. Perinteinen kasvatustieteellinen tutkimus on aiemmin nojannut siihen, että opettaja on tutkimuksen kohde ja tulosten soveltaja. Tämä

on soveltunut huonosti koulun käytäntöjen kehittämiseen. Mielenkiinto toimintatutkimusta kohtaan on Suomessakin kasvanut viime vuosina yhdeksi ammatillisen kehittämisen välineeksi. Ammattitietoisilla ja korkeasti koulutetuilla opettajilla on valmiuksia oman työn kriittiseen tarkasteluun, oman työn kehittämiseen ja itsensä ammatilliseen kehittämiseen. (Suojanen, 2014.)

Heikkinen (2001, 124) näkee opettajan kasvatuksen ja opetuksen ohella yhteiskunnan uudistajana, jonka tehtävänä on kasvattaa yhteistyöhön kykeneviä, mielekkäitä yksilöllisiä identiteettejä pluralisoituvassa maailmassa. Opettaja voi olla yhteiskunnan analyttikko ja kriitikko. Hyvä opettaja toimii uudistajan ja säilyttäjän välimaastossa. Kriittistä ajattelua ja kehittämistyötä tarvitaan uudistamaan vallitsevia yhteiskunnallisia oloja.

Työelämässä hierarkkiset organisaatiot ovat siirtyneet verkostoituneisiin organisaatioihin, joissa työntekijöiden asiantuntemusta ja tietotaitoa pyritään hyödyntämään. Samalla vastuu ja vaikutusvalta jakaantuvat työntekijöille tasaisemmin. Edelliseen ilmiöön liittyy empowerment-käsite, jonka suomennos valtaistaminen kuvaa työntekijän sisäisen voimantunteen lisäämistä. Yksin tekeminen on siirtynyt myös yhdessä tekemiseen sekä tiimeissä suunnittelemiseen ja toteuttamiseen. Nämä työelämän muutokset ovat herättäneet mielenkiintoa toimintatutkimuksen menetelmiin. Valtaistettu, sisäisen voimantunteen omaava ihminen toimii muutosagentin tavoin. (Suojanen, 2014.)

Toimintatutkimukseni luonne on toimintapainotteinen ja kvalitatiivinen. W.Carrin ja S.Kemmisin teoksen *Becoming Critical* luoman jaottelun mukaan toimintatutkimukseni lähestymistapa on praktinen. Käytännön tavoitteet ovat työssäni avoimet ja tutkijana toimin itseni prosessikonsulttina ja osallistujista kumpuavien ideoiden reflektiopintana. (Carr & Kemmis, 1986, 36–37; Tappura, 2009,10). Olen tehnyt toimintatutkimustani osallistumalla aktiivisesti toimintaan ja osallistamalla toimintaan.

Osallistuva havainnointi on luonteeltaan subjektiivista ja inhimillistä, mutta siinä on myös sen rikkaus monivaihteisuudessaan. Objektiivisuus syntyy oman subjektiivisuutensa tunnistamisesta. Aineiston tieteellisyyden kriteeri on laatu ja käsitteellistämisen kattavuus. Laadullisessa tutkimuksessa on usein käytössä harkinnanvarainen otos, jonka tutkija pyrkii sijoittamaan yhteiskunnallisiin yhteyksiin ja jolle tutkija rakentaa teoreettiset perustukset. Laadullisessa analyysissä tutkijan oma yllättyminen ja oppiminen on keskeistä. (Eskola & Suoranta, 1999,17–20, 103–104.)

Koko kehittämistyön ajan olen toiminut sisäisesti motivoituneena ja toimien niin että tuotan hyvässä vuorovaikutuksessa hyötyä ja iloa toisille. Koen haluavani tehdä ja kehittää sellaista toimintaa ja työtapaa, jollaista kunnassamme ei ole ennen tehty. Toimintatutkimuksen hengessä yritän omalta osaltani kehittää ja uudistaa yhteiskuntaa.

4.2 Tiedonkeruumenetelmät

Toimintatutkimuksen teko edellytti tutkimuslupaa. Valmistin tutkimuslupakaavakkeen (Liite 2), jonka lähetin toimintaan osallistuvien koulujen rehtoreille ja/tai opettajille, jotka lähettivät kaavakkeet edelleen oppilaiden huoltajille. Tutkimusluvan valmistamisen yhteydessä selvisi, että lupa tulee saada myös sivistystoimenjohtajalta, joka suhtautui asiaan erittäin myönteisesti ja kannustavasti. Eettiset näkökohdat olen ottanut huomioon kertomalla toimintatutkimuksen luonteesta ja tutkimuslupa on pyydetty kirjallisesti tai suullisesti myös kaikilta muilta yhteistyökumppaneilta. Yleisötilaisuuksiin osallistujille on informoitu tilaisuuksien olevan osa toimintatutkimusta; tästä on kerrottu paikallislehdessä ja alkujuonnoissa.

Seuraavaksi mietin, miten keräisin palautetta. Tulisin toimimaan vuorovaikutuksellisessa aktiivisen osallistujan roolissa jokaisessa tapahtumassa. Tähän perustuen osallistuvasta havainnoinnista tuli yksi tapa ratkaista tiedonkeruun ongelmaa. Päätin kirjata havainnointitietoa työpäiväkirjaan. Merkintöjeni pohjalta päädyin kuvaamaan tähän opinnäytetyöhöni melko tarkasti vauvamuskarin syyslukukauden tunteja. Koin tämän vuorovaikutuksen erityisen merkitykselliseksi kaikille osallistujille ja musiikkitoiminta yli sukupolvien tavoitti säännöllisesti eri-ikäisiä yhteisölliseen toimintaan mahdollistaen useita reflektointikierrroksia.

Koin kyselylomakkeen olevan epäkäytännöllinen tiedonkeruumenetelmä johtuen valitsemastani linjasta toteuttaa laadullista tutkimusta määrällisen tutkimuksen sijaan. Myös se seikka, että tilaisuuksiin osallistuisi hyvin eri-ikäisiä ihmisiä, olisi johtanut siihen, että kyselylomakkeita olisi ollut tarpeen valmistaa erilaisilla kysymyksenasetteluilla ikäryhmät huomioiden.

Keksin ratkaisuksi kokemuskirjat, ja päädyin käyttämään kyselyä valikoiden. Valmistin kolme vihkoa kiertämään tilaisuuksissa. Vihkoon sai vapaasti laittaa palautetta ja kehittämisohdotuksia valitsemalleen sivulle. Vihkot ovat kiertäneet 7B- luokan ja elämäntaaren ryhmän kahdessa tapaamisessa, *Tekee mieli oppia* -tilaisuudessa, *Iloa musiikki-*

kista -tapahtumassa, vauvamuskarin syyskauden viimeisellä opintokerralla ja elämänkaaren maaliskuisessa yhteislaulutapahtumassa. Ohjeistukseni oli, että nimettömänä saa laittaa mieleen nousseita ajatuksia ja tuntemuksia mille tahansa sivulle. Näin edellisen kommentti ei vaikuttaisi seuraavan kirjoittajan kommenttiin. Ilmoitin kaikenlaisen palautteen olevan tärkeää tulevien tapahtumien kehittämiseksi.

Tanssiopisto Vinhan hyväksi järjestetyssä yhteislaulutilaisuudessa jaoin osallistujille puolistrukturoidun (Eskola & Suoranta, 2006, 87) kyselylomakkeen. Kysymykset (Liite 3) olivat kaikille samat, mutta vastaukset sai muotoilla omin sanoin. Kyselyyn vastattiin nimettömänä. Käytin kyselyä myös Maariankodin henkilökunnan havaintojen kartoittamiseksi (Liite 4). Puolistrukturoidun kyselylomakkeen kysymykset oli tarkoitus toteuttaa haastattelemalla joko henkilökunnan kesken tai niin, että olen paikalla alustamassa asiaa ja kirjaamassa havaintoja. Koin parhaimmaksi vaihtoehdoksi, että Maariankodin johtaja keskustelee henkilökunnan kanssa antamieni kysymysten pohjalta. Näin toimien keskustelutilanne olisi mahdollisimman aito arkisen työn ohessa toteutettuna.

Valokuvaaminen, videotallentaminen, lehtikuvat tai lehtijutut ovat olleet osana lähes kaikkia tilaisuuksia. Toimintatutkimukseeni liittyvistä keskusteluista, puheluista ja keskustelutilaisuudesta olen tehnyt muistiinpanoja. Palautetta on dokumentoitu myös sähköpostiini.

Etunani on monipuolinen tekeminen eri yhdistyksissä jo lapsuus- ja nuoruusajoista. Tämä mahdollistaa aiemmin syntyneiden verkostojen toimivan ja luovan käytön. Koen myös, että minuun luotetaan; lupaan mitä teen ja teen mitä lupaan. Hankaluudeksi koin tekemisen rajaamisen kohtuulliseksi ajankäytön ja perheen näkökulmasta, vaikka kokenkin itseni energiseksi, hyväksi suunnittelijaksi ja ajankäyttäjäksi. Reflektoin myös projektien johtamista, vastuun jakamista ja tiimityön onnistumista omien muistiinpanojeni ja kalenterimerkintöjeni pohjalta.

Jos joku taho olisi halunnut oma-aloitteisesti tukea taloudellisesti toimintaani, päätin ottaa sen tuki ilolla vastaan, mutta näinä taloudellisina aikoina en ryhtynyt kyselemään tukea toiminnalleni. Elämänkaaren ryhmän ohjauksesta ja sen osallistumisesta *Tekee mieli oppia* -tilaisuuteen sekä *Iloa musiikista* -tapahtumasta olen saanut opetustuntipalkkiot. Muu toimintatutkimukseeni liittyvä aktiivinen suunnittelu, organisointi ja osallistuminen ovat olleet vapaaehtoisuuteen perustuvaa. Aiemmat kokemukset ovat osoittaneet, että kaikki ylimääräinen virkistystoiminta palvelu- ja hoivakoteihin otetaan ilolla

vastaan, jos se ei maksa mitään. Työssäni yhdistän osittain jo tapahtunutta ja siitä kumpuavaa uutta toimintaa sisältäen toimintatuokioita ja tapahtumia pienelle sekä isolle yleisölle. Tavoitteenani on lisätä yhteisöllisyyttä ja edistää eri sukupolvia toimimaan yhdessä. Saavuttaakseni nuo päämäärät koin tärkeäksi, että toiminnan tulee olla helposti saavutettavaa ja ilmaista.

Keskustelutilaisuuden tarkoitus oli koota mukana olleita yhteistyötahoja ja eri alojen ihmisiä yhteisen pöydän ääreen tutustumaan toimintatutkimukseni sisältöön, kokemuksiin ja tuloksiin. Pohdittuani riittävän pitkään keskustelun toteuttamista, päädyin kutsumaan keskusteluun 30 ihmistä edustaen eri hallintoaloja, yhdistyksiä ja ammatteja. Keskustelun tarkoitus oli toimia keskustelun herättäjänä, kehittämispalaverina ja asioiden jalkauttamisen edistäjänä kunnan sisällä. Keskustelutilaisuus oli toimintatutkimukseni päätöstilaisuus.

5 Kokeiluprosessin etenemisen kuvaus

5.1 Elämänkaaren ryhmän toiminta

Elämänkaaren ryhmän ohjaustyöstä syntyneet kokemukset ovat toimineet innoittavina alkusysäyksen antajina toimintatutkimukselleni. Järjestimme ryhmän kutsumana vanhustenviikolla 40/2016 *Tekee mieli oppia* -aamupäivätapahtuman, jonka suunnittelua ja toteutusta käsitellen tarkemmin seuraavassa luvussa. En käsittele ryhmän arkitoimintaa yksityiskohtaisemmin. Alkuperäinen tarkoitus oli toteuttaa heidän kanssaan haastattelu. Syksyn 2016 aikana pohdin, missä määrin ohjaajan suorittama haastattelu saattaisi häiritä ryhmän toimintaa luottamuksen ja vapautuneen ilmapiirin näkökulmasta. Haastattelun sijaan ryhmäläiset ovat voineet halutessaan kirjoittaa kokemuskirjaan osallistuessaan yhteistyöhön 7B-luokan kanssa, *Tekee mieli oppia* -tilaisuuteen tai *Iloa musiikista* -tapahtumaan. Liitteessä 1 esittelen kaksi erilaista lukukausisuunnitelmaa ja ryhmän arjesta esittelen ohessa kaksi valokuvaa.

Kuvio 3. Soudetaan mummolaan. Taukoliikuntaa istuen.

Työväenopiston rehtori Milla Malmberg kiersi kevätlukukauden 2016 aikana kuvaamassa jokaisessa opintoryhmässä toteuttaen samalla palautekyselyn. Kuvat kerättiin työväenopiston historiaa esittelevään kuvanäyttelyyn esittelemään opintoryhmien nykypäivää opiston 90-vuotisjuhlavuonna. Kuvat olivat esillä opiston juhlassa ja toivat näkyväksi luokissa tapahtuvan työn ja toiminnan.

Kuvio 4. Laulu raikaa.

5.2 Tekee mieli oppia -toiminnallinen tilaisuus vanhustenviikolla

Valtakunnallisen vanhustenviikon teemana syksyllä 2016 oli ”Tekee mieli oppia”. Puhuin tästä työväenopiston rehtorille Milla Malmbergille heti syksyn alussa, ja kerroin suunnittelevani toiminnallista yleisötapahtumaa vanhustenviikolle. Oli luontevaa, että elämänkaaren ryhmä johdollani toimisi koollekutsujana. Kokoustimme rehtorin kanssa syyskuun alussa asiaan liittyen, ja sain vapaat kädet ideoida tapahtumaa lisää. Työväenopisto lupasi maksaa tilavuokran ja mainosti tilaisuutta Karkkilan kaupungin sivuilla sekä työväenopiston paikallislehtitiedotteissa.

Tapaamisen yhteydessä rehtori mainitsi Karkkilan yhteiskoulun yhteisöllisyysviikosta syyskuun lopussa. Otin yhteyttä Karkkilan yhteiskoulun musiikin opettajaan Anna Tallgreniin, joka oli valvonut edellisen yön mieltien 7-luokan oppilaille vanhuskontakteja yhteisöllisyysviikolle. Saimme puhelun aikana sovittua yhteistyöstä elämänkaaren ryhmän ja 7B-luokan välillä. Olimme molemmat tyytyväisen helpottuneita ja innostuneita. Karkkilan yhteiskoulussa oli juuri ennen vanhustenviikkoa sattumalta yhteisöllisyysviikko, jonka aikana päätimme tutustuttaa ryhmät toisiinsa. Yhteiskoulun 7B-luokka tuli elämänkaariryhmän vieraaksi tiistaina 27.9 ja elämänkaaren ryhmä vieraili 7B:n vieraina torstaina 29.9. Tutustumisen tarkoituksena oli yhdistää nämä eri sukupolvet toimimaan yhdessä myös *Tekee mieli oppia* -tapahtumaan, johon 7B luokka osallistui seuraavalla viikolla opettajansa johdolla laulaen, säestäen, liikkuen ja leikkien.

Tilaisuuden tausta-ajatuksinani olivat toiminnallisuus, maksuttomuus, virkistys, laulaminen, leikkiminen ja tanssiminen yhdessä yli sukupolvien. Perinteisesti Karkkilassa on järjestetty vanhustenviikolla ohjelmallinen vanhustenviikon juhla, johon ikäihmiset ovat sankoin joukoin osallistuneet. Näin oli tälläkin vanhustenviikolla. Nyt oli siis tarjolla kaksi erilaista tilaisuutta, eri päivinä ja eri ajankohtana. Organisoimani tilaisuus oli tiistaina aamupäivällä ja perinteinen vanhustenviikon juhla järjestettiin torstaina iltapäivällä.

Saimme *Tekee mieli oppia* -tapahtumasta aikaan monipuolisen kaikkia osallistavan kokonaisuuden. Suunnittelin ohjaajille tiedoksi ohjelmarungon (Liite 5), jonka oli lupa muotoutua tilaisuuden kuluessa. Tilaisuus eteni jouhevan rennosti toteutuen aikataulurungon mukaan lähes minuutilleen.

Seuraavissa alaluvuissa kuvaan työpäiväkirjamerkintöjeni pohjalta tutustumisen, suunnittelun ja yhteistyön edistymistä eri tahojen kanssa ja lopuksi kerron tapahtuman kulun pääpiirteissään.

5.2.1 Elämänkaaren ryhmä ja nuoret tutustuvat

Yhteisöllisyysviikon aikana 7B:n vierailu elämänkaaren ryhmässä sujui innokkaissa merkeissä. Vieraaksemme saapui 23 nuorta opettajansa johdolla. Esittäydyimme, lauloimme, leikimme ja keskustelimme. Nuoret olivat aluksi ujoja, mutta ottivat alkujännityksen hellitettyä iloisesti kommentoiden osaa keskusteluun ja lauloivat reippaasti. Istuimme luokassa melko tiiviisti, ja meitä oli yhteensä 35. Lauloimme valitsemani laulut, joita olin jo suunnitellut ”Tekee mieli oppia”-tapahtumaan. Laulut olivat *Juokse sinä*

humma, Puhelinlangat laulaa, Lasten liikennelaulu ja Taivas on sininen ja valkoinen. Olin valmistanut yhteislaulusanat näihin lauluihin. Opettaja Anna Tallgren säesti pianolla ja minä harmonikalla.

Liikennelaulun kertosaäkeessä kisailimme Annan ehdotuksesta voimakkaammin laulamisesta niin, että ensimmäisen kertauksen lauloivat kaikki aikuiset ja toisen kertauksen kaikki nuoret. *Puhelinlangat laulaa* -laulu oli kaikille erittäin tuttu hip hop -artisti Cheekin tekemän uuden version ansiosta. Toisistamme tietämättämme olimme käyttäneet alkusyksyn tunneillamme teemana Katri-Helenan lauluja. Alustin keskustelua puhelinlangoista, joista elämänkaaren ryhmäläiset innostuivat kertomaan kokemuksiaan. Puhelinlangoista tarinointi toi tullessaan mielipiteiden vaihtoa nykyaikaisista älypuhelimista ja siitä kuinka ne ovat muuttaneet kommunikointitapoja.

Kun olimme jo vähän tutustuneet, Anna esitteli numeroleikin, jota voisimme kisailla kahtena joukkueena toisiamme vastaan. Numeroleikissä oli tarkoitus sanoa vuorollaan numero ykkösestä järjestyksessä eteenpäin niin, että vain yksi kerrallaan saa olla äänessä. Mitään muuta ei saa puhua, eli tunnelmaa ja toisia aistimalla voi sanoa halutesaan seuraavan numeron. Joukkuejako oli tytöt ja naiset vastaan pojat ja miehet. Omaksuimme säännöt pienen harjoituksen avulla ja hiljennyimme kilpailemaan. Poikien ja miesten yhteisjoukkue teki huikean voittotuloksen. Tämä oli onnistunut yhteisöllinen keskittymisharjoitus.

Taivas on sininen ja valkoinen -kansanlaulu sujuu elämänkaaren ryhmäläisiltä ulko- muistista. Olen tehnyt siihen taukoliikuntaliikkeet, jotka opetimme nuorille. Anna säesti pianolla. Nousimme kaikki seisomaan, liikkumaan ja laulamaan. *Juokse sinä humma* -laulu oli kaikille niin tuttu, että kertosaettä laulaessamme tuntui, että koko vanha iso puutalo raikui lauluamme. Vieraiden oli tarkoitus olla puoli tuntia, mutta olivat vahingossa ajan kulua huomaamatta kokonaisen tunnin. Keskustelimme tästä ensimmäisestä tapaamisesta välittömästi luokan kiiruhdettua ruokatunnilleen ja totesimme, että kaikille meille jäi todella iloinen ja energinen olo.

Tutustuminen elämänkaaren ryhmäläisten ja 7B-luokan välillä jatkui heti saman viikon torstaina. Tällä kertaa oli meidän vuoromme mennä vierailulle yhteiskoululle. Oppilaat olivat huomaavaisesti asettaneet pöydät samanlaiseen U-kirjaimen muotoiseen asetelmaan, kuin meidän ryhmällämme on tapana. Oppilaat itse istuivat luokan reunoilla. Oppilaat olivat harjoitelleet meille esitettäväksi Anssi Kelan *Nummela*-kappaleen. Li-

säksi lauloimme samat laulut kuin tiistaina, mutta oppilaat lisäsivät vähän rytmisoittimia mukaan. Teimme myös aivojumppaliikkeitä ja tanssimme jenkan askeleita paikallamme. Keskustelun aiheita olivat entisajan ja nykyajan koulusäännöt, opettajat ja koulu-ruoka. Tähän toiseen tutustumistapaamiseemme oli varattu aikaa kahden oppitunnin verran.

Laitoin tuntien kuluessa neuletyön kiertoon. Olin laittanut alulle yhteisöllisyyttä symboloivan kaulaliinan alulle. Tähän toivoin kaikkien jättävän kädenjäljen. Lankapussista sai itse valita langan. Neule kuitenkin jumiintui, eikä edennyt kaikkien käsiin. Tämän neuleen on tarkoitus kiertää tulevaisuudessa yhteisöllisissä tapahtumissa.

Oppilaat olivat itse keksineet, että halusivat kahvitella meidän kanssamme. He olivat leiponeet mokkapaloja ja kaurakeksejä ja opettelivat keittämään kahvia. Kahvinkeitin epäonnekkaasti valutti pitkin pöytää ja lattiaa, ja osallisti monia kahvinkeittopuuhaan. Tästä muodostui kaikkien yhteinen huoli ja hauska ohjelma-numero, sillä kukaan ei onnistunut ratkaisemaan kahvinkeitin salaisuutta.

Rehtorikin vieraili tervehtimässä meitä ja ihailmassa yhteistyötämme aamupäivän aikana. Häntä tarvittiin lopulta myös kahvinkeitinongelman ratkaisemiseksi. Avustajaksi saapui vapaatuntia viettävä opettaja. Rinnakkaisen 7-luokan oppilaat kävivät haastattelemassa yhteisöllisyysviikon lehtijuttua varten ja ottamassa pari valokuvaa.

Tämä toinen tapaaminen luokan omassa ympäristössä oli levottomampi. Opettaja joutui muutamaan kertaan puuttumaan häiriköintiin. Se ei vaikuttanut olevan ilkeämielistä luonteeltaan, vaan kavereiden kanssa juttelusta, kiusoittelemasta ja puuhastelusta syntyneitä ylimääräisiä ääntä. Totesimme jälkepäin opettajan kanssa, että välitunti olisi ehkä ratkaissut asian. Kaksi oppituntia yhteen menoon huonoilmaisessa luokassa oli liian pitkä aika. Kokemuskirjat unohtuivat kaikessa kiireessä opettajan pöydälle, ja oppilaat kirjasivat ajatuksiaan tästä tapaamisesta vasta seuraavan viikon *Tekee mieli oppia*-tapahtuman jälkeen.

5.2.2 Muut yhteistyöhön osallistuneet

Vauvamuskarilaisten osallistumisesta tilaisuuteen oli puhetta jo alkusyksyn aikana. Kolmannen kokoontumiskerran jälkeen suunnittelimme heidän ohjelmaosuutensa, joka oli kaikkia vapaaehtoisesti ja toiminnallisesti osallistava. Suunnittelu tapahtui Outin ja

minun välillä, ja kaikkia vauvamuskarilaisia innostettiin osallistumaan tilaisuuteen omien perheenjäsenten, isovanhempien tai naapureiden kanssa. Vauvamuskarin toimintaa kuvaan tarkemmin seuraavassa luvussa.

Karkkilan Kuntokärpänen on naisryttäjien johtama asiakaslähtöinen, iloinen ja hultoman idearikas kuntokeskus, jonka äitihahmo Manta Rozman oli lupautunut järjestämään oman ohjausaikataulunsa niin, että pääsi osallistumaan tilaisuuteen ohjaamaan neljän tanssikappaleen kokonaisuuden Lavis-lavatanssijumppaa kaikille.

Pyysin kahta soitto-oppilastani esiintymään tilaisuudessa, jos vain saisivat koulunsa opettajaltaan luvan ja vanhempiensa puolesta kyyditykset järjestettyä. Tästä seurasi erittäin mieluisa tapahtumaketju. Ensimmäisen luokan oppilaani, joka halusi esiintyä, oli saanut opettajalta luvan. Lisäksi opettaja kiinnostui tapahtumasta, ja kysyi, olisiko koko luokan mahdollista osallistua tapahtumaan. Olin aivan innoissani, ja myöhemmin tuli vielä yhteydenotto saman koulun 2-luokan opettajalta. Hekin halusivat osallistua tapahtumaan. Toinen tilaisuudessa esiintynyt soitto-oppilaani oli juuri tältä luokalta. Opettajien kanssa yhteistyö sujui erilaisista työaikatauluista johtuen pääosin sähköpostitse ja myös puhelimitse. Tapahtumassa ensimmäinen luokka opettajansa Anniina Rissasen johdolla ja säästyksellä esittivät harjoittelemansa laulun ystävydestä. Lauluesitys oli todella hellyttävä ja mieleenpainuva.

5.2.3 Tapahtuman kulku

Paikalle saapui oikein mukavasti ihmisiä. Edellisenä päivänä olin puhunut työväenopiston rehtorin kanssa, että tilaisuuden ilmoitus hukkui paikallislehtien työväenopiston ilmoitusten sekaan. Totesimme, että tilaisuus tulee onnistumaan jo osallistuvien tahojen toimiessa toistensa yleisönä. Paikalle saapui kuitenkin oikein mukavasti myös muita osallistujia; ikäihmisiä ja lapsiperheitä. Sali oli täyden tuntuinen, ja oli erittäin mukava aloittaa tilaisuus. Usealla vauvamuskarilaisella oli perheenjäseniä mukanaan, elämäntaakan ryhmä ja 7-luokka olivat lähes kokonaisuudessaan paikalla ja Tuorilan koulun kaksi luokkaa tulivat opettajineen tilaisuuteen. Meitä ohjaajia ja opettajia oli yhteensä kuusi ohjaten vuorollaan tilaisuutta eteenpäin.

Aloitin pienellä alkupuheella. Esittelin tapahtuman luonteen ja kerroin toimintatutkimusluvasta (Liite 2), kokemuskirjasta ja yhteisöllisyyskaulaliinasta. Kaulaliinan laitoin tilaisuuden alussa kiertämään ja kokemuskirjat hieman myöhemmin tilaisuuden kuluessa.

Ohjaajien kanssa olin sopinut jo melko tarkasti, miten tilaisuus etenee, mutta annoin heille tilaisuuden alussa vielä suunnitelmasta ohjelmarunon (Liite 5). Olimme sopineet, että yllätysten sattuessa menemme tilanteen mukaan eteenpäin rennolla meinillä. Yleisöäkin muistutettiin, että teemme yhdessä ohjelmaa. Jos joku asia tuo muistojaa mieleen, ne saa kertoa muillekin. Ohjelma eteni alkupuheen jälkeen vauvamuskarilaisten kolmella alkulaululla, joita säestin. Ryhmän ohjaaja Outi ohjeisti leikit yleisölle ja innosti osallistumaan leikkeihin omilla paikoillaan.

Välipalaksi ohjelmassa oli elämänkaaren ryhmäläisen Eila Sjöholmin tekemä runo, jonka luki ryhmän jäsen Paavo Föhr. Runossa oli elämänohjeita hyvään toiseen huomioivaan elämään. Runon aikana avustimme seuraavaa esiintyjää valmistautumaan omaan elämänsä toiseen esiintymiseen. Ensimmäisen luokan oppilas Pyry soitti harmonikallaan vajaan kahden kuukauden soittokokemuksellaan reippaasti kaksi pientä sävelmää.

Vauvamuskarilaiset jatkoivat ohjelmaa yhteislaulun tukemana. Yhteislaulujen sanat jaettiin yleisölle, ja kaikki pääsivät vauvamuskarilaisten esitykseen mukaan laulamaan *Juokse sinä hummaa*. Säestykseen osallistettiin 7-luokan oppilaat opettajansa johdolla. Säestin mukana harmonikallani, ja laulun lopuksi elämänkaaren ryhmän Paavo pysäytti humman ja päätti laulun ”ptruu”-pärinään. Vauvamuskarilaisten osuus jatkui vielä *Sadepisaroita*-laulun verran.

Tuorilan koulun toisen luokan oppilas Minja esitti kaksi pientä sävelmää, joista toisen hän oli itse säveltänyt. Seuraavaksi koulun ensimmäinen luokka asteli jännittyneen innostuneena lavalle ja esitti hellyttävän ystävydestä kertovan laulun. Tämän jälkeen lauloimme kaikki yhdessä *Lasten liikennelaulun* 7-luokan ja minun säestämänä. Luokan opettaja Anna ohjeisti aiemmin esittelemäni numeroleikin koko yleisölle. Leikin jälkeen lauloimme yhteislauluna *Puhelinlangat laulaa* sekä *Taivas on sininen ja valkoinen*. Jälkimmäinen laulu laulettiin mallini mukaan taukoliikuntaliikkeitä samalla tehden.

Kuvio 5. Taivas on sininen ja valkoinen.

Se toimi alkuverryttelynä seuraavaa Lavis-lavatanssituokiota varten. Tässä vaiheessa koulujen oppilaat lähtivät omien koulujensa ruokailuihin. Manta Rozman ohjeisti tanssimaan muutaman humpan, valssin ja jenkan. Osa yleisöstä osallistui tanssiin, osa seurasi paikalta. Tilaisuus päätettiin vielä yhteen Eilan runoon ja kiitossanoihin.

Kuvio 6. Lavis-lavatanssijumppaa tilaisuuden päätteeksi.

Olin erittäin motivoitunut saamaan *Tekee mieli oppia* -tilaisuuden onnistumaan. Kaiken ennakkosuunnittelun lisäksi pääsin järjestelemään juhlasalia vasta edellisenä iltana myöhään muun opetuksen päätyttyä. Aamulla varhain kuljetin saliin vielä syksyisiä kukkia kotipihaltani ja muuta tarpeellista tavaraa käden ulottuville. Tästä kaikesta olen erittäin kiitollinen perheelleni. Koko perhe auttoi osaltaan kodin töissä, salin järjestelyissä tai tapahtuman taltiointissa. Kukaan ei kyseenalaistanut tapahtuman tarpeellisuutta ja ideaa. Myös äitini osallistui tapahtumaan ystäviensä kanssa.

5.3 Vauvamuskarit Maariankodissa

Vauvamuskarit alkoivat syyskuun alussa kokeiluluontoisesti Mehiläisen tehostetun palveluasumisen yksikössä Maariankodissa. Varsinainen ohjaaja ja idean äiti Outi Heiniö oli erittäin ilahtunut säästysavustani ja kiinnostuksestani toimia hänen apunaan. Outi on saanut työstä palkan Pupulan päiväkodilta, jonka toimintaa tämä osaltaan on, ja minä olen ollut vapaaehtoisena mukana ilman korvausta. Outi on suunnitellut kaikki tunnit, valinnut ja harjoitellut laulut, hankkinut tai valmistanut materiaalit, järjestänyt ryhmätilan ja huolehtinut tunnin kulusta. Hän on myös toivonut palautetta ja ilmaissut ottavansa mielellään vastaan kehittämis ehdotuksia.

Maariankodissa on neljä osastoa, joiden kunkin käytössä on ruokailu- ja oleskelutilana toimiva tilava ryhmätila. Vauvamuskarit on kiertänyt kolmella eri osastolla vuoroviikoin

johtajan ja henkilökunnan toiveesta. Kokootumiset ovat olleet kerrallaan yhden osaston ryhmätilassa. Vauvamuskarisiin osallistuneet vanhukset ovat olleet eri osastoilta, eli ei yksinomaan niitä, jotka asuvat kyseisen viikon osastolla.

Aluksi oli tarkoitus perustaa yksi ryhmä. Sen täytyttyä lähes välittömästi oli tarpeen perustaa toinen ryhmä. Vauvamuskariryhmiä on ollut siis kaksi 30 minuutin ryhmää ja ryhmien välissä on ollut 15 minuutin mittainen tauko. Vauvamuskarin nuorin osallistuja oli kahden kuukauden ja vanhin yhdeksän kuukauden ikäinen syyslukukauden alussa. Vauvaosallistujia on ollut yhdessä ryhmässä noin kymmenen osallistuen äitiensä kanssa tunneille. Monet vanhukset ovat osallistuneet molemmille peräkkäisille tunneille eli he ovat olleet paikalla yhteensä noin puolitoista tuntia. Tilasta riippuen osallistuvat vanhukset ja määrät ovat hieman vaihdelleet. Muutama isä ja isovanhempi ovat olleet tunneilla silloin tällöin mukana.

Outi on suunnitellut tunnit niin, että sama ohjelma pyörii kolme kertaa, eli jokaisella osastolla esitetään kertaalleen sama kooste lauluja ja leikkejä. Osa lauluista ja leikeistä on ollut pysyviä, kuten alku- posti- ja loppulaulut. Lisäksi kenguru *Joonatanista* kertova laulu on ollut joka kerta ohjelmassa. Outi on kiertänyt tervehtimässä osallistujia kengurukäsinuken kanssa, ja sitten olemme yhdessä leikkineet ja laulaneet runon, johon Outi on tehnyt melodian. Muut laulut ovat olleet vaihtuvia ja liittyneet toisiinsa johonkin teemaan liittyen. Ryhmien päätteeksi olemme yhdessä palauttaneet huonekalut paikoilleen henkilökunnan avustaessa. Usein olemme myös jääneet vaihtamaan ajatuksia tunnin kulusta ja suunnitelmista seuraavalle kerralle.

Osallistuini heti ensimmäisestä kerrasta lähtien tähän kokeiluun. Olen säästänyt lauluja, ohjannut pieniä taukoliikuntahetkiä, avustanut leikeissä, laulattanut yhteislaulua ja soittanut vanhuksille tuttua tanssimusiikkia. Ryhmien vaihdon aikana Outi on mennyt hakemaan seuraava vauvamuskariryhmää kokoontumistilaan, ja usein tauon aikana olen jutellut vanhusten kanssa, soittanut heille tuttua musiikkia tai laulanut heidän kanssaan. Näiden tehtävien ohessa olen tehnyt havaintoja, joita olen kirjannut itselleni työpäiväkirjaani.

Emme ole etukäteen Outin kanssa harjoitelleet tuntien kulkua, vaikka olemme niistä etukäteen keskustelleet tai jälkikäteen reflektoineet. Minä olen hypännyt mukaan uusien laulujen pariin, ottanut sävellajista kiinni ja ryhtynyt säästämään ja olemaan tilanteen mukaan käytettävissä myös muussa toiminnassa kuin säästyksessä ja havain-

noinnissa. Olen siis laulanut ja leikkinyt apuohjaajan roolissa. Olemme olleet molemmat hyvin joustavia ja ketteriä mukautumaan tilanteen mukaan ja avustamaan toisiamme tai osallistujia tuntien kuluessa. Henkilökunta ja omaiset ovat olleet vaihtelevasti mukana. Vauvamuskaritoiminnan osalta kuvaan kokeiluprosessia syyslukukauden 2016 osalta.

5.3.1 Ensimmäinen kerta syyskesän teemalla

Menin sovitusti paikalle. Outi oli järjestellyt tilan. Vauvamuskarilaisille äiteineen oli aseteltu tuolit piirimuodostelmaan. Vanhuksia ja omaisia oli jo paikalla, ja he istuivat myös piirin kehällä tai ulkoreunoilla. Tupa oli täynnä porukkaa. Osaston henkilökuntaa, omaisia, Pupulan päiväkodin johtaja ja lehtikuvaaja seurasivat ensimmäistä vauvamuskarikertaa. Jännitystä oli ilmassa.

Vauvoja oli yhteensä kahdessa eri ryhmässä 18 ja äitejä 18. Hoitajia, vanhuksia ja omaisia oli noin 20, joista osa osallistui molempien ryhmien toimintaan. Syksyisiä lauluja oli ohjelmassa. Ohjaajalla oli käytössään värilliset sifonkihuvit, jotka jaettiin osallistujille *Tunnetko Liisukan* -laulua varten. Huivien alle piilouduttiin laulun lopussa ja laulua toistettiin monta kertaa. Tämä näytti iloisista ilmeistä päätellen olevan hauskaa myös vanhuksien mielestä.

Kenguru *Joonatan* herätti kiinnostusta. Kenguru- käsinukke kävi aluksi tervehtimässä osallistujia. Outi on tehnyt tähän suomalaiseen kansanrunoon sävelen ja leikin. Leikin lopussa kenguru hyppää ylös, jolloin äidit myös hypähtävät tuolista ylös ja nostavat lapsensa korkealle. Syksyisten laulujen lomassa oli myös yksi piirileikki, ja siihen osallistui yksi vanhus.

Tämän ensimmäisen kerran jälkeen oli hyvin innostunut olo molempien mielestä. Ensimmäisen ryhmän äidit olivat rohkeampia vauvojensa kanssa ja kontaktin otossa vanhusten kanssa. Ensimmäisestä ryhmästä eräs äiti ehdottikin heti, että seuraavalla kerralla voitaisiin viedä vauvoja ihan rohkeasti vanhusten kosketeltaviksi. Päätimme jatkossa toimia vielä osallistavammin ja luoda kosketukseen enemmän tilaisuuksia. Eräs vanhuksen kommentti oli:

"Voi, siitä on aikaa, kun tuollaista on saanut pitää sylissä!"

5.3.2 Toinen kerta rohkeammin osallistaen

Ohjelmarunko oli toisella kerralla sama kuin ensimmäisellä kerralla, mutta olimme eri osastolla. Jokunen uusi vauva ja äiti osallistuivat uusina tulokkaina ja myös uusia vanhuksia oli tullut mukaan seuraamaan tai osallistumaan. Osa edelliskerran vanhuksista oli nyt tuotu tälle osastolle osallistumaan vauvamuskarisiin. Muutamat äidit menivät vauvojensa kanssa oma-aloitteisesti tervehtimään vanhuksia ennen tunnin alkua. Yksi mummo otti vauvan syliin. Vanhukset istuivat nyt enemmän hajallaan ja ripoteltuna piiriin. Näin tuli helpommin kommunikointia vauvojen ja vanhusten välillä. Havaitsin laulujen lomassa hetken, jolloin eräs pappa havahtui ja heräsi omista ajatuksistaan leikkitelemään vauvan kanssa. Tällä kerralla piirileikkiin osallistui jo useampi vanhus.

5.3.3 Kolmas kerta toiminnallisemmin

Tällä kerralla ohjelmassa oli lisänä suunnittelemani taukoliikunta kaikille osallistujille. Olin suunnitellut *Taivas on sininen ja valkoinen* -lauluun liikkeet, jotka oli mahdollista tehdä istuen tai seisten. Näytin aluksi liikkeet. Sitten lauloimme laulun liikkeiden kera. Vanhukset osasivat laulun sanat paremmin kuin nuoremmat osallistujat. Käytin tätä harjoitetta myös elämänkaaren ryhmän kanssa ja 7B-luokkalaisten kanssa tarkoitukseni liittää se *Tekee mieli oppia* -tilaisuuteen.

Kolmannen kerran jälkeen olin kirjoittanut työpäiväkirjaani tuntien sisältäneen seurustelua, kommunikointia, kosketusta, katseita, osallistumista, hymyä ja iloa. Mukana oli myös aktiivisia hoitajia ja neljä omaista, jotka osallistuivat tekemiseen vanhusten kanssa. Jaoimme tuntien jälkeen ajatuksen, että toiminta on lyhyessä ajassa kehittynyt selvästi luontevammaksi ja toiminnallisemmaksi. Ensimmäisen ryhmän äidit olivat edelleen rohkeampia lähtemään liikkeelle *Syysmaalari*-laulussa vanhusten joukkoon.

Eriyisen koskettava hetki oli, kun äitinsä sylissä leikkinyt vauva kiinnostui vieressä istuvan vanhuksen elävöpintaisesta punaisesta neuletakista alkaen kurotella, kosketella ja puristella takkia. Vakavana ja unisena istuneen mummon ilme alkoi värähdellä yhä enemmän ja enemmän. Ilme muuttui hengeästä hymystä leveämpään hymyyn ja hymistelyyn sekä katsekontaktihetkiin vauvan kanssa. Pienen käden kosketuksen tunnun käsivarsilla saattoi aistia mummon hymystä.

5.3.4 Neljäs kerta marssien, tanssien ja venytellen

Ololonkos-laulu leikittiin ja tanssittiin moneen kertaan piirissä, ja se herätti naurua ja huvittuneita ilmeitä.

”Ololonkos teleleillä nililinkuin meleleillä kililissan pololoikia pululussissa?”

Tähän kertaan otimme yhteisenä tanssina myös valssin *Metsäkukkia*. Kaikki halukkaat saivat laulaa ja pyörähdellä valssin tahdissa vauvojen, äitien, ohjaajan ja hoitajien kanssa.

Outi oli hieman epäroinyt, uskaltaako ottaa ohjelmaan Soili Perkiön säveltämän ja Hannele Huovin sanoittaman *Höpsöt pöksyt* -vaipanvaihtolaulun. Laulusta tuli pukemis- ja venyttelyliikkeineen kuitenkin hyvin hauska kaikille. Vanhukset nostelivat ja venyttelivät jalkojaan, enkä usko heidän lainkaan vaivautuneen vaippateemasta.

Ensin vauvan hupsut puksut,
sitten vauvan höpsöt pöksyt,
vaipan päälle hassut housut,
vihdoin viimein höpsöt pöksyt.

Vauva venyttelee vaan, vauva venyttelee vaan,
vauvan vaippoja kun vaihdetaan.

Siellä paketti pikkuinen.
Kuka saa lahjan lämpöisen?

Laulun viimeiset kaksi lausetta Outi oli päättänyt kuitenkin jättää pois.

Ryhmiensä välissä jatkoimme laulua ja tanssia *Satumaa*-tangon tahdissa. Tämän laulun sanat ovat tuttuja, ja myös vauvojen äidit muistivat sanat.

Muutamalla kerralla on ollut mukana aktiivisia hoitajia, jotka ovat innostaneet ja auttaneet vanhuksia tanssimaan sekä toivoneet joitain musiikkikappaleita, joista tietävät vanhusten pitävän.

5.3.5 Viides kerta oppimista havainnoiden

Alkulauluna on ollut joka kerta kansansävelmä *Alotan minä laulamaan*. *Kenguru Joona-tan*- käsinukke on kiertänyt joka kerta tervehtimässä osallistujia ja herättänyt kiinnos-

tusta ja innostusta. Loppulauluna on ollut Kaija Löytyn kansansävelmään sanoittama *Suljen ihanan soittorasian* -laulu. Myös postilaulu, *Kuka saa, kuka saa muskarista postia*, on ollut säännöllinen ohjelmanumero. Nyt jo selvästi huomaa, että vanhukset ovat oppineet aivan uusia lauluja ja laulavat mukana jo alkulaulusta lähtien.

Edellisellä kerralla vanhukset olivat toivoneet laulua *Tähti ja meripoika*. Toteutimme sen tällä kertaa laulaen ja tanssien muiden leikkien välissä.

Ryhmien vaihdon aikana pidimme ”välitanssit” laulaen *Puhelinlangat laulaa* ja *Juokse sinä humma*. Kyselin ja keskustelimme puhelinlangoista. Yksi setä lauloi nämä tutut laulut sujuvasti.

5.3.6 Kuudes kerta vauvojen kasvusta iloiten

Tällä kerralla oli samat laulut kuin edelliselläkin kerralla. Ryhmien välissä arvuuttelin lauluja soittamalla melodiasia. Soitin Säkijärven polkkaa ja Karjalan poikia. Eräs mummo, joka erittäin innokkaasti osallistuu myös lasten leikkeihin ja tansseihin muisti ja tiesi molemmat laulut melko nopeasti.

Nyt huomaa selvästi vauvojen kasvamisen. Jotkut vauvoista konttaavat rohkeasti tutustumaan vanhusten aamutossuihin tai tutkimaan pyörätuolin tai rollaattorin ominaisuuksia. Osa jo seisoo ja haparoi ensiaskeleita. Tämä herättää yleistä iloa kaikissa osallistujissa, ja näiden pienten kehityshetkien äärelle taitava Outi-ohjaaja spontaanisti pysähtyy.

5.3.7 Seitsemäs kerta kalastaen ja aisteja aktivoiden

Tällä kerralla Outin uudet musiikkivalinnat herättivät muistikuvia eri-ikäisten näkökulmasta. Reippaiden alkulaulujen jälkeen siliteltiin Marianne Oivon *Rakkauden palasen* sanoituksen mukaan. Outi kiersi luontevasti ja ketterästi silittelemässä asukkaita. Silitelylaulun jälkeen osallistujat leikkivät piirissä kävellen *Hippaheikin laivan* tahdissa. Tämän laulun lopussa laiva huusi ”*tuut-tuut*”, johon kokeilin harmonikan diskantilla erittäin matalalla soitettua säveltä samassa ”*tuut-tuut*” -rytmissä. Rekisterin valinnalla oli mahdollista saada muhkea sävel kontraoktaavissa. Tämä oli yllättävä elementti ja herätti ihmetystä äänen lähteestä.

Soili Perkiön säveltämä ja Hannele Huovin sanoittama laulu *Salaisuuden kala* oli uusi kaunis laulu kaikille. Outi osasi hyvin laulun, ja me muut nautimme laulun tunnelmasta. Äidit oli ohjeistettu ottamaan alustat lapsilleen mukaan. Lapset makasivat alustalla ja äidit heiluttelivat värikkäitä sifonkihuiveja laulun tahdissa lopulta laskien huivin vauvan ylle. Osa vauvoista ei olisi malttanut olla makuuasennossa, ja osa halusi tarttua huiveihin tai maistaa niitä. Outi kiersi heiluttamassa huiveja vanhusten yllä ja osa vanhuksista piiloutui itse huivien alle.

Sitten lähdimme kalaan isolla verkolla *Kalastaja-Eemelin* tahdissa. Kauko Käyhkön säveltämästä ja R.R. Rynäsen sanoittamasta laulusta oli Kauko Käyhkön laulamana nauhoite, jonka Outi soitti puhelimen ja pienen kaiuttimen avulla. Kokosimme lattialla olevien lasten ja äitien tiiviiseen läheisyyteen vanhukset ja levitimme ison hallaharson kaikkien ylle. Valssin tahdissa heiluttelimme hallaharsoa ylös ja alas. Tämä oli erittäin mieleenpainuva tapa aistia ilmavirtaa, valon vaihtelua, musiikin rytmiä ja hetkeen keskittymistä.

Ensimmäisen ryhmän laulujen lomassa lauloimme säestykselläni *Paljon onnea* - onnittelulaulun 88-vuotiaalle syntymäpäiväsankarille. Rouva liikutui yllätyksestä. Ryhmien vaihdon yhteydessä lauloimme lisäksi suomalaisen kansanlaulun *Täällä Pohjan-tähdän* alla ja soitin Karjalan poikia.

Syksyn aikana olemme antaneet toisillemme hyvin myönteishenkistä palautetta ja ehdotuksia. Jo muutaman kerran jälkeen totesimme, kuinka ryhmän toiminta on kehittynyt ja tullut nopeassa tahdissa luontevaksi. Kaikki toiminnallisuus on antanut positiivisia signaaleja kehittää toiminnallisuutta edelleen. Tähän seitsemänteen kertaan Outi oli saanut puoleen tuntiin kattavan koosteen toimintaa ja eri aistien herkistämistä. Täydensin aistien virkistystä harmonikan uusilla äänensävyillä.

Seuraavalla kerralla olin estynyt osallistumasta vauvamusikariin muun työesteen vuoksi. Outi oli saanut hallaharson liikutteluun henkilökunnalta apua. Sain ihanaa palautetta osallistumiseni tärkeydestä ja merkityksestä poissaoloni jälkeen. Tästä olimme puhuneet aiemminkin, ja todenneet yhdessä toimimisen tuovan lisää joustavuutta, tilanteisiin tarttumista ja turvaa ryhmätunnin etenemisestä.

5.3.8 Kahdeksas kerta intuitioon ja hetkeen luottaen

Ensimmäinen ryhmä oli runsaslukuinen: yhdeksän äitiä, yhdeksän vauvaa, yksi sisarus, ohjaaja, minä, vanhuksia 12–13 ja henkilökuntaa kolmesta viiteen. Tunnin alussa Martta-asukas sai taas vauvan syliinsä ja leikitettäväksi. Martta, vauva ja äiti leikkivät yhdessä muskarilauluja. Ensimmäinen 30 minuutin ryhmätunti sujui suunnitelmien mukaan. Äidit heiluttelivat värikkäitä sifonkihuiveja ylös ja alas vauvojen maatessa lattialla. Myös osa vanhuksista halusi ottaa huivin leikkien istualleen *Salaisuuden kalan* tahdisa. *Kalastaja-Eemelin* tahdissa heiluttelimme isoa hallaharsoa yhden vauvan isosiskon avustamana kaikkien osallistujien yllä.

Ryhmien vaihdon aikana viritin keskustelua laulajasta, jonka syntymäpäivä olisi seuraavana päivänä. Ensimmäisenä vihjeenä annoin *Lazzarella*-laulun. Monelle tuli mieleen naislaulaja, mutta kukaan ei saanut mieleensä laulajan nimeä. Kysyin: ”*Kuka hän voisi olla, laililai?*” Sirkka-mummo, joka aiemmin oli arvannut polkkien nimiä, sai Laila Kinnusen nimen mieleensä. Lauloimme yhdessä Laila Kinnusen aikoinaan laulaman laulun *Mantsurian kummut*.

Toinen ryhmä oli tällä kertaa erittäin pieni; liekö syynä ollut lumimyräkki vai sairastelut? Päätimme ottaa vanhukset vielä aktiivisemmin mukaan jo heti esittelylaulusta, jossa osallistujavauvat käydään yksitellen läpi nimeltä, nostetaan kädet ylös ja lopuksi huudetaan *Jee!* Päätimme siis ottaa kaikki vanhukset tähän esittelylauluun. Normaali-kokoisen vauvaryhmän kanssa se ei ole mahdollista, koska siihen menisi suhteessa liikaa aikaa.

Vanhusten nimet löytyivät asukkaiden ja hoitajien avustuksella ja vanhukset aktivoituivat nostamaan käsiä ylös aivan eri tavalla kuin ensimmäisen ryhmän aikana. Yhdelle puhumattomalle vanhukselle ei löytynyt nimeä edes hoitajien toimesta, mikä ihmetytti kovasti jälkepäin. Voiko olla, että hoitotyön kohteelta katoaa nimi ja persoonallisuus? Tämän nimettömäksi havaitun vanhuksen kohtalo jäi mietityttämään. Nimen merkitys arvostavan kohtaamisen ja ihmisen identiteettiin tärkeänä kuuluvana ominaisuutena kuuluu mielestäni perusihmisoikeuksiin. Muut asukkaat eivät tienneet hänen nimeään, eivätkä paikalla olleet hoitajatkaan. Keksimme hänelle nimen, jotta kaikki huomioitiin leikissä tasa-arvoisesti. Soimasin itseäni jälkepäin siitä, että en pyytänyt hoitajia siinä tilanteessa selvittämään asukkaan nimeä. Tilanne korjautui myöhemmin kuin itsestään ja asukkaalla on nykyään nimi.

Hallaharsolaulussa levitimme harson kaikkien päälle ja nostimme ja laskimme sitä. Tunnelma oli hyvä. Hymyilevät ja ihmettelevät ilmeet kertoivat siitä, että vanhukset tykkäsivät olla harson alla yhdessä vauvojen ja äitien kanssa.

Hallaharsolaulun jälkeen paikalle tuli iäkäs mieshenkilö hoitajan kanssa. Luulin tunnistaneeeni hänet erääksi entiseksi kuorolaulajaksi. Varmistin asian hoitajalta. Mies on osallistunut aiemminkin tunteihin liikutellen suutaan aivan kuin yrittäen sanoa jotain. Nyt vasta tunnistin hänet. Kysyin hoitajalta voisimmeko laulaa ryhmätunnin lopuksi laulun, jonka arvelen miehen osaavan. Hoitaja sanoi sen sopivan, ja pyysi tulemaan huonokuuloisen miehen viereen. Outia en ehtinyt informoida, kun toimin kahden muskari-laulun välissä tarttuen nopeasti hetkeen ja luottaen intuitiooni.

Välittömästi vauvamuskarin loppulaulun jälkeen menin miehen viereen, ja kysyin, voisimmeko laulaa yhdessä laulun *Pieni sydän*. Soitin alkusoiton ja aloitin laulun. Mies tapaili suullaan äänettömästi ja kankeasti joitain sanoja. Laulu loppui, ja ehdotin, jospa laulaisimme vielä kerran kaikki yhdessä. Uskoin, että mies osaa laulun, mutta tarvitsi aikaa asettua yllättävään tilanteeseen. Tämä uskoni perustui pari vuotta tapahtuneeseen aiempaan laulutuokiokokemukseeni toisessa hoitolaitoksessa saman mieshenkilön kanssa. Toisella kerralla mies lauloi koko laulun! Itkin melkein liikutuksesta, ja tuntui, että kaikki läsnäolijat pysähtyivät. Outi kertoi, että kaikki olivat yhtäkkiä keskittyneinä tilanteeseen. Yksi hoitaja itki. Itse en pystynyt havaitsemaan mitään ympärilläni, kun olin niin läsnä tässä yhteistyössä.

Seuraavaksi mies innostui ja pyysi laulua *Iltarusko*. En tavoittanut mieleeni kappaletta. Outi löysi sen nopeasti YouTubesta Topi Sorsakosken laulamana. Kuuntelimme sen kaiuttimen kautta. Laulu tuntui oudolta, kun ei ilmeisesti ollut se miehelle tuttu versio. Lupasin täyttää seuraavalla kerralla *Iltarusko*-toiveen. Mies oli kiinnostunut nuottite-lineelläni olevista nuoteista. Eräs asukas toivoi laulun sanoja, niin olisi helpompi laulaa. Lupasin tehdä seuraavalle kerralle kyseiseen lauluun ja *Mantsurian kummut* -lauluun sanat. Toinen mies innostui toivomaan vielä laulettavaksi *Elämää juoksuhaudoissa*, koska hänen mielestään se on niin kaunis valssi. Lauloimme laulun vielä säästykselläni. Vanhusten ruokailu venyi tämän spontaanin lauluhetken vuoksi, mutta se ei tuntunut haittaavan heitä eikä henkilökuntaa.

Laulun *Pieni sydän*-avulla tapahtuneesta kohtaamisesta tuli yksi merkityksellisistä hetkistä vuoden varrella. Intuitioni mukaan toimien vanhuksen muisti alkoi virkistyä ja

puhelihaisten kankeus aktivoitua uusittaessa laulu toisen kerran. Mielen virkeystason noustessa alkoi vanhuksen mieleen tulla laulutoiveita, halua tarttua nuotteihin ja sitkeää yrittämistä laulaa lisää lauluja. Tätä hetkeä kuvaa opinnäytetyöni otsikko *Riemujen rikkaus ja surujen summa*. Huomaan pohtivani usein tuota tilannetta ja kuinka ikäihmisen omat sisäiset halut ja luovuus rapistuvat hoitotyön kiireisessä arjessa.

Tämä hetki antoi taas suuremman motiivin tälle työllemme. Outi oli laittanut iltapäivällä sähköpostiini tiedon ”*Muistaakseni laulan*” -kurssista, jolle oli hiljattain osallistunut. Soitin hänelle ja hän oli juuri ajatellut minua. Jaoimme aamusta nousseet ajatukset, ja kävimme läpi, mitä oikein tapahtui. Päätimme, että ensi vuonna keksimme ja teemme vielä voimallisemmin yrittäen samalla vaikuttaa päättäjiin. Jaoin Outin ajatuksen (puhelinkeskustelu 7.11.2016):

”Tämä ei voi olla sattumaa! Tutustumisellamme ja yhteistyöllämme täytyy olla jokin tarkoitus täytettävänään.”

5.3.9 Yhdeksäs kerta siivoten, leipoen ja saunoen

Tämän kerran toiminnallisten laulujen tahdissa tanssittiin piirissä, helisteltiin kulkusia ja siliteltiin. Alkulaulun jälkeen jokainen lapsi hakkasi yhdellä tai kahdella vasaralla kuvitteellista mökkiä valmiiksi. Vanhukset seurasivat lasten nikkarointia. Lapset liikkuvat tunneilla yhä enemmän, ja saavat osakseen paljon ihailevia katseita ja kommentteja edistymisestään. Nikkaroinnin jälkeen kaikki lapset, äidit ja kykenevät vanhukset asetuivat piiriin tanssimaan *Liiolii*-laulua. Seuraavaksi jatkoimme tiiviissä piirissä saadaksemme Outin lasten virkkaaman joulunpunaisen rytmirinkulan kulkusineen riittämään kaikkien tartuttavaksi. Siivoustoimia tehtiin rytmirinkulan kulkusia kilistellen. Lapset ja muutama vanhus olivat aivan innoissaan osallistumisesta. Myös kädet koskettivat toisiinsa vahingossa. Kaikki eivät olisi halunneet luopua rytmirinkulasta.

Kuvio 6. Rytmirinkulasta yhdessä kiinni.

Seuraavaksi oli joulusaunan vuoro. Maija Baricin säveltämän kansanrunon tahdissa äidit pesivät vauvojaan ja Outi kiersi pesemässä vanhusten selkiä piirissä. Kosketus sai nautinnollisia hymyjä huulille ja kiitoksia.

Kuvio 7. Joulusauna.

Joululauluja tanssittiin piirissä ja lopuksi leivottiin leivonnaisia. Outin lorussa leivottiin erilaisia leivonnaisia, joita nousi esimerkiksi käsistä, vatsasta tai selän takaa, ja niiden päälle ripoteltiin sokeria ja kanelia. Tämä laulu ei tarvinnut säestystä, ja huomasin toisen ryhmän kohdalla ehtiväni laskea harmonikan sylistäni ja avustaa leipomisessa. Aluksi kysyin vanhuksilta luvan, saako tulla leipomaan. Silittelin ja pyörittelin pullia heidän käsistään, selästään ja polvistaan ripotellen lopuksi mausteita päälle. Tätä lorua uusittiin moneen kertaan ja lähes kaikki vanhukset saivat leipomissilityksiä.

Kuvio 8. Tuija leipoo kahdella pullataikinalla polvet pulliksi.

Tämän vauvamuskarin aikana kuulimme useaan kertaan erään vanhuksen kommentit (työpäiväkirja 14.11.2016):

”Tämä on hyvää terapiaa! Ihanaa terapiaa!”

Kuvio 9. ”Tämä on ihanaa terapiaa!”

5.3.10 Kymmenes kerta valokuvaten

Tähän kertaan oli sovittu valokuvaus. Lähes jokaiselta osallistujalta oli lupa valokuvaukseen. Valokuvaaja Henna Mitrunen osallistui työharjoittelijansa kanssa tähän kertaan. Outi oli valinnut tutuiksi tulleita lauluja ja kaikki osallistuivat aktiivisesti. Yksi uusi vauva aloitti ryhmässä. Vauvamuskarin aikana taloon muutti myös uusi miesasukas, joka tavarat huoneeseensa vietyään tuli heti hymyssä suin osallistumaan laululeikkeihin.

Kuvio 10. Outi kiersi leipomassa joululeivonnaisia. Uusi asukas leivottavana.

Outi oli tälle kerralle ottanut uusintana alkusyksystä *Tunnetko Liisukan* -laulun. Lauluun Outi jakaa avuksi värikkäät sifonkihuvit, joiden alle piiloudutaan. Tämä laulu saa aikaan monipuolisia aistielämyksiä. Kun Outi ryhtyy jakamaan huiveja, aiheuttaa se innokasta odotusta sekä vauvojen että vanhusten ilmeistä ja käsien ojentelusta päätellen. Usein huiviin tarraudutaan innokkaasti, ja siitä ei haluttaisi luopua.

Kuvio 11. Huivi tanssii ja huivin alla piilossa.

Tämän kerran tähtihetki muodostui toisen ryhmän tunnille osallistuneen oranssihuivisen naisen ja minun välisestä katsekontaktista. *Alotan minä laulamaan* -laulu toistettiin kahdeksan kertaa. Vieressäni oikealla puolella pyörätuolissa istuvan naisen ja minun katseet kohtasivat. Hän on osallistunut tunneille aiemminkin ja on ollut perusilmeeltään vakava. Irrotin katseen hänestä vilkaisten välillä muualle, mutta huomattessani naisen tuijottavan minua, jatkoin säästystä samalla katsoen häntä. Vilkuilin edelleen ryhmän suuntaan muutamaan kertaan varmistaakseni olevani tilanteen tasalla Outiin ja muuhun ryhmään nähden. Koin kuitenkin olevani tärkeä tuossa katsekontaktissa.

Käytin säästyksessäni erilaisia rytmejä, kolmisointujuoksutuksia ja trillejä. Huomasin naisen ilmeestä, että hän erotti ne normaalista säästyksestäni. Hän alkoi reagoida niihin aavistuksenomaisella suupielen liikkeellä, joka hiljalleen alkoi muuttua pieneen hymyn tapaiseen laajentuen lopulta leveään riemulliseen hymyyn. Tätä toistui monet kerrat ja en uskaltanut irrottaa katsettani hänen silmistään. Hetket olivat maagisia ja vaistosin hänen katseestaan luottamusta ja iloa.

Outi oli huomannut saman tapahtuman. Nainen ei ilmeisesti puhu, mutta palkitsi katseeni hymynsä asteittaisella levenemisellä. Tulkitsin hymyn olevan reagoimista myös

aina pieniin juoksutuksiin, joita tein elävöittääkseni muuten yksinkertaista laulua. Kuviin oli tallentunut pari otosta kuvailemistani ilmeistä. Itse koin hyvin vahvan muutaman minuutin kestävän läsnäolon tunteen, jossa koin sanatonta vuorovaikutusta ja lämpöä. Yhteinen ilon elämys ja kohtaaminen syntyi kuulo- ja näköaistin avulla. Nainen jätti vahvan viestin minulle, että näkee ja kuulee, vaikkei osallistu kommunikointiin puhumalla tai laulamalla.

Kuvio 12. Alkulaulu on alkanut.

Kuvaajat olivat vaikuttuneita tunnelmasta ja toiminnasta kokonaisuudessaan. He kokivat saaneensa itse lämmintä joulumieltä mukaansa.

Kuvio 13. Hymyn riemukas hetki.

5.3.11 Yhdestoista kerta suosikkilauluja kertailen

Viimeiselle kerralle Outi oli koonnut kaikki syksyn suosikkilaulut joulaiseen tunnelmaan käärittynä. Olo oli syyskauden päätyttyä hyvin riemullinen ja samalla haikea. Kolmen kuukauden jakso oli ollut intensiivinen, alati muuttuva ja kehittyvä prosessi. Olimme tästä samaa mieltä, ja ehdottomasti tämä on ollut kannattava kokeilu, joka siis tulisi jatkumaan seitsemän viikon joulutauon jälkeen. Vanhusten puolesta olo oli haikea, sillä he jäivät kaipaamaan meitä. Monille tämä on ollut viikon kohokohta, kuten 91-vuotiaan Martankin mielestä. Hän on viettänyt miehensä kanssa ensimmäistä syksyään Maa-riankodissa, ja on pitänyt kaikesta järjestetystä ohjelmasta, mutta viikon kohokohta on ollut vauvamus kari (Karkkilan Tienoo 22.12.2016):

”Joka maanantai osallistun lasten muskariin. Se on ihan parasta ohjelmaa, mitä täällä tarjotaan. Olen niin lapsirakas.” (Frosterus, haastattelu 22.12.2016 Karkkilan Tienoo.)

Viimeisellä kerralla vauvojen äidit saivat halutessaan kirjoittaa ajatuksiaan kokemuskirjaan. Kirjaan kertyi paljon kiitollisia kommentteja.

5.4 Iloa musiikista -tapahtuma

Iloa musiikista -tapahtuma järjestettiin lauantaina 19.11.2016. Kohderyhmänä olivat vauvat, vaarit, muksut ja mummot. Huhtikuun kokeilutapahtuman perusteella päätimme tiivistää tapahtuman yhteen päivään ja aloittaa lauantaitapahtuma tuntia myöhemmin kuin keväällä. Tämä oli hyvä ratkaisu, sillä yleisöä riitti tasaisesti kaikkiin tapahtumatuokioihin.

Markkinointi järjestettiin syksyllä samankaltaisesti kuin kevään 2016 kokeilutapahtuma, mutta nyt lisäksi mainostaen sosiaalisessa mediassa. Tämä tapahtuma kokosi selvästi enemmän ihmisiä paikalle. Olimme suunnitelleet tapahtuman eri ikäpolvia osallistavaksi. Tapahtuman tarkoitus oli madaltaa kynnystä osallistua yhteiseen musiikilliseen toimintaan. Mitään taitotasoa ei vaadittu ja osallistumismaksuakaan ei ollut. Karkkilan kaupungin vapaa-aikalautakunta myönsi hakemuksemme perusteella kohdeavustuksen tapahtumalle. Ohjaajia oli päivän järjestelyissä neljä ja mukana oli yksi nuori avustamassa soitinesittelyssä.

Molempien *Iloa musiikista* -tapahtumien suunnittelusta ja järjestelystä vastasivat lisäksi Karkkiharmonikat ry:n harmonikansoiton opettajat Marjo Suominen ja Soile Närhi. Meidän kolmen opettajan soitto-oppilaita osallistui näihin tapahtumiin. Lisäksi toiseen tapahtumaan osallistui Karkkilan Musiikkikoulun kolme sello-oppilasta. Molempien tapahtumien ohjelmavaihtoehdot löytyvät liitteestä 6. Ohjelmassa oli laululeikkejä ja liikettä, ukulelepaja, soitinesittelyä ja iltapäiväkonsertti soittoesityksineen ja jouluisine yhteislauluineen ja leikkeineen. Mainitsin tapahtuman alkujuonnoissa sukupolviteeman ja tapahtuman liittyvän toimintatutkimukseeni. Kokemuskirjat olivat käytössä, ja tilaisuudessa otettavien kuvien käytöstä oli mahdollista kieltäytyä. Yleisö vaihtui tapahtuman aikana, ja ihan joka välissä en muistanut mainita tilaisuuden kuvaamisesta. Siitä johtuen en julkaise mitään ottamiani valokuvia tässä yhteydessä.

5.5 Yhteislaulutilaisuudet

Vajaan vuoden aikana olen ollut järjestämässä useaa yhteislaulutilaisuutta. Karkkilan työväenopiston keväiseen tapahtumapäivään huhtikuussa 2016 keräsin koosteeksi kuuden laulun kokonaisuuden esittelemään eri vuosikymmenten musiikkia. Elämänkaariryhmän laulajat olivat laulaneet lauluja kevään aikana. Ryhmäläiset olivat mukavasti paikalla, auttoivat laulun sanojen jakamisessa ja laulamissa. Laulajia kerääntyi

yhteislaulutuokioon paljon. Säestin laulut harmonikalla Anna Tallgrenin säestäessä pianolla. Laulut olivat G. Malmstenin, Tapio Rautavaaran, Toivo Kärjen, Juha Vainion, G. Otsin ja Katri-Helenan säveltämiä, sanoittamia tai tunnetuksi tekemiä esitellen samalla elämänkaaren kevään 2016 kokoontumiskertojen teemoja.

Elokuussa laulettiin Tanssiopisto Vinhan hyväksi Pakari-kahvilassa. Yhteislauluun oli varattu aikaa kaksi tuntia. Paikalla oli 11 innostunutta laulajaa. Olin valmistanut 36 laulua tilaisuuteen. Lauloimme lähes kaikki laulut pitäen pienen kahvitauon välissä. Viihdyimme laulujen parissa reilusti yli suunnitellun ajan. Tähän tilaisuuteen tein kyselylomakkeen (Liite 3).

Karkkilan Kuntokärpäsen järjestämään kehon ja mielen iltaan lokakuussa 2016 ohjaaja Manta Rozman ehdotti kahden iltajumpan väliin iloista yhteislauluhetkeä. Suunnittelin neljän laulun kokonaisuuden lauluista *Taivas on sininen ja valkoinen*, *Juokse sinä humma*, *Kohtalokas samba* ja *Puhelinlangat laulaa*. Kuntokärpäsen iloiseen ja hulttomaan meininkiin kuului, että lauluja ei pelkästään laulettu, vaan jumpattiin, jenkattiin ja näyteltiin spontaanien vetäjien toimesta. Kuntokärpäsen henkilökunnan pikkujouluihin Manta toivoi jouluisia yhteislauluja. Lauloimme niitä pariin otteeseen pikkujouluisissa tunnelmissa uudessa ympäristössä.

Elämänkaaren perinteinen vierailu johonkin hoitokotiin toteutettiin tammikuussa Maariankotiin. Paikalla oli paljon asukkaita ja jonkin verran omaisia. Järjestelimme tilaa niin, että saimme ripoteltua elämänkaaren laulajia asukkaiden sekaan. Asukkaille, omaisille ja hoitajille jaettiin laulunsanamonisteet, joihin oli koottu järjestykseen kaikkien laulujen sanat. Tätä työtä auttoi etukäteen yksi aktiivinen elämänkaaren jäsen. Muutamaan väliin otettiin pientä taukojumppaa. Elämänkaaren ryhmäläisen kirjoittamat runot luki kuuluvalla äänellä hänen elämänkaaren ryhmän ystävänsä. Tunnelma oli lämmin ja tiivis reilun tunnin mittaisen tapaamisen ajan.

Maaliskuussa elämänkaaren ryhmä sai vieraakseen kaikkia yhteislauluista kiinnostuneita opintokerrallemme. Olin valmistanut laulumonisteniput ja harjoittelimme lauluja etukäteen muutamalla opintokerralla. Osa lauluista oli tuttuja ja osa uusia. Toivotimme vieraat lämpimästi mukaan luokkatilaamme. Ryhmän kahvinkeittoavastaava Paavo oli järjestänyt kahvitarjoilut kaikille tilaisuuden aluksi.

5.6 Keskustelutilaisuus

Yhteisen keskustelutilaisuuden järjestäminen syntyi ajatuksesta, halusta, tarpeesta ja intuitiosta, että opinnäytetyöhöni liittyviä kokemuksia ja tuloksia voisi yrittää aktiivisesti jalkauttaa laajempaan tietoisuuteen kunnan sisällä. Tarkoitus oli saattaa sosiaali-, terveys-, sivistys- ja kulttuurialan vaikuttajia vuorovaikutteiseen tutustumiseen ja keskusteluun *Musiikin kanssa yli sukupolvien* -teeman avulla.

Tarkoitukseni oli herätellä ajatuksia ja luovia ideoita toteuttaa opetussuunnitelmiin, soite- ja maakuntauudistukseen sekä Karkkilan kaupungin strategiaan kirjattuja arvoja käytännönläheisesti hyvinvointia ja elinikäistä oppimista tukien. Karkkilan kaupungin tarkoitus on juhlistaa 100-vuotiaasta Suomea toteuttamalla yhdessä tekemisen ajatusta. Tähän liittyen toin näkökulman myös moniammatillisen yhteistyön konkreettiseksi tekemisestä tulevaisuuden kaupungissamme.

Ryhmäkeskustelun alustajana ja esittelijänä toimin opinnäytetyöhöni ja toimintatutkimukseeni pohjautuen. Vauvamuskariohjaajan Outi Heiniön mukanaolo yhtenä esittelijänä tuntui myös merkittävältä. Tarkoituksenamme oli esitellä toimintaa muutaman laulun ja koskettavien kuvien avulla. Kutsuttavien lista oli mielessäni melko laaja, ja muutamien kanssa puhuin asiasta etukäteen vuoden varrella.

Koin ryhmäkeskustelun järjestämisen haasteellisena yhteisen ajan järjestämisen, organisoinnin ja oman ajankäytön haasteellisuuden näkökulmasta. Kun lopulta päätin yrittää, käytännön ongelmat ratkesivat yksi kerrallaan. Työväenopistolta järjestyi sopiva ryhmätyötila tiistaiseksi huhtikuun aamupäiväksi. Tila rajoitti kutsuttavien määrää, mutta koin sen muilta osin erittäin hyväksi. Lähetin sähköpostikutsuja yhteensä 30. Sain työväenopiston videotykin käyttöön Powerpoint-alustusta varten. Istuminen Umuodostelmassa pöytien äärellä mahdollistaisi muistiinpanovälineiden käyttämisen ja erilaisen lähdemateriaalin ja kuvakoosteiden jakamisen pöydille näkyviin.

Tarkoitus oli rakentaa kattava esittely musiikkipedagogina työskentelystä yli sukupolvien käyttäen hyväksi tässä opinnäytetyössäni kuvailemiani ammatillisia lähtökohtiani, toimintaympäristöjä, taustateorioita, kehittämistyön kuvausta ja tuloksia. Alkuesittelyn jälkeen voimme keskustella kahvikupin äärellä. Tämä kahvitteluajatus järjestyi kuin itsestään, kun Karkkiharmonikat ry:n puheenjohtaja Marjo Suominen ojensi auttavan kätensä. Hänen 84-vuotias äitinsä leipoi sämpylät ja pullat tilaisuuteen ja Marjo hoiti

tarjoilun paikan päällä. Päätin keskittyä osallistujien keskustelun kuuntelemiseen ja asioiden kirjaamisen sen sijaan, että toisin omia kehitysehdotuksiani ja unelmiani liikaa esille.

Arkiaamun ajankohta klo 10–11.30 osoittautui monille virkamiehille haasteelliseksi, mutta paikan päällä oli yhteensä 13 osallistujaa. Samoihin aikoihin elettiin kunnallisvaalien ennakoäänestyksen viimeistä päivää, ja kutsutuista kunnallisvaaliehdokkaista ehti paikalle kaksi edustaen kahta eri puoluetta. Olin jakanut ajan niin, että käyttäisimme alustukseen, esittelyyn ja pariin vauvamuskarin laululeikkiin yhteensä 45 minuuttia, jonka jälkeen jatkaisimme keskustelua kahvikupin äärellä. Keskustelu lähti käyntiin välittömästi esittelyn jälkeen, ja jatkui yhteensä reilun kahden tunnin ajan. Osa osallistujista joutui poistumaan jo hieman aiemmin. Osallistuin ajoittain monipuoliseen keskusteluun ja tein muistiinpanoja keskustelun teemoista.

6 Toiminnan tuloksia

Toimintatutkimukseni tuloksiksi syntyivät monenlaiset laadulliset asiat. Voinko musiikkipedagogina saavuttaa toimintaa yli sukupolvien oli keskeinen itselleni asettamani kysymys ja tavoite. Olin luomassa toimintaa ja tavoitteita vastuullisena yhdessä toimijana, mikä onnistui hyvin ja ylitti alkuperäiset suunnitelmani moninkertaisesti. Tässä luvussa keskeisessä osassa ovat kokemuskirjaan syntyneiden palautteiden jakaminen teemoittain ja tapahtumittain sekä kyselyistä ja keskustelutilaisuudesta syntyneen ja osallistuvan havainnoinnin tuottaman materiaalin analysoiminen. Olen nivonut mukaan myös suoraan saadun palautteen, sosiaalisessa mediassa jaetun viestinnän, sähköpostiini lähetetyn koonnin, omien havaintojeni ja havaitsemieni emotionaalisten kosketusten pohdintaa tulosten muodostamiseksi.

Havaintojen ja materiaalin keräämisessä ja analysoimisessa oli erilaisia reflektointikerroksia. Usein ensimmäisiksi subjektiivisesti tulkituiksi tuloksiksi muodostuivat erilaiset adjektiivein kuvatut saavutetut tunnetilat. Seuraavalla kierroksella adjektiivit ohjasivat minua toiminnan pohtimiseen ja kehittämiseen edelleen. Kun sain materiaaliin vähän etäisyyttä ja aikaperspektiiviä, pystyin koodaamaan kokemuskirjaan syntyneitä kirjoituksia. Käytettyjen sanavalintojen perusteella havaitsin merkityksiä, jotka viittasivat sukupolvien väliseen toimintaan, tunnekokemukseen, musiikkiin, toiminnallisuuteen, yhteisöllisyyteen, oppimiseen, järjestelyjen toimivuuteen tai kiitollisuuteen. Kokemuskirja osoittautui toimivaksi keksinnöksi. Valokuvia kertyi paljon, ja niihin olen useaan kertaan palannut. Kuviin on tallentunut paljon merkityksiä, joita olen työni edetessä sanallistanut.

6.1 Elämänkaaren ryhmän toiminta

Elämänkaaren ryhmän toiminta on jatkanut normaalia toimintaansa uusin maustein. Ryhmä on osallistunut aktiivisesti *Tekee mieli oppia* -tilaisuuteen, tehnyt yhteistyötä 7B-luokan kanssa ja ollut yhteislaulutilaisuuksien järjestäjänä Maariankodissa ja työväenopistossa. Osa ryhmäläisistä osallistui myös tanssiopisto Vinhan elokuun yhteislaulutilaisuuteen sekä *Iloa musiikista* -tapahtumaan. Ryhmän normaalien kokoontumiskertojen ulkopuolella tapahtuvaan toimintaan osallistuminen on ollut täysin vapaaehtoista.

Ylimääräinen toiminta on antanut ryhmälle uusia yhteisöllisyyden kokemuksia, näkyvyyttä ja mainosta. Uskon tämän vahvistaneen juuri tähän ryhmään kuulumisen ja kiinnostumisen merkityksellisyyttä. Elämänkaaren ryhmä on saanut olla normaalitoimintansa ohessa tasa-arvoisessa dialogissa eri-ikäisten ihmisten kanssa luomassa uutta toimintaa uusissa ympäristöissä. Kaikilla ei ole omassa lähipiirissään lapsia tai nuoria. Yhteistyö nuorten kanssa koettiin positiivisena ja erityisesti kehuttiin, kuinka mukaviin nuoriin oli tilaisuus tutustua. Kohtaamisista on syntynyt uusia kontakteja ja muistoja, sekä aktiivisuuden tunnetta. Ryhmäläiset kokivat, että nuorten energia ja ilo tarttui.

Syksyn 2016 pikkujouluisessa päätöstilaisuudessamme pienen puheenvuoron käytti syksyllä ryhmään tullut henkilö. Hän sanoi liikuttuneena, että tämä ryhmä on hänelle parasta, mitä hänelle on tänä vuonna tapahtunut. Hän kiitteli sitä, miten lämpimästi hänet on otettu vastaan ja ettei ollut mitään pääsyvaatimuksia. Koin, että arvostavat kiitossanat kohdistuivat jokaiselle ryhmän jäsenelle tasapuolisesti ja toivon, että jokainen koki oman osallisuutensa merkityksen tässä ryhmässä. Tammikuussa opintokerkamme alkupuoliskolle osallistui yllättäen paikallislehden toimittaja, joka kommentoi saaneensa hyvän mielen ryhmässä vierailustaan. Hyvän mielen luominen voi mielestäni olla ikäihmisten kanssa työskennellessä yksi tärkeimmistä tavoitteista. Ryhmä sai maaliskuun yhteislaulukerran jälkeen myös uuden jäsenen, joka totesi, että tässä ryhmässä hän haluaisi olla mukana laulamassa ja muistelemassa.

Oman oppimiseni näkökulmasta teoreettisen tietoperustan tutkiminen on antanut paljon uusia keinoja ja menetelmiä ohjata ryhmää uusin eväin. Keskustelun aiheet elämänkaaren ryhmän historian varrella ovat olleet monipuoliset. Erityisesti ryhmän muistelu- ja keskustelutilanteissa voin jatkossa soveltaa erilaisia muistelutyön tapoja ja aihealueita. Ryhmäläiset ovat olleet innokkaita osallistumaan uusiin tapahtumiin, ja olemme yhdessä toimien tutustuneet entistä paremmin toisiimme ja luoneet ryhmähenkeä.

Kaikki ovat osallistuneet keskusteluihin, mutta puheenvuorojen tasapuolisuus ei aina toteudu. Toiset palauttavat heti aiheista mieleen paljon asiaa kerrottavaksi, toiset miettivät ja tiivistävät tarkemmin sanottavansa. Osa ei ehdi napata puheenvuoroa, ja on myös tilanteita, jolloin useat puhuvat yhteen ääneen. Edellinen ei johdu huonosta käyttäytymisestä vaan usein tilanteesta, jossa ei kuule, että myös joku toinen jo puhuu. Osalla osallistujista on kuulolaite.

Yritän huomioida kesken jääneet puheenvuorot parhaani mukaan myöhemmin ja aavis-
tella kertomishalukkuutta. Tämän toimintatutkimuksen aikana olen saanut paljon uusia
ajatuksia myös puheenvuorojen säätelemiseksi. Dunderfelt (1999) ehdottaa aikarajojen
asettamista. Itse pohdin myös erilaisia tapoja järjestää kertomisen vuorottelua eri opin-
tokerroilla. Myös istumajärjestyksellä voimme vaikuttaa kuulemiseen, liikkumiseen,
näkemiseen ja vuorovaikutukseen lähellä istuvien kanssa. Ryhmän ikääntyessä nämä
asiat tulevat olemaan tärkeitä huomioitavia asioita turvata myös elinikäistä oppimista.

6.2 Tekee mieli oppia- tapahtuma

Tekee mieli oppia - tilaisuus eteni ihanassa myötätuulessa ja kannustavassa yhteis-
työssä eri yhteistyötahojen kanssa. Tässä tapahtumassa kaikki osallistuivat. Yleisössä
kiersivät kokemuskirjat ja yhdessä tehtävä kaulaliina. Paikalla oli parhaimmillaan 105–
110 ihmistä. Erityisen ilahduttavaa oli, että tapahtuma onnistui tavoittamaan eri-ikäisiä
osallistujia. Osa osallistujista kirjoitti kokemuskirjaan, osa kiitteli tapahtumasta poistu-
essaan tai myöhemmin eri yhteyksissä. Alakoululaiset olivat keskustelleet tapahtumas-
ta oppitunnilla. Opettaja koosti palautteen myöhemmin sähköpostiini. Yhteiskoulun op-
pilaat lähtivät tilaisuudesta oman koulunsa ruokailuun, ja kirjoittivat kokemuksistaan
myöhemmin.

Karkkilan yhteiskoulun yhteisöllisyysviikolla oli elämänkaaren ryhmän ja 7B-luokan
kanssa mahdollista tutustua kahden kerran verran ennen *Tekee mieli oppia* -tilaisuutta.
Ensimmäisen kerran jälkeen elämänkaaren ryhmäläiset nostivat esiin sukupolviyhtey-
den nuorten kanssa, vaikka asiaa en toimintatutkimukseni kannalta ollut vielä ehtinyt
tuoda esiin. Kokemuskirjaan oli kertynyt kommentteja yhteensä 11, joista seitsemässä
mainittiin nuorten kanssa tapaamisen ja laulamisen merkitys. Tapaaminen koettiin sa-
malla virkistäväksi, mielenkiintoiseksi, iloiseksi, mukavaksi, hauskaksi ja hyväksi päivän
aluksi, sydäntä lämmittäväksi, hienoksi kokemukseksi (kokemuskirja 27.9.2016):

”Ihanat nuoret, hieno kokemus laulaa nuorten kanssa.”

Nuoria kehuttiin iloisiksi ja reippaiksi, mutta oli havaittu myös nuorten ujous tulla uuteen
tilanteeseen. Oma havaintoni oli, että molemminpuolista jännitystä oli ilmassa. Elä-
mänkaaren ryhmä sai 23 oppilaan luokan vieraakseen ensimmäistä kertaa historiansa
varrella ja nuoret osallistuivat uudenlaiseen tapaamiseen 11 ikäihmisen ja kahden oh-
jaajan kanssa. Myös me ohjaajat olimme hieman jännittyneitä, miten kaikki sujusi.

Oma subjektiivinen havaintoni tapaamisesta oli arvostavan kohtaamisen ilmapiirissä toteutunut yhteistyö, jonka henkeä loivat elämänkaaren ryhmäläisten rohkaiseva ja rauhallinen läsnäolo. Nuoret olivat hieman arkoja aluksi, mutta se ei peittänyt nuoruuden iloa.

Kaikki nuoret eivät rohjenneet kirjoittaa kokemuskirjaan, vaan laittoivat sen eteenpäin. Hieman yli puolet luokkalaisista oli kirjoittanut jotain ja kommentit olivat lyhyitä. Sukupolvien välistä yhteistyötä ei mainittu, mutta kokemus kuvailtiin sanoilla uusi, jännä ja outo. Tunnelmaa kuvattiin sanoilla hauska, hyvä ja kiva.

Musiikki nousi yhdessä kommentissa mukavimmaksi elementiksi. Nuorten tapa vastata oli hyvin samankaltainen ja hieman pidättyväinen. Moni lause alkoi sanoilla ihan tai aika, joita seurasi adjektiivi. Muutamit kommentit olivat vain tervehdyksiä tai toteamuksia.

Muutaman päivän päästä toteutetussa seuraavassa tapaamisessa oppilaat olivat rohkeampia. Tapasimme tuolloin heille tutussa yhteiskoulun musiikin luokassa, jonne elämänkaaren ryhmä saapui yhteisöllisyyspäivän vieraaksi. Tässä tilaisuudessa oli paljon ohjelmaa ja tämäkin tapahtui yhteisopettajuuden ajatuksella. Meillä molemmilla oli oma suunnitelma. Jouhevasti etenimme vuorollamme ohjaten tilanteiden kulkua. Puuhakkaan lähes kaksituntisen tapaamisen aikana kokemuskirjat unohtuivat useiksi päiviksi opettajan pöydälle. Elämänkaaren ryhmäläiset eivät kirjoittaneet siihen tuolloin ollenkaan. Seuraavan viikon tiistaina olikin jo *Tekee mieli oppia* -tilaisuus. Oppilaat kirjoittivat yhteisöllisyyspäivästä vasta *Tekee mieli oppia* -tilaisuuden jälkeen.

Kokemuskirjaan oli tullut *Tekee mieli oppia* -tilaisuuden päätteeksi 16 kommenttia, joista 14 oli selvästi positiivista palautetta. Positiiviset palautteet jakautuivat tasan kahden eri teeman ympärille. Seitsemässä mainittiin positiivisesti sukupolvi-tema ja seitsemässä käytettiin adjektiiveja viihtyisä, hauska, hieno, hyvä tai kiva. Ajankohtaiset aiheet, tilaisuuden kauneus ja mahtava tunnelma oli palautteisiin myös kirjattu. Toiminnallisuus ja musiikin yhdistävä vaikutus oli esillä kahdessa kokemuskirjamerkinnässä, jotka oli toteavasti ilmaistu ilman laatumääritelmiä.

Kokemuskirjan perusteella tulokseksi syntyi sukupolvia yhdistävä iloinen tapahtuma, jossa oli mukana musiikki ja toiminnallinen tekeminen. Oppimisen teemaa ei esiintynyt missään merkinnässä tapahtuman nimestä huolimatta (kokemuskirja 4.10.2016):

”Sukupolviyhteistä iloisesti.”
”Täällä viihtyi, kaikki oli hauskaa.”
”Hikikin tuli.”

Yhdessä merkinnässä oli sana mukaansatempaava, joka omien havaintojeni mukaan ja videotallenteen perusteella luonnehti tapahtumaa heti alkuminuuteista lähtien. Vauvamuskarin alkulaulut ja leikit aloittivat tilaisuuden niin iloisesti ja vauhdikkaasti, että useimmat osallistujista halusivat osallistua niihin laulaen ja leikkien mukana. Outi ohjeisti leikit, mutta osallistumisen kerrottiin olevan täysin vapaaehtoista. Osallistumista auttoi varmasti se, että paikalle oli saapunut iso joukko vauvamuskarilaisia äiteineen muutaman isovanhemman ja sisaruksen kanssa. He leikkivät luontevasti ja olivat mallina, mikä helpotti osallistumista. Myöhemmin ohjelmassa yhteisöllisyyden ja yhteistoinnallisuuden tavoite tulostui *Juokse sinä hummassa*, johon kaikki osallistuivat laulaen, leikkien tai soittaen.

Kuvio 14. Juokse sinä humma.

Tuorilan koulun oppilaat olivat keskustelleet seuraavana päivänä tilaisuudesta. Opettaja oli koonnut palautteen sähköpostiini. He olivat jaotelleet asiat kivoihin, parannettaviin ja kuvailleet adjektiivein tilaisuutta. Kivaa oli ollut kaikki, ja se että yleisö kuunteli. Oli ollut kivaa nähdä tuttuja oman koulun ulkopuolelta. Esiintyminen oli ollut kivaa ja osa oppilaista olisi halunnut esiintyä enemmänkin. Parannusehdotuksia löytyi numeroleikkistä ja yhteislauluista. Numeroleikkiä oli hankala ymmärtää ja yhteislauluissa ei tiennyt, mistä kohtaa monisteesta löytyy oikea laulu. Adjektiiveja olivat kiva, jännittävä ja rauhallinen, joita oli toistanut useampikin oppilas. Luokka oli ollut tyytyväinen tapahtumaan ja jo paluumatkalla hyisessä syystuulella oli joku sanonut, että kannatti lähteä. Opettaja oli ollut samaa mieltä ja kiitteli, kun saivat olla mukana. Jälkeenpäin mukana ollut koulunkäyntiavustaja kiitteli eri-ikäisten osallistumisen ja yhdessä toteuttamisen ideaa ja toiminnallisuutta.

Nuorten vastauksissa, joita he siis kirjoittivat siis useita päiviä jälkeenpäin, oli keskenään samankaltaisuutta. Tämä johtui tilanteesta, että olin unohtanut kerrata ohjeistuksen, joten kaikki kirjoittivat vuorotellen nähden edellisen kommentin. Samoja adjektiiveja toistui ja lauseet alkoivat samoilla sanoilla. Joukossa oli kuitenkin persoonallisempia kommentteja ja pikkukuvia. Vastauksissa sekoittuivat yhteisöllisyysviikon toinen tapaaminen ja *Tekee mieli oppia* -tilaisuus. Lauseet olivat selvästi pidempiä ja monipuolisempia kuin ensimmäisen yhteisöllisyysviikon tapaamisen jälkeen. Mukana oli muutama kahden tai jopa kolmen lauseen pituinen kommentti.

Kommentteja oli kertynyt 20, joista 12 viittasi eri-ikäisten tai vanhojen ihmisten tapamiseen positiivissävytteisesti. Kokemusten tunnelmaa kuvaavia sanoja olivat kiva, uusi, mukava, hauska, ”jees”, mielenkiintoinen ja rauhallinen. Soittamisen, laulamisen, esittämisen tai yhdessä tekemisen ja olemisen merkitys tuli esiin kymmenessä lauseessa. Keskustelu ja ikäihmisten tarinoiden kuuleminen koettiin mukavaksi neljän oppilaan kirjoittaman perusteella. Yksi oppilas mainitsi, että kokemus oli ”ihan jees”, vaikkei osaa laulaa. Kokemuskirja lokakuu 2016:

”Oli mukavaa nähdä eri-ikäisiä ihmisiä samaan aikaan, ja tekemässä yhdessä asioita.”

”Päivä oli todella mukava varsinkin kun sai kuulla vanhusten jorinoita ja laulaa, soittaa. Hauskaa.”

”Oli kivaa ja uusi kokemus. Oli kivaa olla vanhempien ihmisten seurassa ja laulaa heidän kanssaan. Oli kivaa myös Pohjanpirtillä.”

”Oli mielenkiintoista kuunnella vanhojen ihmisten tarinoita.”

”Oli kiva kuulla vanhojen vanhoja koulumuistoja.”

”Oli kivaa ja mieleen jäi kun laulettiin.”

Toimintatutkimukseni taustateorian viitoittamana osallistumisen, aloitteellisuuden ja vastuullisen ryhmätoiminnan tavoitteet täyttyivät. Myös yhteinen kykymme rakentaa nykyisyyttä ja tulevaisuutta yhteisöllisesti onnistui yli sukupolvien. Loimme yhdessä uusia muistoja. Moniin kokemuskirjoihin kertyneisiin palautteisiin oli kirjattu myönteisesti sukupolviyhteisyys.

Melko pian tapahtuman jälkeen työväenopiston rehtori Milla Malmberg kyseli kiinnostusta toteuttaa tulevana Suomi 100 -juhlavuonna vastaava aamupäivätilaisuus vanhus-tenviikolla. Kartoitin yhteistyökumppanien kiinnostuksen tehdä jälleen yhdessä vastaava tapahtuma lähes päivälleen samana ajankohtana. Kaikkien ohjaajien osallistuminen varmistui ja myös luokkayhteistyö Tuorilan koulun ja Karkkilan yhteiskoulun kanssa tulee jatkumaan. Tapahtuman nimi tulee olemaan *Hyvän mielen aamu–musiikkia, laulua ja leikkiä kaikenikäisille*, ja sen kokoonkutsujana on työväenopiston elämänkaaren ryhmä. Tapahtuma on yksi Karkkilan Suomi 100 vuotta tilaisuuksista.

6.3 Vauvamuskarit

Vauvamuskarin aloittaessa syksyllä ja mainostaessani *Tekee mieli oppia* -tilaisuutta kerroin tekeväni toimintatutkimusta toimimalla musiikkipedagogina yli sukupolvien. Vauvamuskariohjaaja Outi Heiniö lähetti vauvojen äideille toimintatutkimuskaavakkeeni sähköpostissa ja otti selvää myös kuvausluvista. Vain yksi äiti kieltäytyi kuvaamisesta. Kokemuskirjat olivat käytössä vauvamuskarin viimeisellä syksyn kerralla. Lähes kaikki äidit kirjasivat ajatuksiaan. Olin ripotellut kirjat eri pöydille, jotta äidit pystyivät jouhevas-
ti vauvojensa kanssa kirjoittamaan muskarihetken päätteeksi.

Kirjauksia löytyi kirjoista yhteensä 15, joista 13:ssa mainittiin sukupolviyhteys tai eri-ikäisten kohtaamisen merkitys (kokemuskirja 5.12.2016):

”Muskarissa on ollut syksyn aikana aitoja kohtaamisia lasten, vanhusten ja äitien välillä, vuorovaikutusta juuri silittäen, taputtaen tms. on ollut mukava seurata.”

”Ihanaa, että pienet & ikäihmiset kohtaavat!”

"Ollut oikein mukavaa ja uskon että ikäihmisten mukanaolo on tuonut oman ainutlaatuisen lisän muskarihetkiin. Meidän pikkuista on ainakin kiinnostanut yhtälailla ikätoverit kuin iäkkäämmätkin osallistujat."

Hyvä mieli, kokemus ja tunnelma nousivat esiin kymmenessä vastauksessa. Musiikin merkitys tai säästykseen osuus tuli esiin seitsemässä kirjauksessa. Hyvää järjestelyä ja kokonaistoteutusta keuhuttiin kolmessa lauseessa ja kiitos-sana mainittiin seitsemän vastauksen lisänä. Ikäihmisten puuttuminen omasta lähipiiristä mainittiin myös (kokemuskirja 5.12.2016):

"Ihana tulla pienen kanssa ikäihmisten pariin, kun niitä ei omassa lähipiirissä paljoa ole."

"Kiitos ihanasta muskarista! Ollaan tykätty kovasti lauluista, haitarimusiikista, iloisesta ilmapiiristä ja ympäristöstä asukkaineen."

Kiitos, hieno kokemus. Musiikki tuo aina iloa iästä riippumatta."

"Ihana ajatus järjestää tällainen vauvojen ja vanhusten muskari. Toteutus oli hyvä ja kaikki tuntuivat viihtyvän."

"Ihan loistava idea! Ihana oli nähdä miten paljon ikäihmiset nautti vauvojen esityksestä ja leikeistä. Iso kiitos ihanat!!"

Yhteen vastaukseen oli kirjoitettu ehdotus mennä toiseen hoitokotiin vierailemaan. Tämän toiveen ja muualta tulleiden pyyntöjen jälkeen vierailimme huhtikuussa samankaltaisella muskaritunnin ohjelmalla vauvojen, leikki-ikäisten ja äitien kanssa Toivokodissa Karkkilassa.

Outin sähköpostiin oli tullut syksyn aikana seuraava äidin kuvaus syksyn vauvamuskarikerroista (sähköposti Outilta Tuijalle 28.11.2016):

"Tunnen vieneeni jotain mukanani ja saaneeni jotain hieman enemmän."

Kun puhutaan sukupolvien välisestä yhteistyöstä, olen tehnyt havaintoja, että sillä saatetaan usein tarkoittaa yksioikoisesti, että nuoremmat sukupolvet ilahduttavat ikäihmisiä. Unohdamme helposti, että on kyse vuorovaikutuksesta, jossa ikäpolvet jakavat toisilleen hyvää mieltä, energiaa, rauhaa, läsnäoloa ja yhdessä olon merkityksellisiä kokemuksia. Havaintojeni mukaan vauvamuskarilaisten leikki ja liike aktivoivat liikkeen kokemuksia ja ajattelua ikäihmisissä, jotka eivät enää pysty liikkumaan. He nauttivat liikkeen katselemisesta, mikä herättää muistoja omasta liikkumisesta.

Erityisesti kahden viimeisen kuvailemani vauvamuskarikerran jälkeen keskustelin Outin kanssa henkilökunnan vaihtelevasta osallistumistasosta ja asenteista syksyn aikana. Joillain kerroilla työntekijät saattavat olla aktiivisesti vanhusten apuna ja tukena. Joskus he ovat esittäneet innokkaasti toiveita tanssikappaleista ryhmien vaihdon hetkellä ja tanssineet vanhusten kanssa. Osa hoitajista on läheisessä leikkikontaktissa vanhusten kanssa, vaikka vain pienen hetken kerrallaan. Joskus henkilökunta ei osallistu mitenkään koko tuntiin, seuraa sivusta tai rupattelee keskenään. Henkilökunnan vaihtuvuutta olemme myös havainneet. Osastoilla työskentelee säännöllisesti sijaisia.

Outi on aina järjestänyt tilan vauvamuskaria varten. Hän on siirtänyt tuolit ja pöydät niin, että voimme istua ja leikkiä piirissä. Jos kaikki eivät halua aktiivisesti osallistua, he näkevät, mitä teemme. Henkilökunta on vaihtelevasti auttanut tuolien ja pöytien siirtelyssä etu- ja jälkikäteen. Minä olen auttanut tilan järjestelyssä lähinnä vauvamuskarin jälkeen. Henkilökunta avustaa asukkaita kulkemisessa. Osa vanhuksista tulee eri osastoilta, koska kokoontumispaikkamme kerros ja tila vaihtuvat.

Myös on koettu, että vauvamuskaritoiminta häiritsee rutiineja, ja että olemme tiellä tai ”riesana”, kuten eräs hoitaja oli tokaissut Outin mennessä paikkoja järjestelemään. Näistä kohtaamisista jää huono mieli. Outi kommentoi asian tiimoilta käymäämme keskustelua (sähköposti 28.11.2016):

”Olen päättänyt sulkea tämän pois ajatuksista ja keskittyä siihen hyvään jota mukamme viemme.”

Itse ajattelen myös, että en anna tuollaisen kommentoinnin tarttua, vaan hymyssä suin teemme työmme niin hyvin kuin kunakin päivänä pystymme. Koemme, että osallistujilta tuleva suora kiitollinen palaute on niin aitoa, että siihen meidän tulee luottaa, ja toimia sen ohjaamana.

Mietin, mitä osaltani voisin tehdä, jotta voisimme selvittää, mistä joidenkin negatiivinen suhtautuminen maanantaiaamun muskaritoimintaa kohtaan johtuu. Aamutoimet sitovat henkilökunnan työn touhuun, ja voi olla, että ajoittain viikon ensimmäiseen arkipäivään on kasaantunut liikaa tekemistä. Meidän tarkoituksenamme on antaa iloa ja elämyksiä eri-ikäisille osallistujille. Toiminta ei maksa Maariankodille mitään, Pupulan päiväkodin vauvamuskariryhmä saa Maariankodista toimivan tilan tällä järjestelyllä käyttöönsä, päiväkotia maksaa Outille opetustuntipalkkion ja minä olen talkoohengellä mukana. Vauvat ja äidit maksavat lukukausimaksun tai kertamaksun Pupulan päiväkodille. Pää-

tin tehdä hienotunteisesti keskustelun aiheita henkilökunnan palaverissa käsiteltäväksi (Liite 4).

Kyselyni pohjalta henkilökunnan palaverissa (sähköpostikooste johtajalta 24.3.2017) oli tullut esille tuo aamuinen, klo 10 ajankohta. Kiire on sillä osastolla, missä vauvamuskari kulloinkin on. Tuosta aamupäivän kiireestä johtuen henkilökunta ei myöskään pysty osallistumaan lauluihin ja leikkeihin niin paljon kuin haluaisi. Mietimme tätä ajankohtaa jatkossa. Seuraava rajoittava tekijä saattaa olla klo 11.30 lounas. Vauvamuskarin toinen ryhmä loppuu klo 11.15. Sen jälkeen järjestämme tilan lounasta varten. Tähän ei ehkä löydy meidän toimestamme ratkaisua ottaen huomioon kokemuksemme osallistujien hyvästä energia- ja vireystasosta aamupäivällä ja lounaan jälkeisen vauvojen ja vanhusten lepo- ja päiväuniajan.

Asukkaiden kerrottiin odottavan vauvamuskaria kovasti. Parempimuistiset asukkaat alkavat odottaa sitä jo viikonloppuna. Myös hoitajat olivat huomanneet asukkaiden opineen heille uusien laulujen sanoja. Tämä kognitiivisten kykyjen aktivointi on seurausta säännöllisestä toiminnasta. Asukkaat nauttivat mukana olemisesta ja musiikista, vaikka eivät pystyisi enää hyvin ilmaisemaan ajatuksiaan. Leveät hymyt, mukana laulaminen ja taputtaminen kertovat hyvästä mielestä.

Säännöllinen toiminta pitää mielen virkeänä, ja on tärkeää mielen hyvinvoinnin kannalta, kun voi odottaa jotain ennalta odotettavaa mukavaa toimintaa. Itse koen tämän kokemuksen perusteella, että säännöllisen toiminnan merkitys on tällaisessa sukupolvien välisessä työssä erityisen tärkeää. Hankepainotteisista lyhytaikaisista projekteista jää lyhyt vaikutus.

Vauvamuskarin jälkeen asukkaat ovat olleet iloisia ja pirteitä ja joidenkin kerrottiin olevan rauhallisempia. Tämä rauhoittuminen oli myös johtajan mukaan iso asia. Normaalisti levottomat asukkaat ovat olleet muskarin jälkeen rauhallisempia. Yksi asukas oli pelästynyt, kun hänelle oli annettu vauva syliin. Hän oli pelännyt pudottavansa vauvan ja epäröi tästä syystä osallistua enää muskariin. Jotkut hoitajat mainitsivat tanssimisesta asukkaiden kanssa työn lomassa.

6.4 Iloa musiikista -tapahtumat

Ensimmäinen *Iloa musiikista* -tapahtuma oli keväällä 2016 kokeilu siitä, onko tällaiselle tapahtumalle tarvetta. Varsinainen tapahtuma syksyllä 2016 oli yhtenä kohteenani tässä sukupolvien yli tapahtuvassa toimintatutkimuksessa. Tästä kertyi suoraa sanallista palautetta, sosiaaliseen mediaan ja kokemuskirjaan kirjattua palautetta. Paikalla oli aamupäivän muskarituokiossa arviolta yhteensä 70 ihmistä, ukulelepajassa 20 ja ilta-päivän yhteisessä konsertissa 90 ihmistä. Ukulelepajan aikana järjestetyssä soitinkokeilussa ja kahviossa oli arviolta 30 ihmistä. Tapahtuman tavoitteena oli saada osallistumaan vähintään 50 eri-ikäistä ihmistä. Osallistujamäärätavoite ylitettiin reilusti.

Suoraa yksinomaan positiivista palautetta saimme kukin organisoinnissa mukana olleet. Kiitosta tuli siitä viitseliäisyydestä, että jaksamme järjestää. Maksuttomuus koettiin hyvänä asiana, ja moni olisi ollut valmis hieman maksamaankin. Kokemuskirjaan oli kirjoittanut yhdeksän ihmistä vieraskirjatyyliin kiitosviestejä ja tapahtuman kuvailua nimensä kera.

Musiikkiesitysten kiinnostavuus nousi esiin viidessä viestissä. Sukupolvien yhteistyöstä löytyi kaksi mainintaa, sen sijaan tapahtuma koettiin useassa viestissä ihanaksi, kivaksi, mukavaksi, hauskaksi sekä nautintoa ja iloa tuottavaksi. Tämän uskon viestivän siitä, että järjestelyjen puolesta onnistuimme luomaan hyvän tunnelman. Kaksi ihmistä oli kiitellyt soitinkokeilun mahdollisuutta. Uuden oppimisen riemua kuvattiin yhdessä kirjauksessa. Lisäksi keuhuttiin lasten aitoa riemua ja ukuleleja (kokemuskirja 19.11.2016):

"Kiva kun pääsi kokeilemaan soittimia."
"Kyllä oli hyvä ukulelepaja."

"Todella hauskaa. Halutaan lisää."
"Mummi nautti kovasti musiikista."
"Oikein mukava iltapäiväkonsertti."

Facebookissa oli tapahtuman sivulle laitettu luonnehdinta juhlasta, jossa oli ilo olla mukana (facebook 19.11.2016):

"Nautintoa vauvasta vaariin ja mummusta mukeloon, jokaisella. Pienet harmonikot ohjaajineen tekivät hienoa työtä. Yhdessä laulettujen joululaulujen kaikuessa antoi aurinko oman kiitoksensa kurkistaessaan Pohjanpirtin ikkunastaan mikrofooniin laulavia lapsia."

Tapahtumat etenivät suunnitellun ennakkomainonnan ja aikataulujen mukaan (Liite 6). Molempia *Iloa musiikista* -tapahtumia ennen järjestimme monta suunnittelukokousta Karkkiharmonikat ry:n muutaman aktiivitoimijan kanssa, organisointia kotoa käsin, aktiivista tehtävien jakamista ja vastuunottoa, sekä kohdeavustuksen saamiseksi hakemus- ja jälkiraportointia Karkkilan kaupungille tarkkoine kuluerittelyineen.

Tavoitteena oli jakaa musiikin iloa ilmaiseksi kaikille ikäpolville, mikä täyttyi yli odotusten. Oppimisen näkökulmasta ensimmäisen kokeilutapahtuman pohjalta jalostettu toinen tapahtuma oli kehittyneempi, tiiviimpi ja asiakasystävällisempi. Idea oli toimiva ja hyvä. Palaute oli positiivista ja yhteistyöhön edelleen kannustavaa. Käytännön organisoinnin jälkeen istuimme Karkkiharmonikat ry:n muutaman hengen tiiminä asioiden loppuunsaattamisen ja jälkiraportoinnin parissa tuntikausia useampaan otteeseen. Vaikka kokemukset olivat hyviä, ja kaikille jäi hyvä mieli, päätimme, että tulevana vuonna 2017 emme tee vastaavaa tapahtumaa. Sen sijaan päätimme viedä yhteisöllistä musiikkitoimintaa hoitolaitoksiin, joista on vaikeaa tai lähes mahdotonta lähteä osallistumaan vastaaviin tapahtumiin.

6.5 Yhteislaulutilaisuudet

Yhteislaulutilaisuuksille on ollut selkeästi kysyntää, mikä on luonut sujuvasti myös tarjontaa. Yhteislaulutilaisuudet kokeiluprosessina on omalta osaltani seurausta myös vapaaehtoisuudestani ja innostuksestani olla mukana niitä toteuttamassa. Yhteislaululla on laajennettu ohjelmatarjontaa ja tarjottu yhteisöllistä tekemistä. Olen muutaman vuoden aikana ollut mukana auttamassa yhteislaulun toteutusta pienenä ohjelmanumerona ja tunnen, että siitä on kohdaltani lähtenyt myös eräänlainen pyörä käyntiin ja toiminta on saanut uusia kohderyhmiä. Suosittuja yhteislaulutilaisuuksia on kunnassamme järjestetty muutaman vuoden aikana työväenopiston ja eri yhdistysten toimesta. Myös muutamat yksityiset ihmiset ovat järjestäneet yhteislaulutilaisuuksia hoivakodeissa ja kotiympäristöissä.

Koen yhteislaulutilaisuuksien suosion liittyvän uuden yhteisöllisen kohtaamisen tarpeesta ponnistavaksi ilmiöksi. Musiikki kuuluu kaikille -ajatus elää voimakkaasti ja laulujen sanojen ja melodioiden koskettavuus on mukava jakaa yhdessä. Olen itse aistinnut, että yhteislaulu on ollut 2000-luvulla aliarvostettu toiminnan muoto omassa kunnassamme. Vastaava aktiivinen yhteislauluilmiö oli voimissaan 1980–1990-lukujen taitteessa. Tuolloin olin mukana säestäjän roolissa nuorena opiskelijana. Ehkäpä ta-

loudellisesti epävarmoina aikoina ja suurten muutosten keskellä on tarpeen hakea voimaantumisen ja yhteisöllisyyden kokemuksia esimerkiksi yhteislaulusta.

Jokainen yhteislaulutilaisuus on vaatinut ennakkoon aikaa suunnitteluun, sanojen valmistamiseen, nuottien hakemiseen ja käytännön organisointia. Lopputulokset ovat olleet kiiteltäviä ja hyvää yhteishenkeä luovia. Tanssiopisto Vinhan yhteislaulutilaisuudessa osallistujat täyttivät puolistrukturoidun kyselylomakkeen. Kokoan tähän vastaukset satunnaisessa järjestyksessä luettelomaisesti niin, ettei 11 henkilön otannasta voi päätellä, mikä on kenenkin sanomaa. Vastaukset olivat nimettömiä.

Mikä on parasta yhteislaulussa? -kysymykseen tulivat vastauksiksi yhteisöllisyys, yhdessäolo, muistot, yhteys, laulut, taitava säestys, laulaminen, virkistävyys, laulamisen ilo, tiivis tunnelma, kaikkien laulaminen, mukava yhdessä oleminen. Nousi esiin myös, että on mukava laulaa ilman virheiden pelkoa ja omalla äänellään.

Mikä on musiikin merkitys arjessasi ja elämässäsi? Musiikin koettiin olevan arkeen energiaa tuova, aina elämässä mukana ollut elementti, tunteita tulkitseva, iloa tuova, työmatkojen piristys, keventävä, erittäin tärkeä aamusta iltaan mukana oleva, työtä ja kotitöitä sujuvoittava, stressin poistava ja rentouttava asia. Musiikin merkitystä kuvattiin sanalla suuri. Konsertit, radio, lapsen harjoittelun kuunteleminen ja sosiaalisen kanssakäymisen liittyminen musiikkiin mainittiin.

Mikä on kaikkien aikojen paras laulu yhdessä laulettuna? Vastaukset ovat ohessa aakkosjärjestyksessä: *Ilta Skanssissa, Jokainen ihminen on laulun arvoinen, Kesäpäivä Kangasalla, Rakastan elämää, Uralin pihlaja, Ystävän laulu*. Tähän tuli vastauksia, että ”vähän kaikki” ja ” ei osaa sanoa”. Laulun nimeäminen vaikeaa, mutta (kyselylomake 13.8.2016):

”Kun kaikki laulavat sydämestä korkealta ja kovaa; aivan mahtava tunne olla silloin mukana.”

Minkä laulun olisit toivonut olevan mukana? Vastaukset ovat aakkosjärjestyksessä: *Kuu*, lapsena laulettu maakuntalaulu, *Joutsenlaulu, Lulu, Lähtevien laulujen satama, Nocturno, Rautavaaraa, Suvivalssi, Valkeaa unelmaa*. Arvelen laulun *Kuu* tarkoittavan laulua *Hopeinen kuu* tai *Täysikuu*.

Kahden edellisen kysymyksen vastausten pohjalta on mahdollista tehdä tulevaisuudessa toiveiden mukainen yhteislaulutilaisuus.

Viimeinen kysymys oli tilaisuus esittää vapaasti toiveita ja ajatuksia. Vastaukset olivat kiittäviä ja uusille tilaisuuksille esitettiin toiveita (kyselylomake 13.8.2016):

”Toivottavasti syksyn pimeyteen saadaan joku lauantai-illan tilaisuus!”

Tammikuussa elämänkaaren ryhmän vierailu Maariankodissa perustui yhdessä laulamiseen ryhmän jäsenten soluttautuessa asukkaiden ja paikalle saapuneiden omaisten lähelle. Seuraavassa elämänkaaren ryhmän kokoontumisessa jaoimme ajatukset ja kokemukset. Eräs asukas oli sanonut tilaisuuden päätteeksi (työpäiväkirja 7.2.2017):

”Minä en ole eläissäni ollut näin hienoissa juhlissa!”

Tämän kommentin perusteella ja *Iloa musiikista* -tapahtuman yhteydessä on tullut esiin juhla-sana. Rento, yhdessä toimiminen musiikin kanssa koetaan juhlana. Musiikki on hyvä tapa kerätä ihmisiä yhteen ja yhdessä olosta tulee juhlamainen tunnelma. Yhdessäolon ja musiikin merkitys ikäihmisille hoitolaitoksen arjessa korostuu. Tämän kaltaiset hetket antavat paljon tunnepohjaista sisältöä myös vapaaehtoistyöntekijöille.

Tilaisuuden päätteeksi kaksi asukasta tulivat minua kättelemään ja halaamaan sanoen (työpäiväkirja 31.1.2017):

”Kuule, kun tämä on niin hienoa mitä te teette meille. Tämä on kuin joulu meille.”

Maaliskuussa elämänkaaren aamuryhmän vieraaksi saapui viisi yhteislaulajaa. Vieraat otettiin ystävällisesti vastaan kahvien ja halausten kera. Ryhmän toimintaan oleellisesti kuuluvaa keskustelua syntyi luonnostaan laulujen välillä; mikä ei välttämättä tuntunut kaikista vieraista hyvältä ajatukselta. Toimintatapaa olisi pitänyt edellisellä kokoontumiskerralla pohtia yhdessä. Muutama vieras osallistui luontevasti laulujen synnyttämiin muisteluihin. Yhdestä vieraasta tuli loppukevään tunneille innostunut uusi osallistuja, joka haluaa aloittaa syksyllä elämänkaaren ryhmässä uuden säännöllisen harrastuksen. Seuraavat otteet ovat kokemuskirjasta (kokemuskirja 14.3.2017):

”Taas tuli hyvä, piristävä olo, laulu antaa voimaa!”

”Hyvä tilaisuus, kannatan tällaisia hetkiä lisää.”

”Laulu antaa hyvän mielen kaikille.”

6.6 Keskustelutilaisuus

Keskustelutilaisuuden toteutuminen kaiken muun toiminnan ja tapahtuman jälkeen oli itsessään jo tulos, jota en toimintatutkimustani aloittaessani osannut edes ajatella. Merkityksellisten asioiden äärellä jatkuvasti työtä tehden vahvasti ja rohkaisi asioiden jakamisen tärkeyttä. Keskustelu lähti alkuesittelyjen jälkeen niin luontevasti käyntiin, että tunsin paikalle saapuneiden olleen aidosti toimintatutkimukseni aihealueiden merkityksestä kiinnostuneita. Kirjoitin keskustelutilaisuudessa käytyjen asioiden pohjalta muistiinpanoja.

Keskustelun teemoiksi nousivat hoito- ja vapaaehtoistyön talkooperinne ja auttamisperinne, kolmannen sektorin toimintaan luottaminen ja kuinka vapaaehtoistyö hämärtää taloudellista ajattelua. Eri aloilla toimitaan omilla mukavuusalueilla, eikä rohjeta nähdä mahdollisuuksia toimia uusilla tavoilla. Osaamattomuuden tunne voi aiheuttaa sen, ettei uskalla käyttää hyvää mieltä tuottavia asioita, kuten musiikkia tai muita taidemuotoja monipuolisesti hyväksi kasvatus- ja hoitotyössä.

Todettiin, että ilon ja hyvän mielen tuottaminen voivat olla tarpeeksi hyviä tavoitteita eri kohderyhmien kanssa. Vuorovaikutukselliseen läsnä olevaan kohtaamiseen suostuminen riittää eri sukupolvien kohtaamistilanteissa. Nuoret ja lapset voivat saada ikäihmisiltä rauhallisuuden ja turvallisuuden kokemuksia arjen kiireen tunnun vastapainoksi. Hoitohenkilökunnan määrä, osaaminen, asenteet ja kiire vaihtelevat ja se on havaittavissa hoitolaitosten tunnelmassa. Tämä on mielestäni myös johtamis- ja koulutuskysymys. Tuli myös esille, miksemme rohkeasti vieraile hoitolaitoksissa tervehtimässä ja seurustelemassa asukkaiden kanssa.

Musiikin soisi kuuluvan kaikille, ja sen käyttöä voisi soveltaa laajemmin erilaisten ikäryhmien kanssa. Syrjäytymisvaarassa olevat ihmiset kaipaavat apua ja tukea. Työsarjaa todettiin riittävän monille eri alojen toimijoille ja luovilla menetelmillä olisi paljon annettavaa erilaisten kohderyhmien kanssa.

7 Tavoitteiden toteutuminen

7.1 Musiikillinen yhteistoiminta yli sukupolvien

Tavoitteeni työskennellä musiikkipedagogina yli sukupolvien toteutui monessa eri toimintaympäristössä. Olin positiivisesti yllättynyt, kuinka helposti sain yhteistyöhön mukaan monia toimijoita. Aiemmin olen ehkä ollut turhan arka pyytämään apua, vaikka itse olen valmis auttamaan vastaavissa tilanteissa. Tästä opin, että kannattaa rohkeasti kysyä arkailematta toisten kiireitä. Oli näin jälkeenpäin ajatellen helppo saada aikaan toimintaa yli sukupolvien, ja keinoiksi löytyi yhteistyöhön kysyminen, tarjoutuminen ja toimeen ryhtyminen.

Toimintatilaisuuksien luonteeseen on kuulunut, että kaikki osallistujat ovat altistuneet kohtaamiselle eri-ikäisten ihmisten kanssa. Vauvat, vauvojen vanhemmat ja ikäihmiset ovat edustaneet kolmea eri sukupolvea. Mukana toimintatilaisuuksissa on ollut ohjaajia, vauvojen isovanhempia, omaisia, vieraita ja hoitajia, jotka ovat edustaneet vielä neljättä eri sukupolvea. Tällaisissa monta sukupolvea yhdistävissä tapahtumissa musiikin, leikin ja liikkeen kehoa ja mieltä virkistävät ja hyvinvointia lisäävät vaikutukset levittäytyvät luontevasti eri-ikäisten hyväksi. Toivon, että mallioppimisen kautta toimintatapa voi huomaamatta jakaantua arkitilanteissa eteenpäin.

Musiikki voi olla kokemusteni mukaan väline, jolla luodaan ja ylläpidetään tietoisesti yhteyttä eri sukupolvien välillä. Nykyään eri sukupolvet on jaettu toimimaan omissa yksiköissään päiväkodista lähtien. Kun toimimme yhteiskunnassa erillämme toisistaan, vieraannumme ja unohdamme kenties muiden sukupolvien olemassaolon. Tämä saattaa lisätä kiinnostusta vain oman sukupolven asioita kohtaan kasvattaen asenteita ja ennakkoluuloja etäisinä pitämiämme sukupolvia kohtaan. Kokemuskirjaan tulleen palautteen mukaan ikäihmisten puuttuminen omasta lähipiiristä voi olla asia, joka koetaan negatiivisena. Pieni lapsi saa turvaa eri-ikäisistä ihmisistä. Molempipuolinen arvostus ja kiinnostus eri-ikäisenä elämistä kohtaan lisääntyvät luontevasti.

Vauvamuskarin kohtaamisissa on syntynyt säännöllisen toiminnan seurauksena uusia tuttavuuksia ja kiintymystä vauvojen, äitien, vanhusten, ohjaajien ja hoitajien välille. Osa aktiivisessa toiminnassa mukana olevista vanhuksista on siirtynyt toisille leikkiken-

tille, mistä on seurannut suurta haikeutta. Muistot jäävät kuitenkin kaikista kohtaamisista elämään entistä merkityksellisimpänä, kuten eräs äiti kiteytti (sähköposti 25.4.2017):

”Hyviä muistoja jää, jotenkin ilahduttavaa että on päässyt mukaan joidenkin ihmisten elämään ja ilostuttamaan sitä vielä heidän elonsa loppumetreillä.”

Nuorten ja ikäihmisten tapaamisissa tuli eri sukupolvien tapaamisen merkitys. Nuoret kommentoivat, että oli mukavaa nähdä eri-ikäisiä. Jotkut nuoret tapasivat pitkästä aikaa joitain tuttuja ikäihmisiä uudessa tilanteessa. Nuoret toivat esiin myös rauhallisen ilma-
piirin joka syntyi kohtaamistilanteissa. Oleminen, jutteleminen ja laulaminen koettiin kivaksi, hauskaksi, uudeksi ja mielenkiintoiseksi kokemukseksi. Kohtaamisia kuvattiin myös mieleenpainuviksi sekä nuorten että ikäihmisten puolelta. Ikäihmiset kuvasivat kohtaamisia hauskoiksi, ihaniksi, virkistäviksi ja mukaviksi. Nuoria kuvattiin ihaniksi ja yhteisiä hetkiä sydäntälämmittäviksi. Soitonopettajan roolista käsin olen altistanut oppilaitani kohtaamaan musiikin välityksellä eri-ikäisiä ihmisiä. He ovat osallistuneet useisiin tilaisuuksiin ja tapahtumiin erittäin luontevasti. Toivon, että he saavat näin mallin yli sukupolvien tapahtuvan toiminnan tärkeydestä.

Olen havainnut, että eri sukupolvien välille on muodostunut erilaista luontaista koheesiota. Vauvojen ja vanhusten välille on syntynyt vetovoimaa, jonka kehittymistä välissä oleva sukupolvi on auttanut. Hyväkuntoisten, itsenäisten ja aktiivisten ikäihmisten ja nuorten välillä on tapahtunut elämäkokemuksen ja energian vaihtoa, mikä saa molemmissa sukupolvissa tunnetta omasta tärkeydestään toisen sukupolven elämässä. Vastavuoroinen yhteistoiminta, jossa musiikki on toiminut välittäjäaineena, on mahdollistanut koheesion kehittymisen. Olemme ehkä unohtaneet, että sukupolvien välisessä yhteistyössä ei ole kyse yksisuuntaisesta huolto- tai palvelusuhdeajattelusta vaan kestävän hyvinvoinnin rakentamisesta innostamalla rakkaudelliseen yhteistyöhön.

7.2 Ammatillinen kasvu ja oppiminen

Vauvamuskarin vapaaehtoiseen säästystyöhön olen suhtautunut uteliaalla heittäytymisen asenteella. Outin valmistamat laulut olen useimmiten säästänyt korvakuulolta. Olen etsinyt sävellajin Outin lauluun ja ryhtynyt komppaamaan tai elävöittämään omilla musiikillisilla keksinnöilläni laulujen luonnetta. Improvisoiva ote on ollut itselleni opettavainen kokemus nuotteihin tukeutuvana soittajana. Myös vieraampien sävellajien käyttö tutuissa pienissä lastenlauluissa on virkistänyt soittoaajattelua. Olen kokenut, että iloi-

nen vuorovaikutus, havaintojen teko, intuitioon luottaminen, luova ote ja läsnäolo ovat olleet itselläni paljon merkittävämmässä roolissa kuin laulujen virheettömään esittämiseen pyrkiminen. Jonkinlainen huolettomampi suhtautuminen virheisiin on itselläni myös kehittynyt.

Emme ole esiintymissä, vaan tekemässä yhdessä yli sukupolvien. Omalla asenteellamme olemme aiheuttaneet muille oppimista iloisessa ilmapiirissä. Melko pian monet vanhuset oppivat heille ennestään uusien laulujen sanoja ja niihin liittyviä leikkejä. Tämä tapahtui jo toisella ja kolmannella kerralla syyskuussa. Monet oppivat tuntemaan lapsia ja meitä heille uusia aikuisia nimeltä. Kognitiiviset taidot ovat virkistyneet ja terävöityneet silminnähdessä, millä on merkitystä, että ikäihminen pysyy ylipäätään virkeänä.

Asettamieni uusien haasteiden kautta on ollut ilo oppia uutta. Avoimella mielellä prosesseissa eläminen kokemusten kerääjänä ja ammattitaidon soveltajana on avannut mahdollisuuden nähdä uusia polkuja itselle ja muille toimijoille. Nuorena soitonopettajana olin valmistautunut kohtaamaan eritasoisia oppilaita, suunnittelemaan oppitunnit ja jakamaan musiikillista oppia. Oman soittotaidon kehittymiseen runsaan harjoittelun avulla kiinnitettiin ammattiopinnoissa paljon huomiota. Olin oppinut, että roolini oli jakaa tietoa ja taitoa. Opettaessani pieniä lapsia huomasin tarvitsevani aivan toisenlaisia taitoja kuin mihin innokkaana opettajana olin valmistautunut. Valmiit ohjeet ja mallit eivät tuntuneet toimivan, ja huomasin, että omaan intuitioon kannattaa luottaa enemmän kuin ohjekirjoihin. Tämän intuition käyttöön olen oppinut myös luottamaan tämän prosessin aikana.

Opetusprosessi ei aina etene suunnitelmien mukaan, mikä voi aiheuttaa turhautumista. Opettajan työkalupakkiin kertyy matkan varrella paljon erilaisia työkaluja, joiden avulla työhön voi suhtautua tutkivalla otteella tunnustellen erilaisille oppijoille sopivia oppimistapoja oppijalähtöisesti ja niin, että oppimisprosessi on keskiössä mitattavan suorituksen sijaan. Vasta kokemuksen ja jatkuvan reflektoinnin myötä olen sisäistänyt läsnäolon, dialogisuuden, ymmärryksen, herkkyyden, tunneällyn, luottamuksen ja hyvän vuorovaikutuksen merkityksen oppimisprosessin polttoaineena.

Opetustyössäni on ollut mahdollisuus oppia jatkuvasti uutta sen myötä, että on sopivasti asettanut itselleen ja oppilaille uusia sopivasti mitoitettuja haasteita. Tästä prosessista muodostuu itseään palveleva kierre, joka avaa aina uusia oppimismahdollisuuksia. Opettajan työssä toimintatutkimuksen tapainen sykli pyörii jatkuvasti, ja uudel-

le kierrokselle lähdetään aina uuden ymmärryksen auttamana. Ammatti-identiteetin rakentuminen ja oma ammatillinen kasvu ja kehitys uudistuvat toistuvassa itsereflektiivisessä. Olen vahvasti tämän opinnäytetyöprosessin aikana kokenut, että olen uskaltanut antaa uudella tavalla opettajuuttani uusien kohderyhmien palvelukseen tukemaan elinikäistä oppimista.

Järjestely, suunnittelu, toteutus, havainnointi ja uuden oppiminen on kulkenut koko toimintatutkimuksen ajan alituisessa kierteessä. Uusiin tarpeisiin ja tilanteisiin on pitänyt tarttua viipymättä, jotta tavoitteita kohti on ollut mahdollista kurottautua. Suurin haaste on ollut ajankäyttö, joka on ratkennut erityisen aktiivisella tekemisen meiningillä unohtamatta kuitenkaan voimavaroja ylläpitävää omasta itsestä huolehtimista.

Olin kirjoittanut työpäiväkirjaani seuraavan kuvauksen syksyn hehtisestä ajanjaksosta (työpäiväkirja 23.9.2016):

”Syyskuun viikkojen 36–38 aikana oli paljon organisointia ja suunnittelua liittyen vauvamuskariin, elämänkaaren ryhmään, yhteistyöhön 7-luokkalaisten kanssa ja lokakuun alun *Tekee mieli oppia* -tilaisuuteen. Musiikkikoulun opetus oli alkanut jo elokuussa, mutta syyskuun alusta alkoi työväenopiston elämänkaaren ryhmä, vauvamuskari ja varsinainen järjestelytyö *Tekee mieli oppia* -tilaisuutta varten. Yhteydenpitoa ja tiedotusta hoidin sähköpostitse, tapaamisilla, puhelimitse ja palaverilla. Tutkimusluvan muotoilu, yhteyshenkilöiden tavoittaminen, opinnäytetyöstäni lyhyesti kertoen ja tutkimusluvan lähettely saatesanoineen työllisti. Mietin palautteen keräämisen tapoja, haastatteluja, tapaamisia ja keskusteluita. Ohessa hoidin päätoimisen työni kaikkine alkusyksyn kiireineen (oppikirjojen hankintaongelmat, yhteisten yhteisötoimien kartoitus, oppituntien suunnittelu, opettajien tekeminen, muun opiskelun mm. tentin, englannin esitelmän, yhdistysasioita yön tunteina, Karkkiharmonikat ry:n kokouksia ja viikonloppuleirin suunnittelua sekä oman perheen käytännön asioita. Tunnen olevani alituisessa liikkeessä, mutta energisenä ja hyväntuulisena.”

Kiire ja hyvät tavoitteet ovat pitäneet liikkeessä. Uskon saaneeni itse myös paljon voimaa ja kannustusta näissä uusissa virkistävässä kohtaamisissa. Myös uudet työkaverisuhteet ovat olleet inspiroiva tekijä. Yhdessä toimiminen ja ohjaaminen on ollut musiikkiopiston opettajan arkeeni piristävä kokemus ammatillisen osaamisen jakamisen ja vastuun jakamisen näkökulmasta. Olen myös saanut tärkeää kokemusta ja luottamusta organisointi- ja projektin johtamiskykyihini.

7.3 Yhteisöllisyys, yhteistyö ja hyvinvointi

Keskustelutilaisuuden tuloksena koin, että verkostoni vahvistuivat edelleen, mikä kohdallani saattaa merkitä entistä aktiivisempaa vapaaehtoistyötä. Tämä innostaa, mutta asettaa myös ajankäytöllisiä ongelmia suhteessa palkalliseen työn tekemiseen. Keskustelutilaisuudessa nousi esiin ajatus, että ammattilaisen kuuluisi saada työstään asianmukainen palkka. Toivon, että tämä näkökulma muuttuisi hyvinvointityön merkitysten tunnustamisen myötä konkreettiseksi ja avaisi tulevaisuudessa mahdollisuuksia monille eri alojen ammattilaisille toimia omia voimavaroja ja vahvuuksia korostavilla tavoilla laajemmilla työkentillä.

Jo aivan ensimmäisen vauvamuskarikerran jälkeen havaitsimme yhdessä osallistuvien äitien kanssa, kuinka paljon iloa voi pienikin kosketus tuoda ikäihmiselle. Päätimme heti olla aktiivisemmin mukana toteuttamassa läheistä kontaktia ja läsnä olevaa arvostavaa kohtaamista saavuttaaksemme iloa, hymyä ja pieniä onnen hetkiä. Toisella koontumiskerralla äidit veivät jo ennen tunnin alkua vauvoja tutustumaan ikäihmisiin ja tuntien kuluessa on ollut paljon lämpimiä hetkiä. Jo pelkkä ilon ja hymyn aikaansaaminen vuorovaikutuksessa on kokemukseni mukaan hieno tavoite ja toteutunut erittäin hyvin.

Kun mielihyväkeskus saa koskettelusta impulsseja, se saa aikaan mielihyvän tunteuksia. Samanlaista mielihyvää ruokkivaa toimintaa voi olla lähimmäisen hyväksi toimiminen. (Jalovaara, 2005, 36.) Eri aistien monipuolisella aktivoimisella olemme havainneet juuri tällaisia mielihyvän kokemuksia ja niitä on tallentunut lukuisiin valokuviiin ja muihin palautteisiin. Hienot hetket ovat ravinneet kaikkien mielihyväkeskuksia ja tallentuneet yhteisiksi muistoiksi.

7.4 Ammattikuvat ja ammatillinen yhteistyö muutoksessa

Yhteisopettajuuden soveltaminen vauvamuskarissa ja yhteisöllisissä eri sukupolvia yhdistävissä tapahtumissa on tuonut turvaa tapahtuman etenemiselle. Kun kaksi tai useampaa ohjaajaa tietävät karkean rungon ja työnjaon, jakaantuu vastuu useammalle ohjaajalle. Kun varsinainen tilanteen ohjaaja keskittyy työhönsä, voi toinen ohjaaja tehdä samanaikaisesti tärkeitä havaintoja esimerkiksi siitä, mihin tilannetta kannattaa seuraavaksi lähteä viemään. Työssä säilyy arkilähtöinen luova ote. Rinnakkain työn tekeminen yhteisen hyvän vuoksi poistaa myös tarpeetonta opettajan auktoriteetti-roolin

korostamista. Toisen ohjaajan ammattitaidosta ja persoonallisesta tavasta tehdä töitä voi ammentaa oppia omalle kehitymiselle.

Aikaisemmin olemme toteuttaneet yhteisopettajuutta vuosittaisilla soittoleireillä luontevasti tuntematta käsitettä tarkemmin. Yhteisopettajuus on tutumpaa peruskoulussa, ja käsitykseni mukaan alaluokilla. Kuluneen lukuvuoden aikana yhteisopettajuus on kohdallani toiminut elämänkaaren ryhmän ja yhteiskoulun yhteisöllisyysviikon tapahtumisissa, *Tekee mieli oppia* -tilaisuudessa, vauvamuskarissa ja *Iloa musiikista* -tapahtumassa. On ollut huojentavaa jakaa vastuuta ja osaamista. Yhdessä kehittäminen ja yhdessä kehittyminen mahdollistuu avoimessa ja luottamuksellisessa vuorovaikutuksessa. Koen, että vuorovaikutuksen laatu oli kautta koko toimintatutkimukseni erinomainen.

Edellinen ilmiö on toiminut kuluneen lukuvuoden aikana myös opiskeluyhteisössä. Koen, että musiikkipedagogien koulutuksessa ollaan vuorovaikutuksessa tapahtuvan oppimisen ajan hermolla. Ikääntyneiden määrän kasvu tulevina vuosina aiheuttaa paljon muutoksia yhteiskunnan rakenteissa. Tällä hetkellä opintonsa aloittavien nuorten ikäluokat ovat pieniä. Koulutettujen nuorten taidoista ja asiantuntemuksesta saattaa tulla kilpailua työmarkkinoilla tulevaisuudessa. Siksi olisi varhaisessa vaiheessa tiedostettava jatkuvan ja avarakatseisen kouluttautumisen tärkeys jokaisessa ikävaiheessa. Elinikäisen oppimisen merkitys tulee ennestään korostumaan nopeasti muuttuvassa maailmassa.

Edellistä ajatusta soveltaen: olisiko monissa muissakin ammateissa tarpeen höllentää ammatillisia raja-aitoja ja hierarkia-asetelmia esimerkiksi täydennyskoulutuksen avulla? Voisivatko kunnat kartoittaa sukupolvien yli toimimisen mahdollisuuksia erilaisten ammattien kohdalla lisäten samalla moniammatillista yhteistyötä? Miten ammatillisten raja-aitojen rikkomista voisi luovasti harjoitella jo kaikissa koulutusohjelmissa?

8 Pohdinta

Olen lukuvuoteeni erittäin tyytyväinen, vaikka työmäärä on ollut valtava. Alkuperäiset suunnitelmat opinnäytetyöni tavoitteesta, joka olisi sisältänyt vain päätapahtumaksi suunnitellun *Tekee mieli oppia* -tilaisuuden, ovat ylittyneet moninkertaisesti. Tapahtumia, tilaisuuksia ja kohtaamisia syntyi enemmän kuin olisin uskaltanut etukäteen suunnitella. Tämä toteutti toimintatutkimuksen luonnetta, jossa uuden ymmärryksen myötä syntyy uusia sivupolkuja ja kehittyy uutta toimintaa. Avoimuus toiminnassa syntyville uusille tilanteille ja tarpeille on kohdallani toiminut ja luonut uutta oppimista. Merkitykselliset tavoitteet ja positiivinen palaute ovat antaneet energiaa aistia musiikkikasvatuksen uusia näkökulmia ja kohderyhmiä.

Toimintatutkimukseni kuvailusta merkittävän osan sai vauvamuskari ikäihmisten kanssa, vaikka alkuperäisessä opinnäytetyön suunnitelmavaiheessa en tiennyt toiminnan alkamisesta. Heittäydyin toimintaan tarjoutumalla vapaaehtoiseksi avustajaksi. Intuitiivisesti tunsin, että tässä vapaaehtoistyössä kohtaan niitä asioita, joita eri sukupolvien kanssa toimimisella tavoittelin. Yhdessä varsinaisen ohjaajan kanssa toimien on aikaa vapautunut tilanteiden ja asioiden havaitsemiselle. Vastavuoroisesti oma työpanokseni on tukenut ja inspiroinut varsinaisen ohjaajan työtä. Meistä on tullut yhteisen kokonaisuuden hyväksi toimiva saumaton työpari ilon ja luottamuksen hengessä.

Toiminta jatkui samaan tapaan myös kevätlukukaudella ja toteutimme myös pyynnön vierailulla toisessa hoitolaitoksessa pienten lasten ja äitien kanssa. Tämän kaltaisen toiminnan ongelmana on sen juurruttaminen sosiaali- ja terveydenhuollon taloudellisiin rakenteisiin. Tällä hetkellä juurrutamme toimintaa, joka ei maksa hoitolaitokselle mitään. Olisiko toiminnan merkitysten jalkauttamisella mahdollista saada ymmärrystä sille, että hyvinvointia ja elinikäistä oppimista tukeva toiminta saattaa tuoda merkittäviä säästöjä joissain muissa menoissa?

Tulevaisuuden ennakkointia olen lähestynyt rohkeasti omiin arvoihini perustuen. Olen pohtinut arvojen merkitystä hyvän elämän rakentamisessa ja vaikeuksista selviytymisessä. Oppilaitoksissa ja yhteisöissä käytävä arvokeskustelu ohjaavat yhteisöä toimimaan yhteisesti tunnustettujen arvojen mukaan. Myös se, että arvokeskustelua ei koeta tarpeelliseksi, kertoo arvoista. En voi olla vertaamatta ja ajattelematta elämän- ja työkokemukseni perusteella, että ihmisen omilla arvoilla, työhyvinvoinnilla, yrityksen

menestyksellä, työn saavutuksilla ja Maslowin tarvehierarkialla on paljon toisiinsa kytkeytyneitä yhtymäkohtia.

Opinnäytetyössäni on huomioitu yhteisöllisyyden arvo, jonka soisi kuuluvan myös nykypäivän johtamiskulttuuriin. Yhteisöllisyyden lisääminen erilaisilla työpaikoilla on ollut jo pitkään tavoitteena työhyvinvoinnin näkökulmasta. Osallistavaa ja yhteisöllistä toimintakulttuuria eri-ikäisten kanssa peräänkuulutetaan kasvatusyhteisöjen opetussuunnitelmissa. Rainan (2012, 213) mukaan uusi johtajuus pohjautuu ryhmädynamiikan lakien tunnistamiseen, vallan jakamiseen ja uusiin ajassa eläviin arvoihin. Johtajuuden vastuu jakautuu kaikille yhteisön jäsenille, ja johtajuus on tällöin aktiivisesti osallistavaa, jaettavaa ja läpinäkyvää.

Yhteisöllisyyden kehittäminen nopeasti muuttuvassa maailmassa vaatii johtamiselta uusia taitoja ja jatkuvaa muutoksen johtamisen osaamista. Autoritäärisen johtajuuden aika on ohi. Luottamuksellinen ilmapiiri on avainsana ja toimintaehto tavoitteessa luoda osallistumista ja innostaa ihmisiä yhteistoimintaan. Opettajat ovat itsenäisiä toimissaan ja osaavat hyvin johtaa omaa työtään, mutta ammatillisella vuorovaikutuksella, ryhmätyötaidoilla, vastuun ja johtajuuden jakamisella voisimme moninkertaistaa työyhteisön kokonaisosaamisen ja siten suoriutua perustehtävästämme asiakaskeskeisemmin.

Olen luottanut omaan näkemykseeni, että tulevaisuudessa ammattien raja-aidat ovat häilyvämpiä ja jokaisen ammatin taitajalta vaaditaan monipuolista osaamista, työn jatkuvaa reflektointia, kehittämistä ja uutta luovaa ajattelua, sosiaalisuutta ja laajaa verkostoitumista. Musiikkipedagogin ammatissa on mahdollisuuksia jakaa monipuolista osaamista eri kohderyhmien hyväksi. Musiikki voi toimia välineenä saavuttaa yhteisöllisyyttä, terveyttä ja hyvinvointia.

Matalan osallistumiskynnyksen tapahtumille on aiempien työkokemusteni ja toimintatutkimukseni perusteella kysyntää. Kun toiminta on maksutonta, helposti saavutettavaa ja osallistumiseen rohkaisevaa, luo se tasa-arvoa ja yhteisöllisyyttä. Osallistuminen ja osallistumiseen rohkaisu voivat olla arvona ja tavoitteena suurempia kuin minkäänlaisten taitotasojen asettaminen. Osallistumisen merkitys kaikilla toimintatutkimukseni taasoilla on luonut uusia innostavia verkostoja.

Yhdistystoiminnassa syntyneiden kokemusteni mukaan byrokratia on koettu yhteisesti työlääksi ja stressaavaksi. Paperitöiden suhde luovaan toimintaan ei ole aina tasapai-

nossa. Kuten Lintinen ja Immonen (2014, 3–6) tuovat esiin, byrokratian koetaan vievän yleisesti paljon resursseja vapaaehtoismintaan perustuvalta toiminnalta. Järjestöjen työtä pidetään tärkeänä ja vapaaehtoisia tarvitaan, mutta ristiriitaista on, että resurssit vapaaehtoistyön organisoimiseen eivät kasva, vaan päinvastoin. Tämä epäkohta vaatii yhteistyötä ja uusia päätöksiä valtioneuvoston ja Kuntaliiton kanssa. Valvontakäytännöt ja tiedonkeruun hallinnoiminen kuormittavat molemminpuolisesti, mistä johtuen vapaaehtoistyössä jatkaminen ja jaksaminen vaihtelevat.

Omassa elämässäni koen tärkeäksi pitää fyysisestä ja psyykkisestä hyvinvoinnistani huolta saaden voimavaroja, joilla voin tehdä elämäni kiireessäkin todelliseksi ja rikkaaksi. Arvoihini luottamalla ja sitoutumalla saan arjen käyttövoimaa, vaikka joudunkin välillä kohtaamaan elämässä toisenlaisiin arvoihin pohjautuvaa voimavirtaa. Voin nojata myös opettajan toimeen luotuun arvopohjaan ja ammattietiikkaan. Opettaja voi leipääntyä työssään tai päinvastaisesti ajatella, että on päivittäin uuden ja suuren äärellä. Opettajan kärsivällistä ja pitkäjänteistä työtä kuvaa mielestäni opettaja Anita Tiikasalon aforismi:

”Parempi olla pieni ja valaista kuin iso ja varjostaa.”

Oppimishaluni ei ole sammunut, vaikka olen musiikkipedagogin arkityössäni kokenut ajoittain taantuvia toiminta-ajatusten linjauksia. Olen yrittänyt pitää itseni ajan hermolla ja toiminut oman sisäisen yrittäjyyteni ja motivaationi kannattelemana. Olen päivittänyt ja laajentanut osaamistani säännöllisesti aktivoiden ja uudistaen samalla verkostojani. Pedagogian ja työelämän kehittymisen seuraaminen erilaisine ilmiöineen on pitänyt ajatukseni avoimina vastaamaan muuttuviin haasteisiin eri-ikäisten oppilaiden kanssa. Sitoutuminen, viitseliäisyys, tunnollisuus, positiivisuus ja uteliaisuus ovat olleet sekä voimavaroja vievä että kannatteleva asia. Työelämän pyörteissä tarvitaan välillä sisusta ammentavaa positiivisuutta. Hyysalo kirjoittaa (2015):

”Sekin on sisua, että levittää positiivisuutta ympärilleen. Jokainen hymy, jonka voin levittää, on ehkä arvokkain juttu, mitä voin antaa. Jos pystyn lievittämään jonkun pahaa oloa, se on tosi arvokasta.”

Kiireettömille keskustelutilaisuuksille yhteisten asioiden ja arvojen äärellä on toimintatutkimuksessa syntyneiden kokemusten perusteella tarvetta. Ikääntymisen haasteet ja suuret hallintomuutokset koskevat kaikkia sukupolvia. Poliitiikka on yhteisten asioiden hoitoa, mutta onko politiikan kentällä vaikea saada aitoa vuorovaikutteista keskustelua yli puoluerajojen? Koin, että toimintani musiikkipedagogina yli sukupolvien jalkautui

keskustelutilaisuuden ansiosta hieman laajemmalle. Pohdittavaksi jäi, miten toimintaa saisi vielä paremmin juurrutettua. Voisiko keskustelua jatkaa laajentamalla kutsuttavien listaa tai hyödyntämällä sosiaalisen median foorumeita?

Koen, että yhteiskunnassamme on paljon mahdollisuuksia toimia sukupolviälykkäämillä toimintatavoilla. Sukupolvien yhteistyön lisäämiselle löytyisi jokaisen ammattikuvan sisällä luova toteuttamiskohta. Jos nuorten maailmasta puuttuvat luontaiset kontaktit ikäihmisiin, miten he voivat ajatella asettuvansa työelämään ikäihmisten pariin. Yhteiskunnallinen merkitys voisi olla valtava, jos saisimme nuoret kiinnostumaan vanhustyöstä.

Olen oppinut kaikkiin tapahtumiin liittyvissä prosesseissa uutta teoreettista ja praktista näkökulmaa. Näen tulevaisuussilmälaseillani, että työlläni on paljon erilaisia tuloksia ja merkityksiä, jotka avautuvat ja jakaantuvat edelleen uusissa kohtaamisissa. Ihmisyys, vuorovaikutus ja työn merkittävyys hyvän mielen tuottajina ovat itselleni merkittävimpiä kiitoksia musiikkityöstä yli sukupolvien. Lopetan opinnäytetyöni Tatu Pekkarisen sanoihin:

”Niin pieni ihmissydän on, niin avara ja pohjaton. Se kätkee suuret unelmat ja vihan, lemmen maailmat. Riemujen rikkaus ja surujen summa, onnekas rakkaus ja tuskakin tumma syömmehen pienehen mahtua voi, onnea, iloa, oi. Aatosta jaloa ja alhaista mieltä, tunteiden paloa ja kylmyyttä sieltä syömmestä pienestä löytyä voi—kaiken mi kohtalo toi.”

Lähteet

Björkman, Pia-Maria 2013. Musiikkipedagogina lastenlinikalla - musiikillisia kohtaamisia. Teoksessa Lilja-Viherlampi, Liisa-Maria (toim.) 2013. Care Music. Sairaala- ja hoivamusiiikkityö ammattina. Turun ammattikorkeakoulun raportteja158, 57-80.

Care Music- seminaari 2013.

<http://www.kulttuuriakaikille.fi/doc/ajankohtaista/Care_Music_29.5_Ohjelma.pdf>

Carr, W & Kemmis, S, 1986. Becoming Critical. Education, Knowledge and Action Research. Deakin University Press 1986.

Dunderfelt, Tony 1999. Elämänkaaripsykologia. Lapsen kasvusta yksilön henkiseen kehitykseen. Porvoo: Wsoy.

Eläkeliitto.TunneMusiikki.< <http://www.tunnemusiikki.fi/etusivu/>> (luettu 1.10.2016)

Eskola, Jari & Suoranta, Juha 1999. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Helsinki: Gummerus.

Frosterus, Anu 2016. Vähän on koti-ikävä omaan kotiin Tuorilaan. Karkkilan Tienoo. 22.12.2016, 3,9.

Hannula, Aino 2000. Tiedostaminen ja muutos Paulo Freiren ajattelussa. Systemaattinen analyysi Sorrettujen pedagogiikasta. Helsinki: Helsingin yliopiston kasvatustieteen laitos.

Heikkinen, Hannu 2001. Toimintatutkimus, tarinat ja opettajaksi tulemisen taito. Narratiivisen identiteettityön kehittäminen opettajankoulutuksessa toimintatutkimuksen avulla. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.

Heikkinen, Hannu & Jyrkämä, Jyrki 1999. Mitä on toimintatutkimus? Teoksessa Heikkinen, H. (2001). Toimintatutkimus, tarinat ja opettajaksi tulemisen taito. Narratiivisen identiteettityön kehittäminen opettajankoulutuksessa toimintatutkimuksen avulla. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.128–155.

Hohenthal-Antin, Leonie 2006. Kutkuttavaa taidetta. Taidetoiminta seniori- ja vanhuustyössä. Jyväskylä: PS- kustannus.

Huhtinen-Hildén, Laura & Puustelli-Pitkänen, Anna & Strandman, Pia & Ala-Nikkola, Elina 2017. Tutkimusraportti. Kohti luovaa arkea. Kulttuurinen vanhustyö asiakaslähtöisyyden edistäjänä. Metropolia ammattikorkeakoulu.

Hyysalo, Pekka 2015. Takaisin elämään. Teoksessa Koutaniemi M. & Lahti E. & Järvi-lehto L. & Strömsholm S.(2015). Sisä. Tarinoita itsensä ylittämistä ja hyvän tekemisestä. Jyväskylä: PS-kustannus, 141-149.

Hämäläinen, Hannu & Taipale, Vappu 2007. Kertomuksia sosiaalisista innovaatioista. Helsinki: Stakes.

Jalovaara, Esko 2005. Tunnetaidot tiedon rinnalle kasvatuksessa. Tampere: Pilot-kustannus.

Jäppinen, Tuula 2016. Tulevaisuuden kunta-reformi. Sidosryhmätilaisuus ja tulokset 26.10.2016. Valtiovarainministeriö ja Suomen Kuntaliitto.
<<http://vm.fi/documents/10623/2287526/iso+sidosryhm%C3%A4ty%C3%B6paja+2610.pdf/9cf7807f-cdd9-4bf2-8e16-9632acb36ba9>> (luettu 22.2.2017).

Kansallinen muistiohjelma 2012–2020. Tavoitteena muistiystävällinen Suomi. Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 2012:10, 9,11.
< <https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/111919/URN%3aNBN%3afe201504226359.pdf?sequence=1>> (luettu 22.4.2017).

Karkkilan kaupunki 2017a. <<http://www.karkkila.fi/sivut/FI/Tilastotiedot>> (luettu 29.4.2017).

Karkkilan kaupunki 2017b.
<<http://www.karkkila.fi/sivut/FI/Tilastotiedot>> (luettu 21.1.2017).

Karkkilan kaupunki 2017c.
<http://www.karkkila.fi/Liitetiedostot/Hallinto/Strategia_2014_2017.pdf> (luettu 19.1.2017).

Kuntien avainluvut 2015. Tilastokeskus.
< <https://www.google.fi/webhp?sourceid=chrome-instant&ion=1&espv=2&ie=UTF-8#q=kuntien%20avainluvut>> (luettu 21.1.2017).

Kurki, Leena 2008. Innostava vanhuus. Tampereen yliopistopaino: Finn Lectura.

Liikanen, Hanna-Liisa 2015. Mietteitä taiteesta ja kulttuurista hyvinvointia -ohjelman toteutumisesta. Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 2015:17. Taiteesta ja kulttuurista hyvinvointia. Toimintaohjelman 2010–2014 loppuraportti. Helsinki: STM, 50.
<http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/70355/URN_ISBN_978-952-00-3578-5.pdf?sequence=1> (luettu 16.4.2017).

Lilja-Viherlampi, Liisa-Maria 2013. Johdanto. Lilja-Viherlampi, Liisa-Maria (toim.) 2013. Care Music. Sairaala- ja hoivamusiikkityö ammattina. Turun ammattikorkeakoulun raportteja158, 5–23.

Lintinen, Kai & Immonen, Sirkku 2014. Byrokratian ongelmat ja vapaaehtoistoiminta järjestöissä. Jyväskylä: Kirjapaino Kari.
http://www.kansalaisareena.fi/Byokratian_ongelmat.pdf

Mattila, Kati-Pupita 2007. Arvostava kohtaaminen arjessa, auttamistyössä ja työyhteisössä. Jyväskylä: PS-kustannus.

Närhi, Tuija 2014. Musiikin ja liikunnan integrointi oppimista tukevalla tavalla. Opinnäytetyö Amk, Metropolia ammattikorkeakoulu.

Opetushallitus 2017. Taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteet 2017/ luonnos 15.3.2017.

<http://oph.fi/download/181910_tpo_laaja_oppimaara_perustetekstia_luonnos_15.3.2017.pdf>(luettu 16.3.2017).

Paalasmaa, Jarno 2016. Maailman parhaat kasvatusajatukset. Helsinki: Into-Kustannus.

Pantsu, Leena 2011. Jos sull' lysti on niin sano: " totta kai"- laulaen ja musisoiden yhteistä iloa eri sukupolville. Teoksessa Jussila, Petri (toim.) 2011. Luovaa lystiä. Luovat menetelmät osana hoitotyötä. Tampereen yliopistopaino: Jyväskylän ammattikorkeakoulu, 37–43.

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014.

<http://www.oph.fi/download/163777_perusopetuksen_opetussuunnitelman_perusteet_2014.pdf >(luettu 12.2.2017).

Perusturvakuntayhtymä Karviainen 2016.Palvelutasosuunnitelma vuosille 2017–2020.

http://www.karviainen.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/karviainen/embeds/54746_Palvelutasosuunnitelma_2017_-_2020.pdf (luettu 22.4.2017).

Pöysti, Riitta 2014. Muistojen helmet. Opinnäytetyö Amk, Vanhustyön koulutusohjelma, Savonia ammattikorkeakoulu.

Raina, Liisa 2012. Uusi yhteisöllisyys. Kasvatusyhteisön rakentamisen ammattitaito. Tampere: Tampereen yliopistopaino.

Sinbel, Marja 2015. Musiikkipedagogi seniori-ikäisten innostajana. Teoksessa Unkari-Virtanen, Leena (toim.) 2015. Musiikki kuuluu kaikille. Musiikin YAMK muuttuvan musiikkipedagogiikan tiennäyttäjänä. Metropolia Ammattikorkeakoulu: 18, 30–42.

Sote- ja maakuntauudistus. Hallituksen esitys sote-ja maakuntauudistuksesta 2.3.2017.

<<http://alueuudistus.fi/documents/1477425/3223876/hallituksen-esitys-sote-ja-maakuntauudistuksesta-2.3.-2017.pdf/05df0eec-7625-435a-b462-667279f2d029>> (luettu 19.3.2017).

Stenberg, Taina 2015. Muistelu vuorovaikutusmenetelmänä. Helsinki: Ikäinstituutti.

Suojanen, Ulla 2014. Toimintatutkimus ammatillisen kehittymisen välineenä.

<https://metodix.fi/2014/05/19/suojanen-toimintatutkimus/> (luettu 5.7.2016)

Särkämö, Teppo & Laitinen, Sari & Numminen, Ava & Tervaniemi, Mari & Kurki, Merja & Rantanen, Pekka 2011. Muistaakseni laulan: musiikin käyttö muistisairaiden mieli- alan, elämänlaadun ja kognitiivisen toimintakyvyn tukemisessa. Helsinki: Miina Sillan- pään Säätiö.

Taikusydän-yhteistyöverkosto.<<http://taikusydan.turkuamk.fi/>> (luettu 15.12.2016).

Tappura, Sari 2009. Toimintatutkimus. Tampereen teknillinen yliopisto.
http://matriisi.ee.tut.fi/hmopetus/hmjatko-opintosemma/2008/Tappura_Toimintatutkimus090109.pdf (luettu 16.2.2017).

Tilastokeskus. Väestörakenne.
http://www.tilastokeskus.fi/tup/suoluk/suoluk_vaesto.html#väestönikärakenne31.12.2015 (luettu 21.1.2017).

Toimintaohjelma 2010–2014. <<https://www.thl.fi/fi/tutkimus-ja-asiantuntijatyo/hankkeet-ja-ohjelmat/taiteesta-ja-kulttuurista-hyvinvointia/toimintaohjelma-2010-2014>> (luettu 16.4.2017).

Turun ammattikorkeakoulu 2017.
<<https://www.turkuamk.fi/fi/tyoelamapalvelut/koulutushaku/yhteisomuusikon-erikoistumiskoulutus-muusikkona-sa/>>(luettu 13.2.2017).

Unkari-Virtanen, Leena (toim.) 2015. Musiikki kuuluu kaikille. Musiikin YAMK muuttu- van musiikkipedagogiikan tiennäyttäjänä. Metropolia Ammattikorkeakoulu:18.

Valtioneuvosto.
<<http://valtioneuvosto.fi/hallitusohjelmantoteutus/osaaminen/karkihanke4>> (luettu 17.3.2017).

Yhteisötaide. < <http://yhteisotaide.weebly.com/index.html>> (luettu 14.4.2017).

Esimerkkejä elämänkaaren ryhmän lukukausisuunnitelmista

Elämänkaaren musiikki syksy 2014

Ti 16.9 Uudet ja vanhat osallistujat tervetuloa aloittamaan! Infoa uusille ja vanhoille laulujen lomassa!

Ti 23.9 Kesää/kesiä muistellen

Ti 30.9 Syksyisiä tunnelmia

Ti 7.10 Teemaviikkona vanhusten viikko. Haluaisimmeko mennä pitämään kokoontumiskertamme esim. johonkin hoitolaitokseen? Keskustellaan tästä syksyn alussa, ja sovitaan ja järjestellään tarkemmin. Siinä tapauksessa alkusyksyn kerrat harjoitellaan esitettäviä lauluja.

Viikko 42 syysloma, eli 14.10 ei kokoontumista

Ti 21.10 Ryhmän suosikkilauluja

Ti 28.10 Tämä kerta voisi mielestäni olla toinen vaihtoehto hoitolaitosesiintymiselle, jos vanhusten viikko tulee liian aikaisin.

Ti 4.11 Valo-pimeys

Ti 11.11 Rakkaus-rikkaus

Ti 18.11 Joulua kohden

Ti 25.11 Veisimmekö lauluterveisiä esimerkiksi Klan Terveyskeskukseen kauden päätteeksi? Ohjelmassa voisi olla ryhmän suosikkilauluja, joululauluja, leikkejä, kanssakäymistä yleisön kanssa ym. lämpöistä läheisyyden meininkiä.

Tämä on karkea suunnitelma syksyn ohjelmaksi, joustaa voimmitilanteen ja toiveiden mukaan. Toivottavasti otsakkeet laittavat ajatuksen rullaamaan!

Terveisin Tuija

Elämänkaaren musiikki, syksy 2016

Tervetuloa taas aloittamaan! Tässä karkea suunnitelma syksyn aiheiksi ☺

Ti 6.9 Kesän muistot, syksyn alkua, tervetuloa uudet mukaan!

Ti 13.9 Malmstenin lauluja kesä- ja syksytunnelmissa

Ti 20.9 Katri-Helena

Ti 27.9 Metsälaulut- syksylaulut- Katri-Helena- Malmsten ym.

Saamme vieraaksi Yhteiskoulun 7.-luokan oppilaita n. klo 10.15–10.45.

TO 29.9 Ylimääräinen ”erikoiskerta”.

Yhteiskoulun 7.- luokka kutsuu meidät luokkaansa vierailulle Yhteiskoulun yhteisöllisyyspäivänä klo 9.30–11. Erikoisohjelmaa☺

Ti 4.10 Valtakunnallinen vanhusten viikko teemalla ”Tekee mieli oppia”. Voisimmeko jakaa hyvää mieltä, iloa, laulua, leikkiä ja tunnelmaa muillekin?

Kokoonnumme klo 10–11.30 Pohjanpirtin saliin. Vieraaksi saamme vauvamuskarilaisia Outi Heiniön johdolla, 7.-luokan oppilaita Anna Tallgrenin johdolla ja vähän letkeää lavatanssihetkuttelua Manta Rozmanin johdolla. Me puolestamme tarjoamme yhteislaulu- leikkiä- pieniä esityksiä. Tähän tilaisuuteen voit kutsua eri-ikäisiä ystäviäsikin mukaan! Pohjanpirtillä toimii Susannan kahvio- ja lounaspaikka. Pääteemana voisi olla syksy, mutta syrjähyppyjäkin voimme tehdä.

Ti 11.10 Unilaulut/Tuutulaulut/Voimalaulut

Ti 18.10 olemme syyslomalla☺

Ti 25.10 Lapsuuslaulut/koululaulut.

Ti 1.11 Lailan lauluja

Ti 8.11 Lailan lauluja

Ti 15.11 Veikko Lavi

Ti 22.11 Joululauluja

Ti 29.11 Joululauluja, syyskauden päättäjäiset

Kevätlukukausi alkaa ti 10.1.2017 klo 10–11.30.

Terveisin Tuija

Tutkimuslupalomake

Olen Tuija Närhi, musiikkipedagogi (AMK) ja valmistelen lukuvuoden 2016- 2017 aikana kehittämishanketta ja toimintatutkimusta sukupolvien välisen yhteistyön edistämiseksi musiikkipedagogin työssä. Tutkin yhteistyön tulevaisuuden toimintamalleja ja yhteistoiminnan kehittämisen välineitä. Toiminta koostuu monesta tapahtumasta lukuvuoden 2016- 2017 aikana. Teen havainnoja ja kerään osallistujien palautetta erilaisin tavoin.

Tutkimuksessa käytetään osallistujien, ohjaajien, henkilökunnan, muiden avustajien ja omaisten palautetta. Sitä dokumentoidaan valokuvin, äänittein ja videoin. Mitään valokuvia tai videoita ei julkaista opinnäytetyön osana ilman kuvattavien lupaa. Lisäksi palautteen keräämiseen toimivat omat työpäiväkirjat ja havainnot, keskustelut, haastattelut ja joissain tilaisuuksissa kiertävä kokemuskirja. Kokemuskirjaan osallistujat voivat kirjoittaa nimettömänä mieleen nousseita ajatuksia ja tuntemuksia. Henkilötietoja en kerää toimintatutkimukseni missään vaiheessa.

Sitoudun huolehtimaan aineiston käsittelystä luottamuksellisesti ja ainoastaan tämän toimintatutkimuksen tekemiseksi. Toimintatutkimuksen valmistuttua aineisto hävitetään asianmukaisella tavalla.

Annan luvan käyttää valokuvaa, videota ja äänitallenteita tutkimuksen tulosten selvittämisessä

Annan luvan käyttää valokuvaa, videota ja äänitallenteita julkistettavan opinnäytetyön osana

Luvan antaja ja päivämäärä

Nimenselvennys

En anna lupaa käyttää valokuvaa, videota ja äänitallenteita tutkimuksen tulosten selvittämisessä

En anna lupaa käyttää valokuvaa, videota ja äänitallenteita julkistettavan opinnäytetyön osana

Luvan kieltäjä ja päivämäärä

Nimenselvennys

Hakijan tiedot:

Tuija Närhi, Musiikkipedagogi (AMK)
 Haavaisojantie 50
 03600 Karkkila
 Karkkilan Musiikkikoulu: päätoiminen tuntiopettaja
 Karkkilan Työväenopisto: tuntiopettaja
 Metropolia: YAMK- opiskelija

Tutkimuksen ohjaaja:

Annu Tuovila, MuT, Lehtori
 Musiikki, opinnäytetyöt
 Metropolia Ammattikorkeakoulu
 PL 4043, 00079 Metropolia
 Käyntios. Ruoholahdentori 6

Tanssiopisto Vinhan yhteislaulutilaisuus Pakarilla 13.8.2016
klo 12–14

Mikä on parasta yhteislaulussa?

Mikä on musiikin merkitys arjessasi/ elämässäsi?

Mikä on kaikkien aikojen paras laulu yhdessä laulettuna?

Minkä laulun olisit toivonut olevan mukana?

Tuliko mieleesi tilaisuuteen liittyviä muita toiveita ja ajatuksia?

Kiitos vastauksista!

Hyvää viikonloppua, ja kiitos kun olit mukana tukemassa

Tanssiopisto Vinhan toimintaa!

Ystävällisin terveisin Tuija

Kysely hoitohenkilökunnalle.

Olen Tuija Närhi, musiikkipedagogi (AMK) ja valmistelen lukuvuoden 2016- 2017 aikana kehittämishanketta ja toimintatutkimusta sukupolvien välisen yhteistyön edistämiseksi musiikkipedagogin työssä. Tutkin yhteistyön tulevaisuuden toimintamalleja ja yhteistoiminnan kehittämisen välineitä. Toiminta koostuu monesta tapahtumasta lukuvuoden 2016- 2017 aikana. Teen havaintoja ja kerään osallistujien palautetta erilaisin tavoin.

Tutkimuksessa käytetään osallistujien, ohjaajien, henkilökunnan, muiden avustajien ja omaisten palautetta erilaisista tilaisuuksista. Toimintaa dokumentoidaan valokuvin, äänittein ja videoin. Mitään valokuvia tai videoita ei julkaista opinnäytetyön osana ilman kuvattavien lupaa. Lisäksi palautteen keräämisenä toimivat omat työpäiväkirjat ja havainnot, keskustelut, haastattelut ja joissain tilaisuuksissa kiertävä kokemuskirja. Kokemuskirjaan osallistujat voivat kirjoittaa nimettömänä mieleen nousseita ajatuksia ja tunteita. Henkilötietoja en kerää toimintatutkimukseni missään vaiheessa.

Sitoudun huolehtimaan aineiston käsittelystä luottamuksellisesti ja ainoastaan tämän toimintatutkimuksen tekemiseksi. Toimintatutkimuksen valmistuttua aineisto hävitetään asianmukaisella tavalla.

Maariankodissa on toiminut maanantaiaamuisin vauvamuskari. Vauvat ovat kokoontuneet äiteineen laulamaan ja leikkimään ja osallistaneet toimintaan myös vanhuksia, omaisia ja hoitajia. Voitte vastata vauvamuskaria koskeviin kysymyksiin omin sanoin. Onko hoitohenkilökunnan mahdollista keskustella seuraavista asioista ryhmäkeskusteluna?

Mitä positiivisia vaikutuksia säännöllinen vauvamuskaritoiminta on tuonut?

Mitä negatiivisia vaikutuksia säännöllinen vauvamuskaritoiminta on tuonut?

Onko asukkaiden vireystasossa tapahtunut muutoksia? Millaisia?

Onko toiminta haitannut päivittäisiä rutiineja?

Onko toiminta helpottanut päivittäisistä rutiineista selviämistä?

Onko hoitohenkilökunta saanut jotain uusia työkaluja käyttöön potilastyöhön vauvamuskaritoiminnan aikana?

Haluaisiko henkilökunta osallistua aktiivisemmin vauvamuskariin?

Tekee mieli oppia- toiminnallinen aamupäivä Pohjanpirtillä ti 4.10 klo 10- noin 11.30/ Ohjelmarunko

Tervetuloa / teemme yhdessä ohjelmaa/ saa keskeyttää muistelulla☺ Muistuta tutkimusluvasta, kokemuskirjasta, kaulaliinasta ym.

"Alotan minä laulamaan"

Syysmaalari

Ketunleipä (nämä kolme vauvamuskarilaisten alkulaulua tilanteen mukaan Tuijan säestyksellä tai ilman)

Runo (Eila/ Paavo)

Pyry soittaa 2 pientä sävelmää

Laulun sanat jakoon

Juokse sinä humma (säestäjinä Anna, Tuija, rytmisoittimet)

Sadepisaroita

Minja soittaa

Tuorilan koulun 1.luokan laulutervehdys

Lasten liikennelaulu

Numeroleikki (Anna ohjeistaa)

Puhelinlangat laulaa

Taivas on sininen ja valkoinen (Anna säestää)

Mantan Lavistanssit/ kertoisiko Manta ensin, mitä on Lavis?

Runo (Eila /Paavo)

Aivojumbppaa/Loppulaulu/Loppulaulut tilanteen mukaan

Kiitossanat

ILOA MUSIIKISTA POHJANPIRTILLÄ

PE 1.4 Harmonikkakonsertti klo 18

Kahvio aukeaa klo 17.30

Lapset ja nuoret esiintyvät

Vapaaehtoinen ohjelmamaksu 10e

LA 2.4 Iloittelua:

klo 10 Vauvamuskari Outin tapaan alle 3-vuotiaille

Klo 11 Muskarituokio Marjon ja Tuijan tapaan 3–7-vuotiaille

Klo 11 Ukulelepaja Soilen tapaan

Klo 12 Viola Ojanen, Eveliina Suomalainen, Eemeli ja Emilia Taimen esiintyvät

Tapahtuman aikana kahvio avoinna.

Tapahtumaan vapaa pääsy.

Järj. Karkkiharmonikat ry

LAUANTAINA 19.11 POHJANPIRTILLÄ **ILOA MUSIIKISTA**

Tervetuloa vauvat, vaarit, muksut ja mummot!

Salissa tapahtuu:

Klo 11–11.45 Laululeikkejä ja liikettä Marjon ja Tuijan tapaan 0-100-vuotiaille:)

Klo 12 Ukulelepaja Erkki Kuuttilan johdolla Pohjanpirtin salissa

Klo 12 Kahvion puolella mahdollisuus kokeilla harmonikkaa, kanteletta, ukulelea ym. pieniä soittimia Marjon, Soilen ja Tuijan johdolla.

Klo 13 Pieni iltapäiväkonsertti. Ohjelmassa muskariesitys, harmonikkasooloja, ukulelepajan esitys ja lopuksi yhteislaulua joulutunnelmissa!

Tapahtuman aikana Susannan kahvio avoinna.

Tapahtumaan vapaa pääsy!

Järj. Karkkiharmonikat ry

Tervehdys!

Kutsumme sinut mukaan kuuntelemaan ja keskustelemaan yli sukupolvien teeman toteuttamisen kokemuksista ja siihen liittyvästä toimintatutkimuksesta.

Esittelemme työkokemuksia liittyen moneen eri tapahtumaan ja toimintaan, joissa tausta-arvoina ovat ilo, yhteistyö, osallistuminen, osallistaminen, arvokas kohtaaminen, vuorovaikutus, matala osallistumiskynnys ja yhteisöllisyys. Teemaa on lähestytty huomioon ottaen opetussuunnitelmauudistus ja sote- ja maakuntauudistuksen linjaukset terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi sekä Karkkilan kaupungin strategia.

Lyhyen alustuksen jälkeen voimme yhdessä vaihtaa ajatuksia ja näkemyksiä esimerkiksi tulevaisuuden toimintamalleista, musiikin hyvinvointimerkityksestä ja moniammatillisesta yhteistyöstä.

Toimintatutkimus liittyy Tuija Närhin (musiikkipedagogi AMK) kehittämishankkeeseen ja opinnäytetyöhön Metropolian Yamk-koulutusohjelmassa sukupolvien välisen yhteistyön edistämisestä musiikkipedagogin työssä. Outi Heiniö on mm. Pupulan päiväkodin vauvamuskariohjaaja. Viime syksynä alkaneesta vauvamuskaritoiminnasta Mehiläisen Maariankodissa jaamme myös kokemuksia.

Kokoonnumme opistotalon yläkertaan.

Mikäli mahdollista, voit ilmoittautua etukäteen vastaamalla tähän sähköpostiin.

Ystävällisin yhteistyöterveisin

Tuija Närhi ja Outi Heiniö

